

Kangerlussuup siunissaa pillugu Suleqatigiissitap nalunaarusiaa

**Inaarutaasumik saqqummiussaq. 2023-mi apriliimi
saqqummersinneqartoq**

Imai

0 Imaqarniliaq	4
1. Aallaqqaasiut tunuliaqutarlu	8
1.1 Kangerlussuaq pillugu	8
1.2 Suleqatigiissitap pilersinneqarneranut tunuliaqutaasoq	9
1.3 Kangerlussuup siunissaa pillugu suliaassat allattorsimaffiat	10
1.4 Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinermi suliaassat allattorsimaffiat	11
1.5 Suleqatigiissitat katitigaaneri suliaassallu ingerlanissaat	12
2. Kangerlussuup mittarfiata siunissami inissisimaffissaa	15
2.1 Kangerlussuup Mittarfiata atorneqaannarnissaa pillugu Illersornissaqarfimmut tunngaviusumik isumaqatigiissut	15
2.2 Miitarfiup iluarsaanneqarnissaa siunissamilu annertussusilerneqarnissaa	16
2.2.1 Illersornissaqarfiup pisariaqartitai	18
2.2.2 Iluarsaassineq	20
2.3 Piffissamik eqquisinnaaneq – sila peqqutigalugu ammatitsisarneq	21
2.4 Timmisartuutileqatigiiffiit naliliineri	23
2.4.1 Air Greenland	23
2.4.2 Icelandair	26
2.5 Siunissami Kangerlussuarmi ilaasunut tunngaviusussat	26
2.6 Kangerlussuup Mittarfiata siunissami inissisimaffissaa pillugu suleqatigiissitap isumaliutai	31
2.7 Suleqatigiissitap Kangerlussuup Mittarfiata siunissami inissisimaffissaanut inassuteqaatai	32
3. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq	33
3.1 Nalunaarusiaq “Arctic Circle Road aqqusaarlugu takornariaqarnermik ineriartortitsinissaq” 2019-imeersoq	34
3.2 Arctic Circle Road tunngavigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarneq	36
3.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerup attuumassuteqanngitsunit naliliiffigineqarnera	38
3.4 Suleqatigiissitap Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinermut isumaliutai	40
3.5 Suleqatigiissitap Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinermut inassuteqaatai	41
4. Kangerlussuarmi umiarsualivik	43
4.1 Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq	43
4.2 Umiarsuarnik sinersorluni takornariartitsisarnerup ineriartornera	44
4.3 Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit taarsiiffiusartut	49
4.4 Apeqqutit immersorlugit akisassat atorlugit misissuineq	51

4.5 Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu attuumassuteqanngitsut naliliinerat.....	52
4.6 Suleqatigiissitap Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu isumaliutai	52
4.7 Suleqatigiissitap Kangerlussuarmi umiarsualivimmut nutaamut inassuteqaatai.....	53
5. Kommunip angallannermut attaveqaatinut piginnittuunissaanut siunnersuut	54
5.1 Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa	55
5.2 Nunani tamalaani misilittakkat.....	56
5.3 Inatsisit pioreersut	56
5.3.1 Mittarfiit pillugit Inatsisartut inatsisaat	57
5.4 Isumaliutigineqartut allat.....	58
5.4.1 Akileeqaataassuteqartarnerit tamarmiusut pillugit	58
5.4.2 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu Kangerlussuarmi aningaasaleeqqinnissamut pisariaqartitat pillugit.....	58
5.4.3 Aningaasaliissutissat pillugit isumaliutit	59
5.5 Mittarfeqarfinnut attaveqarneq pillugu	60
5.6 Sisimiut aamma Kangerlussuarmi Umiarsualiviit.....	61
5.7 Suleqatigiissitap piginnittoqarneq pillugu isumaliutai	63
5.8 Suleqatigiissitap piginnittoqarnermut tunngatillugu inassuteqaatai.....	64
6. Nalinginnaanngorsaanneri suliat ingerlanissaat.....	65
6.1 Nalinginnaanngorsaannerup ingerlateqqinneqarnera	66
6.2 Avatangiisinut suliassaqarfik	69
6.2.1 Avatangiisinut suliassaqarfimmi aqqiissutissaq nutaaq.....	70
6.3 Suleqatigiissitap nalinginnaanngorsaaneq pillugu inassuteqaatai	71
7. Innuttaasut inuussutissarsiutillu ilusiligaaneri	72
7.1 Innuttaasut	72
7.2 Maanna inuussutissarsiornermi ilusiusut.....	74
7.3 Aatsitassarsiorfik nutaaq	74
7.4 Illersornissaqarfimmi ilinniartitaaneq	75
7.5 Mittarfiit ilusissaat nutaaq	76
7.6 Arctic Circle Road.....	76
7.7 Erngup nukinganut isumalluutitut neqerooruteqartitsineq	77
7.8 Innuttaasut inuussutissarsiutillu ilusiligaaneritut kingunerisassat tamarmiusut.....	77

0 Imaqarniliaq

Naalakkersuisut aamma Qeqqata Kommuniata 2019-imi Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitap suliaasaasa allattorsimaffiat akuersissutigaa, aammalu 2017-imi Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinniornissamut suliaasat allattorsimaffiat akuersissutigalugu.

Suleqatigiissitat matumani suliaminnut, nalunaarusianik tunuliaqutassatullu allakkianik arlalinnik suliaqartoqarnerata, kiisalu tamatuma peqatigisaanik Illersornissaqarfimmik suleqateqarnerup kingunerisaanik sivitsortunik nalunaarusiamik ataatsimoortumik saqqummiussipput.

Suleqatigiissitaq Qeqqata Kommuniani aamma Namminersorlutik Oqartussani atorfilinnik ilaasortaqqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat suliaat Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarput. Sulianut tapertaasut allat tassaapput Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik kiisalu Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik. Tamatuma saniatigut Qeqqata immikkoortuani inuussutissarsiornermi suleqatigiiffik namminersortuniit ilaasortaqqarpoq, Arctic Circle Business peqataavoq. Suliap ingerlanerani tunngaveqartumik Kangerlussuup siunissaa politikkikkut aalajangiiffigineqassammat erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq, tamatumani Forsvarsministeriaqarfimmik isumaqatiginninniarnaq aamma apeqqutaassalluni.

Tamatuma kingorna Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup allakkiaq ”Allakkiaq pillugu ”Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitaliap nalunaarusiaa”” nalunaarusiamut matumunnga tunngassuteqarpoq, tamatumunna ilanngussatut isigineqartussaq, suliaraa.

Kangerlussuarmi mittarfik

Kangerlussuarmi mittarfiup ullumikkutut nalinginnaasumik angallassinernut sakkutuunillu timmisartuussinermut atorneqaannassasoq suleqatigiissitap maluginiarpaa. Illersornissaqarfiup killiliussaasa iluini Kangerlussuarmi mittarfiup nutarterneqarnissanut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimasoq suleqatigiissitap aamma maluginiarpaa. Tamatuma saniatigut mittarfik 2.500 meterinik takitigisoq pisariaqartillugu Illersornissaqarfiup nalunaarutigaa.

Kangerlussuarmi Mittarfiup Kalaallit Nunaanni nunanit tamalaanit mittarfittut pingaarnertut, aamma mittarfittut akunnittarfittut pingaarutilittut nunallu immikkoortuata ineriartornerani ornigassatut pingaarutilittut atorneqarunnaartussaana suleqatigiissitamit isumaqatigineqarpoq.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq,

- iluarsaassinermi pissutsit teknikkimut tunngassutillit piaartumik inissinneqassasut,
- Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassineq ornigassallu pillugit suliart ornigassat tamaasa akimorlugit ataqqatigiissaarneqartarnerat ingerlaannassasoq,
- Ilaasunik nassiussanillu timmisartuussisinnaanermut akuersissut ilanngullugu silaannakkut angallassinernup avammut ammanerulersinneqarnissaanni, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni mittarfiit marluk, Kalaallit Nunaatalu avataani mittarfiup akornanni

timmisartuussisinnaanermi periarfissami aningaasatigut kingunissanik Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup misissuinini ingerlateqqissagai

Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq

Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, Arctic Circle Business aamma Qeqqata Kommunia Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserngup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarfigineqarnerani sinneqartoorfiusumik suliaqarsimasut. Oxford Global Projects soqutigisaqartunik apersuinerit, tunngavissanik misissuinerit atuagassiallu tunngavigalugit attuumassuteqanngitsutut aqqusineri ulorianartorsiorfiusinnaasunik naliliinermik suliaqarpoq. Allaat mianersortumik naliliinermi aqqusineq qularnanngitsumik isumalluarnartumik angusaqarfiusinnaassasoq nalunaarusiatigut ilaatigut inerniliunneqarpoq. Aqquserngup ingerlaarfissaata nutarterneqarnera, aningaasartuutissat missiliornerat, ingerlatsinissamullu suliaq soqutigisaqatigiinnik pingaarutilinnik oqaloqateqarnikkut nangillugit suliarineqassasut ilutigalugu innersuussutigineqarpoq.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq,

- Namminersorlutik Oqartussat nunallu immikkoortuata akornanni qanittumik suleqatigiiffiusumik aqqusineq pillugu aalajangiiffigisassatut tunngavissiap suliarineqarnera ingerlateqqinneqassasoq,
- sanaartornermut akit missingersorneqarnerisa ingerlasut saniatigut aamma 2023-p ingerlanerani aningaasartuutitut missingersuummik nutartikkamik suliaqartoqassasoq,
- isertitassanut tunngassutillit taamatuttaaq qitiusumik suliallit akornanni periusissiorfiusumik oqaloqatigiinnerit tunngavigalugit nutarterneqassasut,
- pisortanit suleqataasut akornanni nammagassanik agguaassinissamut apeqquut naalakkersuinikkut inissinneqassasoq.

Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq

Mittarfiliortiternermut atatillugu angallanneri attaveqaatit nutaat aamma Nuummi Sisimiunilu umiarsualiviit nutaat sinersorluni takornariartitsisarnermi periarfissanik pitsannguisussaasut suleqatigiissitamit isumaqatigineqarpoq. Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Kangerlussuup umiarsualiviata annertunerusumik atorneqarnissaa, kisiannili taarsiisarnermut annikinnerusumik atussallugu naatsorsuutigigaat.

Suleqatigiissitap maluginiarpaa, RAL-ip umiarsuaatai kiisalu umiarsuit takornariartaatit umiarsualivimmut piummut talissinnaakkajunneq ajortut, tamannalu umiarsualiviup sioqqanik ikkanneruleriartuinnarnerata malitsigisaanik ingerlatsinermi aningaasartuutitut qaffasissunut nalorninartorsiorfitsilerpoq. Umiarsualivimmi umiarsuit talissinnaatillugit ingerlatsinermi aningaasartuutit appasinnerussapput, Kangerlussuarlu pitsaanerusumik pilersorneqarsinnaalissalluni. Umiarsuit takornariartaatsit amerlanerusut pileritsaatsissinnaarpasillugit, umiarsuarnik takornariartitsisartunut pitsanngorsaatis aamma

arlaqassapput. Nutaamik umiarsualiviliortoqassappat sanaartornermi aningaasartuutitut atatillugu ingerlatsinermi aningaasartuutissat nalilersorneqassapput.

Suleqatigiissitami maluginiarneqarpoq, Rambøll-ip Kangerlussuarmi umiarsualivik pillugu attuumassuteqanngitsutut misissueqqissaarnini suli naammassisimangikkaa. Suleqatigiissitami inassutigineqarpoq, Rambøll-ip nalunaarusiaa tunngavigalugu nutaamik umiarsualiviliornissaq pillugu aalajangiiffigisassatut tunngavissiap suliarineqarnera ingerlateqqinneqassasoq, tassungalu atatillugu isumassarsiatut siunnersuusiortoqassasoq.

Angallannermut attaveqaatinik kommunip piginnittuunissaa

Angallannermut attaveqaatinik kommunip piginnittuunissaanut suleqatigiissitaq isumaqataangilaq. Kommunimit ilaasortaatat isumaqataapput, kisiannili Namminersorlutik Oqartussanit ilaasortaatat tunuarsimaarlutik.

Suleqatigiissitami maluginiarneqarpoq, kommunip piginnittuunissaa 2005-imi Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliamit, pisortat suliassaqrifiini suliassanik aaqqiinissamut sinaakkutissanik misissueqqissaarnissamik suliakkerneqarsimasumit inassutigineqarsimasoq. Najukkaneersunik/kommunimik piginnittoqarneq aamma nunarsuarmi sumiiffinni allani uummarissaataasarsimasoq malunnarpoq. Kisiannili aamma inatsit allanngortinneqartariaqassasoq, aammalu Kalaallit Nunaanni kommunit allat taamatut ineriartortitsinissamik kissaateqarnersut ersarinngitsoq suleqatigiissitami maluginiarneqarpoq.

Oqalliffimmik nalinginnaasumik – Kangerlussuarmi mittarfik pillugu siunnersuisoqatigiinnik – pilersitsisoqassasoq suleqatigiissitami inassutigineqarpoq, tassanilu kommuni, najukkani suliallit aamma silaannakkut angallasseqatigiiffik Kangerlussuarmi mittarfimmut atatillugu ineriartortitsinissamik tunngavilimmik Mittarfeqrifiit aamma Namminersorlutik Oqartussat oqaloqatigineqarnerinut peqataasinnaapput.

Nalinginnaanngorsaanermi suliat ingerlanissaat

Suleqatigiissitami maluginiarneqarpoq, Kangerlussuarmi sakkutooqrifiup uninnerata kingorna nalinginnaanngorsaanermi suliassat tamakkerlutik suli naammassineqarsimanngitsut.

Suleqatigiissitap naammagisimaarlugu maluginiarpaa, suleqatigiissitap innersuussuteqarneratigut pilersuineq Mittarfeqrifiimmit Nukissiorfimmu 2022-mi decembarip 31-ani tunniunneqarmat.

Suleqatigiissitami inassutigineqarpoq,

- Kangerlussuarmi nalinginnaanngorsaanermi suliat 2023-mi naammassinianeqassasut, tassungalu namminersorlutik inuussutissarsiortut pigisaat attartortunut tunineqarnissaat aamma akunnittarfeqrarnerup unnuisarfeqrarnerullu namminersortunngorsarneqarnissaat ilaatinneqassapput.
- avatangiisit pillugit suliassaqrifiit, tassungalu eqqagassalerineq ilanngullugu, kommunimut tunniunneqassasut, aammalu tunniussinissamut piffissamik killiliisoqassasoq.
- eqqaavissuup salinneqarnissaanut akisussaaffik Mittarfeqrifiit A/S pillugu inatsissatut siunnersuut naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussanit tigummineqaannassasoq,

saliinissamullu tassunga piffissamik killiliisoqassasoq. Eqqaavissuup akisussaaffigineqarnera Mittarfeqarfiit suliassaanit peerneqassaaq.

- Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq, Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsi aamma Inatsisartut avatangiisinik suliassaqrarfiup isumagineqarnissaanut aamma eqqaavissuup salinneqarnissaanut aningaassaliissutissanik pisariaqartunik aningaasaliissasut.

Innuttaasut inuussutissarsiornerullu ilusissaat

Suleqatigiissitamit paasineqarpoq, Kangerlussuaq nunatsinni nunani tamalaani mittarfeqarfittut pingaarnertut atorunnaarpat mittarfimmi sulisut kiffartuussinermik suliqaartut ikinnerulissasut. Kisiannili Kangerlussuarmi Mittarfiup siunissaanik qulakkeerinermi aamma attaveqaatit nutaat, soorlu sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq, atulernerisigut Kangerlussuarmi pingaartumik takornialerinermi ilisimatusarnermilu suliassaqrarfinnut atatillugu atorfiit nutaat pilersinneqarnissaannut periarfissiisoqassaaq. Tamatuma saniatigut anorthosite-mik piiaavik, Tasersiami erngup nukinganik atuilersinnaaneq kiisalu upalungaarsimanermut ilinniartitaaneq suliffissanik nutaanik pilersitsiviusussatut naatsorsuutigineqarput. Ataatsimut isigalugu siunissami Kangerlussuarmi innuttaasut inuussutissarsiornerullu ilusissaat eqqoriaruminaapput.

1. Aallaqqaasiut tunuliaqutarlu

1.1 Kangerlussuaq pillugu

Kangerlussuaq eqqaani ukiuni tuusintilikkaani innuttaasunut, sinerissami najugaqartunut aasaanerani aallaaniarfittut pingaarutilittut atorneqarsimapput. Kangerlussuup amerikamiunut atassuteqarnera 1927-29-mi aallartippoq, taamani University of Michigan ukioq kaajallallugu ilisimatusarfimmik pilersitsimmat, aammalu sorsunnersuit aappaata aallartinnerani USA-p akuulerneranut atatillugu Kalaallit Nunaanni mittarfiit siullersaat sananeqarmat. USA-p sorsunnersuup aappaanut ilanngunneranut atatillugu 1941-mi US Air Force (USAF) Kangerlussuarmi timmisartortartunut sakkutooqarfimmik pilersitsivoq (Blue West 8). 1960-ikkut aallartinneranni sakkutooqarfik innuttaasut silaannakkut angallanneqarnerannut ammaassivoq, taamaattumillu Kangerlussuaq innuttaasunik angallassinermut sakkutooqarfimmullu mittarfimmut avannarlermut aamma mittarfimmut kujallermut avinneqarpoq. Tamanna pequtigalugu ullumikkut Kangerlussuarmi illoqarfik immikkoortunut marlunnut avitaavoq, taakkulu sulii ullumikkut mittarfimmik avannarlermik aamma mittarfimmik kujallermik taagorneqarput.

1989-imi amerikamiut naalakkersuisui nalunaarput, 1992-imiit Kangerlussuarmi sakkutooqarfik ingerlanneqarunnaassasoq, taamaattumillu Danmarkip Kangerlussuarmi ingerlatsinermut akisussaaffik tigussagaa siunnersuutigineqarpoq. 1986-imi Namminersornerullutik Oqartussat innuttaasunik angallasseriaatsimut akisussaaffik tigummagu Kangerlussuup siunissami ingerlanneqarnissaa pillugu Naalagaaffiup aamma Namminersornerullutik Oqartussat akornanni isumaqatiginninniarnit aallartinneqarput. Isumaqatiginninniarnit inernerisaannik Namminersornerullutik Oqartussat ilaatigut siunissami Kangerlussuarmi ingerlatsinermik isumaginninnissaannut ukiumoortumik 60 mio. koruunit missaannik ataatsimoortumik aningaasaliiffigineqartassasut naalakkersuinikkut isumaqatigiissutigineqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik Namminersornerullutik Oqartussat 1991-imi oktobarimi pisortatigoortumik akisussaaffigilerpaat. 2009-mi Namminersorlulik Oqartussat pillugit inatsisip atuutilerneratigut ataatsimoortumik tapiissutit taakku aalajangersarneqartarnissaat Naalagaaffimmiit ataatsimoortumik tapiissutitut tamarmiusunut ilanngunneqarpoq.

1992-imiit 2002-mut Kangerlussuaq kommunit aggornerisa avataaniittutut aquanneqarpoq. Piviusoq isigalugu Mittarfeqarfiit amerikamiut qimagunnerisa kingorna pisortat akisussaaffeqarfiinik tamanik tigusoq, taakkunungalu ingerlatsinermi suliaasat, soorlu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuineq, inissiat, sunngiffimmi atortut, eqqaavissuaq il.il. ilaatinneqarput, kisiannili aamma Hotel Kangerlussuaq-p aamma Kangerlussuaq International Science Support-ip (KISS) ingerlanneqarneri ilaatinneqarlutik. Tassalu Kangerlussuaq kommunit aggornerisa avataaniippoq, aammalu Namminersornerullutik Oqartussat pisortaarfii “kommunitut aqutsisutut” atuullutik. Kisiannili 2001-imi apriliimi kommunimut qinersinermi Kangerlussuaq Sisimiuni kommunalbestyrelsimut qinersinermut ilanngunneqarpoq, taamatullu aamma Kangerlussuarmi nunaqarfinni siulersuisunut qinersisoqarluni.

Kangerlussuaq piffissaq taanna tikillugu nunatsinni mittarfiit annersaatut tutsuiginarnersaatullu Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit innuttaasut silaannakkut angallanneqarnerinut pingaaruteqarsimavoq. Kangerlussuaq takornariat ilisimatusartullu annertuumik ornigaraat, tikeraanut unnuisunut 800-ngajannut inissaqartitsiviulluni. Takornariaqarnermi ilisimatusarnermilu nunap timaanut Sermersuarmullu aqquserngit ataqatigiit annertuut tunngavigineqarput. Nunanit tamalaaniit misigisassarsiorititsinerit annertuut soorlu ukiumut pisartoq Polar Marathon kiisalu 2021-mi elektriske SUV race Extreme E kiisalu biilini dronenillu misileraasarnert Sermersuup tungaanut aqqusinermi aallaaveqarput. Kangerlussuarmi takornariaqarnermi Sermersuup tungaanut aqqusineq peqqutaarpiarluni ukioq kaajallallugu takornariaqarneq ineriartortinneqarpoq. 1992-imi sakkutooqarfiup atorunnaarnerani mittarfiup siunissaata nalornissutigineqarnera peqqutaalluni namminersortut aningaasaliisartut killeqaraluartut tamanna pivoq.

Sisimiuni takornariaqarnerup ilaa Kangerlussuarmi takornariaqarnermut atasuuvoq, aasaanerani takornariarpassuit Kangerlussuup Sisimiullu akornanni pisuttarmata aammalu ukiuunerani qimussertarlutik, qamuteralattarlutik, fatbike-rtarlutik sisorartarlutillu. Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni takornariaqarnermi atassuteqaatit 2018-imi Aasivissuit-Nipisat UNESCO-p nunarsuarmi kingornussarititanut allattuiffianut ilanngunneqarmata (Aasivissuit Kangerlussuarmiit 20 km-inik ungasissusilimmiipput aamma Nipisat Sisimiuniit 20 km-inik ungasissusilimmiillutik), aammalu 2020-22-mi Kangerlussuup Sisimiullu akornanni ATV-nut aqqusineq sananeqarmat nukittortinneqaqqippuit.

1.2 Suleqatigiissitap pilersinneqarneranut tunuliaqutaasoq

22. novembari 2018-imi Inatsisartut Nuummi Ilulissanilu nunanit tamalaanit mittarfiit, kiisalu Qaortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu piumasaqaatinut sinaakkusiussat pillugit Inatsisartut inatsisaat akueraat.

Inatsimmi Kangerlussuup Narsarsuullu siunissaat kalluarneqartussaannngillat, kisiannili inatsimmut nassuiaatit malillugit naatsorsuutigineqarpoq:

”Kangerlussuup aamma Narsarsuup atorneqaannarnerisa annertussusaa sunniutaasussallu suleqatigiissitaliani marlunni Namminersorlutik Oqartussanit, Qeqqata Kommunanit aamma Kommune Kujallermit ilaasortaaffigineqartuni, qulaajaavigineqassaaq.”

Tamatuma saniatigut “2019-imut aningaasanut inatsisissaq pillugu isumaqatigiissut”-mi allassimavoq:

”Narsarsuarmi Kangerlussuarmilu mittarfiit siunissaannut naleqqiullugu Naalakkersuisut kommunillu pineqartut maannakkut suleqatigiissitanik marlunnik pilersitsipput, ilaatigut siunissami inuussutissarsiutitigut periarfissanut tunngasunik pissutsinik, aammalu siunissami angallannikkut inissisimanermik qulaajaanissamik suliasinneqartut tassunga ilanngullugu tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit kommunit tiguisinnaanerannut periarfissat.”

Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsi 24. Maaji 2018-imi ataatsimiinnermini aalajangerpoq:

- Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq angallassinermi aktianik piginneqatigiiffik A/S Arctic Circle Traffic pilersissagaa, Sisimiuni kommunip umiarsualivia aamma Sermersuup aamma Kellyville-p akornanni aqqusineq aningaasaleeqataassutigalugit.
- Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuup mittarfiata piaarnerpaamik A/S Arctic Circle Traffic-imut aningaasaleeqataassutigineqarnissaanik tunineqarnissaanilluunniit qinnuigineqassasoq.
- Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq A/S Arctic Circle Traffic-imi Qeqqata Kommunianiittumi pisortat angallannermut attaveqaataani sanaartukkat tamarmik inissisimaffissaat pillugit Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatiginninniarnissamut piginnaatinneqassasoq.

Matuma siuliani allassimasut tunngavigalugit Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitamik, Qeqqata Kommunianit aamma Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit ilaasortaaffigineqartumik pilersitsisoqarpoq. Suleqatigiissitaq Namminersorlutik Oqartussaniit Kangerlussuup Mittarfiata kommunip angallannermi aktianik piginneqatigiiffianut aningaasaliissutigineqarsinnaaneranut tunineqarsinnaaneranulluunniit periarfissanik qulaajaasussaavoq.

1.3 Kangerlussuup siunissaa pillugu suliassat allattorsimaffiat

11. januaari 2019-imi Qeqqata Kommuniani Borgmesterip Malik Berthelsenip aamma Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisup Karl Frederik Danielsenip Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitap suliassaasa allattorsimaffiat, suleqatigiissitap suliassaanik ukuninnga allattuiffiusoq atsiorpaat:

1. Suleqatigiissitap Nuummi Ilulissanilu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiit atorneqalereernerisa kingorna Kangerlussuup mittarfiata siunissami angallannermi inissisimaffissaa misissortussaavaa. Suleqatigiissitaq Kangerlussuup siunissami angallasseriaatsimi inissisimaffissaa pillugu kommunimut tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit tunniussisoqarnissaa pitsaanerpaassasoq inerniliissappat, tamanna naammassiniarlugu inatsisitigut suliniutaasinnaasut pisariaqartinneqartut qulaajaaffigineqassapput.
2. Nuummi Ilulissanilu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiit atulerpata, Qeqqata Kommuniata Kangerlussuarmi inuussutissarsiutit ilusissaat siunissamilu inuussutissarsiortermini periarfissaalertussat qulaajaaffigissavai.
3. Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuup Mittarfia Kangerlussuarmilu suliassat, Namminersorlutik Oqartussanit ingerlanneqartut allat pillugit Mittarfeqarfinniit avataaniillu siunnersortiniit tunuliaqutassatut najoqqutassanik pioreersunik saqqummiussissapput.

4. Suleqatigiissitap Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq pillugu suleqatigiissitap pilersinneqartup misissuinerisa inerneril ilanngutissavai, taakkunungalut immiut akilersinnaassutsimut misissuinerit iluarsisat, ilaatigut Ilulissani Nuummilu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiit pilersinneqarnissaannik eqqarsaateqarfiusut ilaatinneqarput.
5. Aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissut tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuarmi umiarsualivik pisariaqartitsinermik naliliinerit nutartikkat tunngavigalugit annertussusilerneqartussaq pilersaarusiortaat aammalu immiut akilersinnaassuseq, ilaatigut Ilulissani Nuummilu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfinnik pilersitsinissamik eqqarsaateqarfiusoq misissuiffigalugu.

Kangerlussuarmi umiarsualivik pillugu nr. 5 eqqaassanngikkaanni, suliassap nassuiarneqarnerani suliakkiunneqartut nalunaarusiatigut matumuuna naammassineqartut suleqatigiissitap nalilerpaa. Kangerlussuarmi umiarsualivimmut tunngatillugu suliap suliarineqaqqissimanissaa suleqatigiissitap kissaatigisinnaagaluarpaa. Rambøll umiarsualivimmut tunngatillugu nalunaarusiamik nutarterinissaanik piumaffigineqarneranit ukiut pingasut sinnerlugit qaangiutereerpoq. Taamaakkaluartoq inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut sunniutissaanik naliliinermi inerniliunneqartussat suliareqqissallugit suleqatigiissitap qilanaaraa. Umiarsualivik pillugu immikkoortoq 4-mi tamanna itisilerneqarpoq.

1.4 Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinermi suliassat allattorsimaffiat

1. decembari 2017-imi Qeqqata Kommuniata borgmesteriata aamma Kommuninut, Isorliunerusunut, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisup Erik Jensenip allaffissornermut suleqatigiissitaq, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinniornissamik misissuisussaq pilersippaat.

Qeqqata Kommunianiit aqqusinniornissamut kissaatinut aalajangersimasunut takornariaqarnermik ineriartortitsinissamik, kiisalu inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamik aamma Qeqqata Kommuniani assartuussinermut periarfissaqarnissamik kissaateqarnerit kaammattuutigineqarput.

Qeqqata Kommuniata suleqatigiissitami siunertaasut naapertorlugit uku nassuiartussaavai:

- Aqqusinniornissamut kissaatigineqartumut periarfissanullu nassuiaatit
- Kommunimi aqqusinniornissamut pilersaarut
- Kommunip suliassamut aningaasaqarnikkut tapiinissamut periarfissai
- Suliassap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissaanik misissueqqissaarneq. Misissueqqissaarneq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup tamanna pillugu ilitsersuusiai naapertorlugit suliarineqassaaq.

Namminersorlutik Oqartussat siunissami kommunip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suliassanik nammagassanillu agguassissamut siunnersuummik allaaserisaqassaaq, kiisalu paasissutissat, nalunaarusiamut inaarutaasumut ilaatinneqartussat uppersarneqarnerinut suleqataassallutik.

Suleqatigiissitap nalilerpaa, siunissami suliassat nammagassallu agguataarneqarnissaat minillugit, suliassiissutitigut suliakkiutigineqartut nalunaarusiatigut matumuunakkut naammassineqartut. Suleqatigiissitap maluginiarpaa, inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut misissueqqissaarneq Arctic Circle Businessip Qeqqata Kommuniatalu suliarisimasaat, soorluttaaq Oxford Global Projectsimit siunnersuutigineqarluni oqaloqatigiinnissaq, pilersaarutitigullu isertitassat aningaasartuutissallu nutarterneqarnissaat suleqatigiissitap tapersersoraa. Tamanna aqqusineq pillugu kapitali 3-mi annerusumik nassuiaatigineqarpoq.

1.5 Suleqatigiissitat katitigaaneri suliassallu ingerlanissaat

Suleqatigiissitani marluusuni Qeqqata Kommuniani aamma Namminersorlutik Oqartussani atorfillit suleqataassapput. Namminersorlutik Oqartussat suliassai Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit aallaaveqassapput. Ilanngussisussat allat tassaapput Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik kiisalu Qeqqata Kommuniani inuussutissarsiornermi suleqatigiiffik, namminersorlutik ilaasortaartoq Arctic Circle Business.

Aamma suleqatigiissitat Naalakkersuisoqarfinnut attuumassutilinnut allanut suliatigut ilisimasalinnik ikiortissarsiorsinnaapput, aammalu soqutigisaqartunut attuumassutilinnut allanut aningaasaliisinnaasunullu paasissutissanik pissarsinarsinnaallutik.

Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitaaq aamma Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq pillugu suleqatigiissitaaq sapinngisamik ataatsikkut ataatsimiittassapput. Suleqatigiissitat nalunaarusiamik ataatsimoortumik saqqummiussissapput.

Suleqatigiissitaaq ataatsimoorfiusoq 2019-imiit 2022-mut qaammatit pingasuniit arfinillit tikillugit akunnilinnik Kangerlussuarmi Nuummilu naapittarput, kiisalu arlaleriarlutik oqarasuaatikkut ataatsimeeqatigiittarlutik. Tamanna sioqqullugu 2016-imili Kangerlussuarmi nalinginnaanngorsaanissaq siunissarlu, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq kiisalu Kangerlussuarmi Umiarsualivik pillugu arlaleriarlutik pingaartorsiorfiunngitsunik ataatsimeeqatigiittarput.

Suleqatigiissitap sulinera tunngavigalugu nalunaarusianik arlalinnik saqqummertoqarpoq, tamatumalu peqatigisaanik suliaq siumut ingerlalluni. Taamaattumik avataaniit siunnersortit, Rambøll aamma Oxford Global Projects suleqatigiissitap ataatsimiinnerinut ingerlaavartumik qaaqquneqartarput. Aamma Qeqqata Kommunian Integratiit nalunaarusianik marlunnik pissarsivoq. Nalunaarusiat uku suliarineqarput:

- *Kangerlussuup mittarfiata siunissaa pillugu periarfissatut ilusiliat tallimat (Rambøll 2018)*

- Arctic Circle Road aqputigalugu takornariaqarnermik ineriartortitsineq (Arctic Circle Business og Qeqqata Kommunia (2019)
- *Kangerlussuarmiit Kangerluarsuk Tullermut aqqusineq, ASN-imut nassuiaat* (Rambøll 2019)
- *Siunissami mittarfeqarnermi attaveqaatini Kangerlussuup inissisimaffissaa* (Integra Holding 2019)
- *Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermik ineriartortitsineri Kangerlussuup inissisimaffia* (Integra Aviation 2020)
- *Risk Assessment of Sisimiut – Kangerlussuaq Road Project* (Oxford Global Projects 2021)
- *Kangerlussuaq – From a logistic hub to an international research hotspot* (Qeqqata Kommunia 2021)
- *Sisimiuniit Kangerluarsuk Tullermut aqqusineq, ASN-imut nassuiaat* (Rambøll 2021)
-

Tamatuma saniatigut suleqatigiissitap *Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu apequtit immersorlugit akineqartussat atorlugit misissuineq 2019-2020* suliaraa, taassumalu inernerit aamma nalunaarusiamut matumunnga ilaatinneqarput.

Aamma suliaasat allattorsimaffiat naapertorlugu tunuliaqutassatut allakkianik arlalinnik suliaqartoqarpoq:

- Kangerlussuup nalinginnaanngorsarneqarnissaa
- Kangerlussuarmi takornariaqarneq
- Issittumi aamma Kalaallit Nunaanni umiarsuarmik sinersorluni takornariartitsisarneq, Kangerlussuaq aallutaralugu
- Kangerlussuarmi ilisimatusarneq
- Aqqusinniornissamut pilersaarut

Suleqatigiissitap suliaa ingerlaavartumik Kangerlussuarmi nalinginnaanngorsaanermut atatillugu sulianik immikkoortunik arlalinnik kinguneqarpoq. Taakku nalunaarusiami itisiliiffigalugit allaaserineqarput.

Naggataatigut Namminersorlutik Oqartussanit ilaasortaattit Illersornissaqarfiup Kangerlussuarmik atuiinnarnissaa pillugu tunngaviusumik isumaqatigiissut 2019-imi septembarimeersoq tunngavigalugu Illersornissamut Ministereqarfimmik arlaleriarluni ataatsimeeqateqarput. Ataatsimiinnernit taakkunannga marluusuni Qeqqata Kommunanit aallartitat aamma Arctic Circle Business peqataapput. Illersornissamut Ministereqarfimmut tunngaviusumik isumaqatigiissut tunngavigalugu sulineq Kangerlussuup siunissaa pillugu sulineriut pingaarutilimmik sunniuteqarpoq, 2019-imiilli taassuma suliarineqarnera ingerlaqatigitillugu ingerlanneqarsimalluni. Aamma tunngaviusumik isumaqatigiissutip kingunerisassai Kangerlussuup siunissaa pillugu sulineriut kinguaattoortitsisimavoq, tunngaviusumik isumaqatigiissutip suliarineqarnera sulii

naammassinngimmat. Illersornissaqarfiup Kangerlussuup Mittarfianik atuiinnarnissaa pillugu suleqatigiissitaq nalunaarusiamut matumunnga akuutinneqarpoq.

Kangerlussuaq pillugu suliat kingunerisaannik suliassat immikkoortui arlallit, Kangerlussuup siunissaanut attuumassuteqartut tunngavissinneqarput aallartinneqarlutillu. Taakku kapitali 6-imi, nalinginnaanngorsaannermi suliat ingerlaneranut tunngasumi itisiliiffigineqarput. Nalunaarusiaq manna suleqatigiissitat suliaannik katersuiffittut, taamaalillunilu suleqatigiissitat isumaliutaannut, oqallinnerinut inassuteqaataannullu takussutissiorfittut atuarneqassaaq.

2. Kangerlussuup mittarfiata siunissami inissisimaffissaa

Kangerlussuup siunissaanut mittarfik pingaaruteqarluinnartutut inissisimavoq. Immikkoortumi matumani mittarfiup inissisimaffissaa aammalu mittarfik aallaavigalugu ineriartortitsinissamut pilersaarutit nassuiaatigineqarput.

Kangerlussuup Mittarfia ullumikkut nunanit tamalaanit Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit timmisartumik angallassinerup annersaanut aallaaviuvoq. Nunani tamalaani Kangerlussuaq aqqusaarlugu timmisartumik angallassineq pingaartumik Danmarkimut angallavik aqqutigalugu angallassinerup, nunanit amerlasuuniit pingaartumik umiarsuarmik sinersorluni takornariartitsisarnermi ilaasunik taarsiisarnermut, ikaartaatinik timmisartuussisarnermut aammalu danskit amerikamiullu illersornissaqarfiinit sakkutuut timmisartuinik timmisartuussisarnermut atorneqartarpoq, kiisalu qaqutigoortumik Amerikap avannaata Europallu akornanni timmisartunut isumannaallisaanermi mitsitsisarnermut atatillugu atorneqartarluni.

Københavnip aamma Kangerlussuup akornanni angallavimmi angallassisarnerup atuunneratigut Kangerlussuup Mittarfia timmisartunut, nunani tamalaaniit Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit angalasunut akunniffittut atorneqarpoq. Taamaalilluni nunanit tamalaaniit timmisartunut ilaasut Kalaallit Nunaata sinnerani sumiiffinnut sumiiffinniillu angalasussaattillugit Kangerlussuup Mittarfia aqqusaarlugu nunap iluani timmisartuussinerpassuit ingerlanneqartarput. Kisiannili Kangerlussuup mittarfia Kalaallit Nunaanni nunani tamalaani angallavinni angallassivittut kisiartaanngilaq, Narsarsuaq, Nuuk, Ilulissat, Kulusuk aamma Nerlerit inaat Islandimiit angallaviit atorlugit timmisartuussiffigineqartarmata, aammalu aasaanerani Narsarsuarmiit Københavnimut timmisartuussisoqartarmat.

Nuummi aamma Ilulissani nunanit tamalaanit mittarfiit kiisalu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu killiliussatut piumasaqaatit pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 4, 22. november 2018-imeersup akuersissutigineqarnerani, mittarfiit nutaat naammassippata Inatsisartut nunani tamalaani timmisartunik angallassinerit maanna atuuttut amerlanersaasa Nuummut Ilulissanullu nuunneqarnissaat siunnerfigaat. Tamatuma kingorna Kangerlussuup mittarfiata siunissami atorneqarnerata ullumikkumut naleqqiulluni annikillingaatsiarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

2.1 Kangerlussuup Mittarfiata atorneqaannarnissaa pillugu Illersornissaqarfimmut tunngaviusumik isumaqatigiissut

2018-imi inatsisip akuersissutigineqarnerata kingorna Illersornissaqarfiup siunissami Kalaallit Nunaanni suliaasat isumagineqarsinnaaneranut periarfissat misissueqqissaarfigai, tassungalugu pingaartumik Illersornissaqarfiup timmisartua Challenger, Kangerlussuarmiit aallaaveqartinneqartoq atorlugu SAR-imik suliaqarnek ilaatinneqarpoq.

Illersornissaqarfiup naliliinera malillugu Kangerlussuup mittarfiani silap unerisimanera pequtaalluni Kalaallit Nunaanni suliaasanik isumaginninnissaq pitsaalluinnartuuvoq.

Illersornissaqarfiup naliliinera malillugu Kangerlussuarmi suliat Nuummot Ilulissanulluunniit nuunneqarnissaat naleqqutinngikkallarpoq.

Tamanna peqqutigalugu Illersornissamut ministereqarfik 2019-imi Namminersorlutik Oqartussanut saaffiginnippoq, isumaqatigiissusiassaq, Illersornissaqarfiup Kangerlussuarmiiginnarnissaanik qulakkeerinniffiusussaq pillugu oqallinnernik aallartitsinissaq siunertaralugu.

Taassuma inernerisaanik Illersornissaqarfiup Kangerlussuup Mittarfianik atuiinnarnissaa pillugu Nunanut Allanut Naalakkersuisup, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisup kiisalu Illersornissamut Ministereqarfiup akornanni tunngaviusumik isumaqatigiissusiortoqarpoq. Tamatuma saniatigut isumaqatigiissutip atuuttussanngortinneqarnissaanut suliassat allattorsimaffiat akuerineqarpoq.

Tunngaviusumik isumaqatigiissummi 2019-imeersumi Kangerlussuup mittarfianut tunngassutillit uku aalajangersarneqarput.

- Illersornissaqarfiup issittumi suliaasa ingerlanneqaannarnissaat siunertaralugu, Illersornissaqarfiup Kangerlussuup Mittarfianik atuiinnarnissani kissaatigaa.
- Kangerlussuup mittarfia kalaallinit pigineqaannassaaq.
- Innuttaasunik angallassinermut ammatitsisoqaannassaaq.

2.2 Mittarfiup iluarsanneqarnissaa siunissamilu annertussusilerneqarnissaa

Mittarfiup 1986-imili amerikamiut mittarfimmik iluarsaassimmata nutaamillu asfaltilersuimmata annertuumik iluarsanneqarsimannginnera malunnarpoq. 2008-mili Angallannermut Aqutsisoqarfimmiit mittarfiup pissusia pillugu annilaangassuteqarnerup annertusiartornera oqaatigineqartalerpoq.

Mittarfiup quppaqarnerata itersartaqalerneratalu saniatigut mittarfiup qullii, mikkiartornermut atortui mittarfiullu kuuffeqannginnera ajornartorsiutaapput.

2020-mi oktobarimi Angallannermut Aqutsisoqarfik Assartuussinermut Ministereqarfiup kaammattuineratigut, Illersornissamut Ministereqarfiup ilisimatinneqarnissaa siunertaralugu Kangerlussuup Mittarfiata qanoq issusia pillugu allakkiamik suliaqarpoq. Angallannermut Aqutsisoqarfiup naliliinera matumani issuarneqarpoq:

”TBST-mit naliliineq malillugu mittarfimmik aserfallatsaaliuineq, ullumikkut ingerlanneqartoq taamaallaat mittarfiup Kalaallit Nunaannut isaarissatut ingerlaannarnissaa qulakkeerniarlugu aaqqiissutaagallartutut suliarineqartarpoq. Qalliutaa silaannakkut angallatinut, nunani tamalaani maleruagassanik malinnittutut taaneqartunut nalinginnaasumik pitsaassuseqartutut taaneqarsinnaajunnaarsimavoq. Aasaanerani ukiuuneranilu piffissat nalliunneri tamaasa nungullarnerit, kivinerit, qattunerit, nikinnerit quppallu annertusiartorput. Kivinerit pissutaallutik ajoqusertoqarsinnaanera ukiut tamaasa

annertusiartorput, aammalu aasaanerani, aammattaaq angallattut amerlanerpaaffigisaani ulorianartorsiorneq tamanna annertunerpaasarpoq. TBST-p naliliinera malillugu ukiuni qulikkaani kingullerni Kangerlussuarmi angallannermik suliaqarfiusumi nunap nammattuusup kivineri sisoornerilu annertusiartorsimapput, aasaanerani nunap qeriuaannartup aakkiartornerata annertusinerata kingunerisimagunagaanik.

TBST-p paasisai malillugit oqaluttuarisaanermi Kalaallit Nunaanni aserfallatsaaliugassanut annertunerusunut, soorlu atortunik innaallagiamootunik taarsersuinnermut tunngaviumillu mittarfinni aserfallatsaaliuinnermut ingerlaavartumik aningaasaleeqinnissamut aningaasanik naammattunik immikkoortitsisoqartarsimanngilaq. Ajornartorsiut pingaartumik Kangerlussuup mittarfiani atuuppoq. Kangerlussuarmi angallannermik suliaasaqarfimmi iluarsagassanut aningaasartuutit amerlassusissarpiaat TBST-miit aalajangiiffigineqarsinnaanngillat, kisiannili iluarsagassat angissusii annertussusiilu, aammalu suussusii eqqarsaatigalugit millionilikkaat kisitsisinik pingasunik aallarniutillit amerlasuut atorineqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqarpoq. MIT taama amerlatigisunik aningaasassaqaanngilaq, aammalu Namminersorlutik Oqartussat mittarfimmik iluarsaassinissamut taama amerlatigisunik aningaasaliisinnaanissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq, pingaartumik Nuummi Ilulissanilu mittarfiliortiternerit ingerlasut eqqarsaatigalugit. Kisiannili TBST-miit pingaartumik Kangerlussuup mittarfiani iluarsaassinissamut aalajangersimasumik pilersaaruteqartoqaannginnera annilaangassutigineqarpoq, kiisalu tamanna pillugu oqaatigineqartartut tamarmik ersersippaat, aatsaat Nuummi Ilulissanilu mittarfiit nutaat atulernerisa kingorna allannguutissanik aallartitsisoqarsinnaasoq. Nuummi mittarfiup maannamuugallartoq 2023-mi septembarimi ammarnissaa aalajangiunneqarpoq. Ilulissani mittarfik siusinnerpaamik 2024-mi ammarneqassaaq.

TBST-miit isummat malillugit Kangerlussuup mittarfiani ullumikkut isumannaallisaaneq isigalugu toqqaannartumik uparuagassanik, level 1 finding-imik (sullissinissamut/angallassinissamut inerteqquteqarnermik) pisariaqartitsiviusunik atuuttoqaanngilaq. Kisiannili TBST isumaqarpoq, unammilligassat nalinginnaasut annertuut amerlasuunillu aningaasartuuteqarfiusariaqartut, mittarfiup Kalaallit Nunaanni attaveqaatinut pisariaqartutut inissisimanerani tunngavissalernissaat pisariaqarpoq. Mittarfiup maanna ingerlanneqarnerata ingerlaannarnissaa pissutsit isumannaallisaanermut ulorianartorsiorfiusut atuutilernissarpiaat, mittarfiup Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanniit timmisartuussinermi katersuuffiunera, kiisalu Kalaallit Nunaata State Safety Programme Danmark-imi allassimasutut timmisartuussinermi isumannaassutsip appasinnerusinnaaneranik akuersaarneqarnera aallaavigalugit illersorneqarsinnaavoq.

TBST isumaqarpoq, mittarfik innuttaasunik silaannakkut angallassinermi naammaginartumik pitsaassusilerniarlugu pilersaarutinik piviusunngortitassanik peqaannginnera akuersaarneqarsinnaanngitsoq.

Sukkulluunniit mittarfinni sullissisoq (Mittarfeqarfiit) silaannakkut angallannermi isumannaassutsimik atuutsitsinissaq, aammalu ingerlatsineq piffissamillu eqquisarneq eqqarsaatigalugit silaannakkut angallassinermi isumannaassutsimik salliutitsinissaq akisussaaffigaa. Ingerlatsinermi nalinginnaasumi tamanna ullormoortumik mittarfimmik misissuisarneq ingerlaavartumillu mittarfiup pitsaassusianik naliliisarneq aqutigalugu ingerlanneqartussaavoq. Kangerlussuulli mittarfianut siunissamut ungasissumut aaqqiissuteqartoqassappat, nunap qaavata nammattuusup suliarineqarnissaa pisariaqarpoq, tamannalu taamaallaat mittarfiup tamarmiusup inaataluunniit piffissami aalajangersimasumi matoqqatinneratigut pisinnaavoq. Piffissamut sivikitsumut aaqqiissutissanik, qalliutip pitsaassusianik kivitsisinnaasunik nassaartoqarsinnaassasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq, tassungalu nungullarnerit taarsersorneqarnissaat ilaatinneqarpoq, kisiannili aaqqiissutissat taamaattut aningaasartuuteqarfiungaatsiartussaapput, suliat ingerlanneqarnerini mittarfiup timmisartuussiffigineqarnissaanut sunniuteqarsinnaapput, taamatullu aaqqiissutaaginnartussaallutik.”¹

2.2.1 Illersornissaqarfiup pisariaqartitai

Januaarip 20-ni 2021-mi Naalakkersuisut aamma Qeqqata Kommunia tusagassiorfinnut nalunaarummi ataatsimoortumi pisortatigoortumik imatut nalunaaruteqarput:

”Kangerlussuarmi mittarfiup annertunerusumik iluarsaanneqartariaqarnera pilugu pisariaqartitsineq suliami pingaarutilittut inissisimavoq.

Illersornissaqarfimmit oqaatigineqarpoq, aamma siunissami mittarfiup timmisartut maanna atorineqartut atorlugit timmisartuussivigineqartarnissaa pisariaqartinneqartussaasoq, taamaattumillu mittarfik 2500 meterinik takissusilik pisariaqartinneqartoq. Taamatuttaaq Amerikamiut illersornissaqarfiata timmisartuussinissamik pisariaqartitsineranut, kiisalu siunissami inuinnarnik timmisartuussinissamut pisariaqartitsinermut uppersaasiornissaq suliarineqarpoq. Iluarsaassinerit 2023-p naanerani aallartinneqarsinnaanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Iluarsaassinerup 2023-p naanerani aallartinneqarsinnaanissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Mittarfik inuinnaat angallanneqarnerinut aammalu illersornissaqarfimmit atorineqarsinnaasussaavoq – ullumikkutut.”²

Amerikamiut illersornissaqarfiata timmisartuussinernik pisariaqartitaanik uppersaasanermut USA-p Kangerlussuaq pillugu isumaqatigiisummi marsip 19-ni 1991-imeersumi art XV naapertorlugu USA-p timmisartui atorlugit Kangerlussuarmut Kulusummullu tikinnissamut pisussaaffeqarnera

¹ Angallannermut, Sanaartornermut Ineqarnermullu Aqutsisoqarfik – ”Kangerlussuup mittarfiata qanoq issusia pillugu allakkiaq”, 5. oktobari 2020-meersoq.

² Tusagassiorfinnut nalunaarut ”Kangerlussuup siunissaa pillugu sulineri killiffik”, 20. januaari 2021-meersoq ([Kangerlussuup siunissaa pillugu sulineri killiffik \(qeqqata.gl\)](#))

tunngavigineqarpoq. Amerikamiut atuinerat pillugu apeqqut ilaatigut Permanent Committee-mi, Danmarkip Kalaallit Nunaatalu USA-mik ataatsimeeqateqarnerminnik oqallisiginikuuat.

Mittarfik 2.500 meterinut naalineqassaguni, sulii timmisartunit annerusunit atorneqarsinnaavoq, taakkunungalu Illersornissaqarfiup timmisartua Challenger aamma Air Greenlandip timmisartua Airbus 330 ilaapput. Taamaalilluni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartuinut ilaasunik Kangerlussuarmi taarsiinissaq, kiisalu suliaassanik ETOPS-inik (Extended-range Twin-engine Operational Performance Standards) ingerlatsinissaq sulii periarfissaassaaq.

Kangerlussuarmi mittarfik ullumikkut 60 meterinik silissuseqarpoq, kisiannili iluarsaassinermi silissutsip 45 meterimut appartinneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, nunani tamalaani silaannakkut angallassinermut inatsisini mittarfiit annerpaagaluarpataluunniit, 45 meterit sinnerlugit piumasagaatigineqanngimmata.

Illersornissamut Ministereqarfik peqatigalugu suleqatigiissitami naatsorsuutigineqarpoq, Mittarfeqarfiit mittarfimmi iluarsaassinerni sanatitsisutut inissisimaneq isumagissagaat. Tamanna tulluunneruvoq, suliffeqarfik sanaartugassanut, teknikkimut atortulersuutitut aammalu suliaassap taamaattup silaannakkut angallassinermut oqartussaasunut atatillugu naammassineqarnissaanut maleruagassanut piumasagaatinullu annertuunut atatillugu pisariaqartinneqartunik piginnaaneqarmat. Tamatuma peqatigisaanik Mittarfeqarfiit toqqarneqarnerat Integra aviationip nalunaarusiaanut 2020-mi maajimeersumut naapertuutissaaq, tassani mittarfeqarfimmik iluarsaassinermi nutaamik betonilersuinissaq asfaltilersuinissarlu kisimiittussaannngitsut, kisiannili aamma teknikkimut atortut qaammaqqutillu, taamatullu aamma uppersaasatit, akuersissutit, misiliilluni timmisartornerit il.il. taamatut pingaaruteqartiginerat erseqqissarneqarmat.

Aamma Integra Aviationimiit siunnersuutigineqarpoq, sanaartornermut pilersaarummut mittarfiup atortussaap pisariaqartinneqartut nutaat ilanngunneqassasut, soorlu

- Minnissamut ikiorsiissutit nutaat tamakkiisullu (ILS/DME)
- Mittarfiup qaammaqqutaasa ilaneri, soorlu mittarfiup qeqqani qulliit aamma mikkiartornermut qulliit tannerusut;
- Mikkiartornermut atatillugu alapernaarsuutiniq nutaaliaanerusunik atuineq, soorlu radarimut taarsiullugu multilateration. Taanna atorlugu taamaallaat timmisartuq mittarfimmi ilitersuunneqartassaaq, atortoq taanna radarip nalinginnaasumik takusinnaanngisaanik mittarfimmi ersinngitsuerullugu ikkussorneqarsinnaammat;
- Silaannaap allaanerusumik immikkoortulersorlugu ilusilerneqarnissaa, taamaalilluni innuttaasut silaannakkut angallanneqarnerinut naleqqunnerulersinneqassalluni
- Siunissaq eqqarsaatigalugu aamma teknologiimik, soorlu GBAS-imik, mikkiartornerup eqqornerulernissaanik annertusititsingaatsiartussamik ikkussisoqarsinnaavoq.

Inassuteqaatit taakku mittarfiup iluarsaanneqarnerata ingerlaqqinnissaanut ilanngunneqarput, aammalu Illersornissaqarfiup pisariaqartitaanut naleqqussarneqarlutik.

2.2.2 Iluarsaassineq

30. agusti 2021-mi Kalaallit Airports International A/S tusagassiorfinnut nalunaaruteqarpoq³, Nuummi mittarfiliorneq ukiup ataatsip missaanik kinguaattoorfiusoq, tamatumalu kingunerisaanik Nuup mittarfia 2024-ip naanerani atulernissaa naatsorsuutigineqartoq.

Kinguartitsinerup kingunerisaanik Kangerlussuarmi mittarfiup nunanit tamalaaniit Kalaallit Nunaannut timmisartuussinermi akunniffittut pingaarnertut atorneqarnera naatsorsuutigisamit ukiumik ataatsimik sivisunerussaaq. Tamanna tunngavigalugu naatsorsuutigisamit Kangerlussuup mittarfiata atorneqarnerata ukiumik ataatsimik sivitsorneqarnerata kingunerisassaanik Mittarfeqarfiit misissuillutik aallartipput. Iluarsartuunneqartariaqartut Mittarfeqarfiit 2022-p aasaanerani suliaraat. pingaartumik mittarfik qallersorneqarpoq, sapaatillu akunnerisa naanerini pingasuni suliarineqarlutik. Mittarfeqarfinniit ullut iluarsaassiffissat taakku silaannakkut angallasseqatigiiffiit aamma sinersorlutik takornariartitseqatigiiffiit suleqatigalugit ataqatigiissaarpat, aammalu Mittarfeqarfinniit ukiup ingerlanerani sapinngisamik siusissukkut pilersaarusiortoqarpoq, taamaalilluni angallanneq annikinnerpaamik sunniuteqarfigineqassammat.

Qeqqata Kommunanit iluarsaassinerit ataatsimut isigalugit Kangerlussuarmi angallannerup matuneqarneranik kinguneqarsinnaanerata, taamaalillunilu pilersuinermi isumannaassutsimut, nunaqarfiup tikiqqarsinnaaneranut tamarmiusumut, takornariaqarnermut, ilisimatusarnermut aammalu umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiisarnermut sunniuteqarsinnaanera annilaangassutigineqarpoq. Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik annilaangassuteqarnermik taassuminnga Illersornissaqarfimmiit Mittarfeqarfimmiillu suleqatigiissitamut ingerlatitseqqippoq.

Kangerlussuup mittarfiata iluarsaanneqarnissaanut aningaasalersuinissamullu pilersaarusiap 2023-p ingerlanerani ilusilerneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, kisiannili maannarpiaq piffissaq, nalunaarusiap taassuma naammassiffissaatut aalajangiunneqartussaag pillugu suliat piareersaaffiusut suli ingerlanneqarput. Suleqatigiissitap Illersornissaqarfiup ilaaffigisaata sulinera Covid-19-ip nunarsuarmi tuniluunnera aamma 2021-mi Inatsisartunut qinersineq kiisalu 2022-mi Folketingimut qinersineq peqqutigalugit kinguaattoorpoq. Kisiannili issittumi pisinnaasat ataatsimoortut pillugit isumaqatigiissummi, 10. maaji 2022-meersumi⁴ allassimavoq:

“Aammattaaq naatsorsuutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni mittarfiit nutaat ammarnerisa kingorna Kangerlussuarmi mittarfimmik Illersorsiqarfiup suli atuinnissannut 2022-ip qiteqqunnerani ataatsimoorussamik isumaqatigiissusiortoqarsinnaasoq. Taanna Illersornissaqarfiup kiisalu kalaallit nunaata Kangerlussuarmi Mittarfimmik pisariaqartitsinerannik aallaaveqassaaq. Illersornissamut ministereqarfimmi sinaakkusiussat iluanni Kangerlussuarmi mittarfiup iluarsaannissaanut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.”

Oqaatigineqareersutut Mittarfeqarfiit siunissami ingerlatsinermut akisussaasuuginnartussaanerata, silaannakkut angallassinermut oqartussaasunut atatillugu akuersisummik pigisaqartutut

³ Tusagassiorfinnut nalunaarut ”Nuummi Imarpik qulaallugu mittarfik nutaaq 2024-mi ammassaaq”, ulloq 30. agusti 2021 ([Tusagassiorfinnut nalunaarut - Kalaallit Airports Gruppen \(kair.gl\)](#))

⁴ ([Issittumi piginnaasanik annertusaanermi Kalaallit Nunaanni tunngavissamik isumaqatigiinneq \(naalakkersuisut.gl\)](#))

inissisimanerat, kiisalu Issittumi mittarfeqarnermi najukkani sanaartornermik ilisimasaqarnerat eqqarsaatigalugu suliffeqarfik iluarsaassinermi sanatitsisutut inissisimasussatut toqqarneqarput. Mittarfeqarfiit sanaartugassanut pilersaarummik, suliassanut pilersaarusiernerup, aningaasalersuinerup tamatumalu kingorna neqerooruteqartitsinerup ingerlaqqiffigineqarnissaannut tunngaviusussamik suliaqarlutik ingerlapput.

2.3 Piffissamik eqquisinnaaneq – sila peqcutigalugu ammatitsisarneq

Inuplan Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit qinnuigineqarluni Kangerlussuarmi manna mittarfiusumi “sila peqcutigalugu piffissanik ammatitsiffiusartunik naliliineq” pillugu allakkiamik suliaqarpoq. Allakkiap Nuummi Ilulissanilu Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfissat pillugit allakkianut, Kalaallit Airports sinnerlugu Inuplanimit suliarineqartunut tapertaanissaa siunertarineqarpoq.

Siunissami mittarfissat Kangerlussuullu akornanni assersuussinissamut tunngavissamik pilersitsinissaq tunngavigalugu periaaseq taanna atorlugu naatsorsuisoqarpoq.

Sila pillugu kisitsisitigut paasissutissat DMI-meersut pigineqartut tunngavigalugit mitsitsisarnermi sila peqcutigalugu piffissat ammatitsiffiusartut naliliiffigineqarput. Naliliinerni pingaartumik isikkiveqassutsimut putsullu pukkissusiinut ataatsimoortumik nalunaarsuinerit, kiisalu mitsitsisarnermut paasissutissat saqqummiunneqartut tunngavigineqarput. Sila peqcutigalugu piffissanut ammatitsiffiusartunut anorit sunniutaat misissuiffigineqarsimanngillat.

Ataatsimut tunngavissatut ”Aircraft Category B”-ni 91 – 120 knobit akornanni ”Indicated Airspeed”-it (IAS) misissuiffigineqarput, taakkununggalu assersuutigalugu DHC 8-200-t ilaatinneqarput.

Maanna mittarfiusunut paasissutissat AIP (Aeronautical Information Publication) Grønlandimit pissarsiarineqarput, kiisalu siunissami mittarfissanut paasissutissat silaannakkut angallassinermi teknikkimut tunngassutillit pillugit nalunaarusiami⁵ allassimallutik.

Pisuni marluusuni sumiissusersiornermut atortut tamakkiisumik atuuttut, aammalu mikkiartornermut ikiortissat allat, maanna mittarfiusuni pigineqartut aammalu siunissami mittarfissami atorineqartussatut pilersaarutigineqartut atorineqarnissat tunngavigineqarpoq.

Nuummut Ilulissanullu tunngatillugu tunuliaqutassatut allakkia Kalaallit Airports A/S sinnerlugu Inuplanimit suliarineqarput. Kangerlussuarmut tunngatillugu tunuliaqutassatut allakkiaq Ineqarnermut attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfik sinnerlugu Inuplanimit suliarineqarpoq.

Inernerusut timmisartut sukkassusiinut immikkoortumi B (soorlu Dash 8-200-nut) atorlugu naatsorsorneqarput:

---

5 ”Ilulissat Mittarfiat, alliliineq, Pissutsit silaakkut angallassinermi teknikkimut tunngasut”, Integra, Apriili 2017 aamma” Nuuk Mittarfia, alliliineq, Pissutsit silaakkut angallassinermi teknikkimut tunngasut”, Integra, Iluarsineqartoq 22.05.2017

Ilulissat:	
<i>Maanna mittarfiusoq (840 m):</i>	
Mittarfik 07:	94,50%
Mittarfik 25:	ca. 88%
<i>Siunissami mittarfissaq (2.200 m):</i>	
Mittarfik 07:	98,60%
Mittarfik 25:	98,60%

Nuuk:	
<i>Maanna mittarfiusoq (950 m):</i>	
Mittarfik 23:	89,80%
Mittarfik 05:	88,80%
<i>Siunissami mittarfissaq (2.200 m):</i>	
Mittarfik 22:	95,10%
Mittarfik 04:	94,00%

Kangerlussuaq:	
<i>Maanna mittarfiusoq (2.810 m):</i>	
Mittarfik 09:	99,80%
Mittarfik 27:	ca. 95%
<i>Siunissami mittarfissaq (2.500 m):</i>	
Mittarfik 09:	N/A
Mittarfik 27:	N/A

Mittarfinni tamani immikkut mittarfiit marluusut sammiviit malillugit normuligaapput. Mittarfiit isui immikkut normulerneqarput, assersuutigalugu avannaaniit kujataaniillu, kiisalu kangianiit kitaaniillu mikkiartornermi pissutsit assigiinngimmata. Tassalu minniarnermi radiomik nassitsissut (ILS-imut) atortoq nutaaq atorlugu Nuup mittarfiata sila pequtigalugu ammatinneqartarnerata sivitsorneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Sila pequtigalugu ammatitsisarnissaq isikkiveqassutsit putsullu portussusiisa ataqatigiinnerat tunngavigalugu naliliiffigineqarpoq, maannalu 89%-it missaanniit 95%-it missaannut qaffannissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aamma Ilulissani sila pequtigalugu ammatitsisarnissaq isikkiveqassutsit putsullu portussusiisa ataqatigiinnerat tunngavigalugu naliliiffigineqarpoq, maannalu 94%-it missaanniit 98%-it missaannut qaffannissaa naatsorsuutigineqarpoq

Maanna Ilulissani mittarfik 25-mut aamma Kangerlussuarmi mittarfik 27-mut naatsorsukkani missiliuiffiusuni paasissutissanut tunngavigineqartut apeqquatainneqarput.

Naatsorsuinnermut atatillugu Inuplan ilisimatitsivoq, timmisartut assigiinngitsut ataasiakkaat anorip pissusii apeqquataallutik qanoq amerlatigisut Kangerlussuarmi mittarfik 27-mut missinnaanersut oqaatigiuminaatsoq. Kisiannili timmisartut ukiumut anorip sammiviginerpaasartagaa atorlugu pisut 3-miit 5%-iini Mittarfik 27-mut mittassappata, sila pequtigalugu mitsitsisarnerit tamaasa isigalugit piffissat ammatitsiffiusartut (Mittarfik 09-mut aamma Mittarfik 27-mut), aammalu saneraniit anorip killilersuinnaanera eqqarsaatiginagu timmisartup suussusia apeqquataatillugu 99,0-imiit 99,5%-inik annertussuseqassaaq.

Tassalu Kangerlussuup miffigineqartarnerani piffissamik eqquisarnerit 99,0-imiit 99,5%-imik annertussuseqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, timmisartup suup atorneqarnera apeqputaatillugu. Inuplanip allakkiaani Nuummi Ilulissanilu sila peqqutigalugu piffissani ammatitsiffiusartussani anorip sammivii taamatut naliliiffigineqarsimanngillat.

Illersornissamut Ministereqarfik allakkiamini 3. Novembari 2018-imeersumi aalajangiinnerminut tunngavissatut naliliivoq,

”Illersornissaqarfiup silaannakkut sullissineri (timmisartut taaneqartut atorlugit) Ilulissani mittarfik aallaavigalugu naammassineqartassappata, silaannakkut angallasserit ukiumut piffissamut agguaqatigiissillugit 16%-iisa missaat sunnerneqarsinnaapput – qaammatini atorluanerpaaffiusuni 4%-iisa missaanniit qaammatinut atorluannnginnerpaaffiusunut 36%-iisa missaannut nikingassuteqartumik. Tamatuma saniatigut sullissinerit aamma putsut sermernartitsinerini maskiinat aalarulutsitsinerisa kingunerisaannik killilersorneqartartussaapput. Illersornissaqarfimmiit tamatuma annertussusissaa naatsorsuiffigineqarsinnaasimanngilaq, taamatut pisoqartarneranut paasissutissanik silasiortut paasissutissaataanni allassimasoqanngimmat, kisiannili tamatumunnga taarsiullugu timmisartunit, sumiiffinni sullissisunit nalunaaruteqartoqartarluni” aamma

”Kangerlussuup nunami inissisimaffia eqqarsaatigalugu Kangerlussuarmi silap pissusia sakkutuut silaannakkut angallanneranni iluaqutissartaqarpoq. Kangerlussuaq nunap timaani inissisimavoq, aammalu nunap timaani silap unerisimanera peqqutigalugu sila annertuumik iluaqutissartaqarluni, tamatumalu kingunerisaanik Kangerlussuarmi mittarfik ukiumut 1%-it inorlugit killeqartarpoq. Anori qaqutigorujussuaannaq mittarfik akimorlugu aqqusaartarpoq, nittaallat annikittarput amerlanertigullu sila isikkivigittarpoq, aammalu aasaanerani ukiuuneranilu putsut portunerusarlutik. Tamatuma saniatigut Kangerlussuarmi mittarfik inissiisarfeqarpoq allaffeqarfeqarlunilu, mittarfimmi nunaminertat, timmisartunik passussinissamut uninngatitsinissamullu atorneqartut annertuujupput.”

2.4 Timmisartuutiqatigiiffiit naliliineri

Timmisartuutiqatigiiffiit maanna atorneqartut (Air Greenland aamma Icelandair), ullumikkut Kalaallit Nunaannut angallavillit siunissami Kangerlussuup mittarfianik atuinissaminut naatsorsuutigisatik pillugit aperineqarput. Nalunaarusiap matuma suliarineqarnerani naliliinermi, siunissami Kalaallit Nunaata timmisartuussiffigineqarnissaa pillugu ineriartortitsiniarluni periusissiornermi naliliiffigisassatut sulii siusippallaamik inissisimasut peqputaallutik tunuarsimaarfiit assigiinngitsuupput.

2.4.1 Air Greenland

Ullumikkut Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaanni angallavinni angallassisoq pingaarneq tassaavoq Air Greenland. Air Greenlandip nunatsinni angallavinni timmisartuussinerani Kangerlussuaq, Kangerlussuup mittarfiata aamma Københavnip mittarfiata,

sinerissami illoqarfinniit ilaasoqarluni Imapik qulaallugu angallassiffiusup akornanni akunniffissatut annertuumik pinngitsoorneqarsinnaanngilaq.

Kangerlussuup siunissaa pillugu Suleqatigiissitamit mittarfiit ilusissaat nutaat, pingaartumillu tassani Kangerlussuup inissisimaffissaa pillugu ingerlatseqatigiiffiup aalajangiinissaa siunertaralugu Air Greenland saaffigineqarpoq.

Air Greenland ilisimatitsivoq:

”- Air Greenlandimiit Kangerlussuaq nunatsinni angallannermit mittarfittut qinigassatut pingaaruteqartinneqarpoq. Taamaattumik attaveqaatit nutaat eqqarsaatigalugit inuinnaat silaannakkut angallanneqarnerini nunatsinni angallannermit pilersaarutini piffissamik eqquisinnaaneq qulakkeerniarlugu Kangerlussuaq Air Greenlandimit pingaartinneqarpoq.

- Angallavinni timmisartuussisarnerit aalajangersimasut, kiisalu Kangerlussuarmut Imapik qulaallugu timmisartuussinerit Air Greenlandimit niuernermit tunngaveqarluni ingerlanneqarput – tunngaviumillu unammillertitsiffiullutik – taamaattumillu ornigassamut sumulluunniit timmisartuussisarnermit niuernermit tunngaveqarluni imaluunniit niuernermit tunngaveqarani angallassiffimmik peqarneris apequtaasussaavoq.

- Air Greenlandimiit nalunaarutigineqarpoq, aamma siunissami niuernermit tunngavissaqartoqassappat Kangerlussuup timmisartuussiffigineqarnissaa soqutiginarneqartoq, aammalu tamatumunnga atatillugu timmisartuussisarnissamik aalajangiisoqarsinnaalinnginnerani mittarfimmisut eqqaanullu aningaasaliinissamut pilersaarutit aalajangersimasut utaqqineqassasut.

Air Greenland suliffissua pingaartumik piginneqatigiiffiutigisaa Nunatta Angalatitsivia aqutigalugu Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermit attaveqaatinut atortut pisinnaasaannik annertusititsinermit aningaasaliisussaavoq. Aningaasaliinerni suliffeqarfissuup aningaasalersuinissamut periusissiaani tunngavissat naammassineqassapput, taamaattumillu:

- Pisinnaasanik annertusititsiffiussapput*
- Kalaallit Nunaanni takornarianut tunisassiat pitsaassusiinik annertusititsissapput*
- Air Greenlandip nittarsaassaanut naapertuutissapput*
- Piujuartitsissutaassapput*
- Iluanaarnassapput*

Taamaattumik Air Greenlandip suliffeqarfissuata piffissamut periusissiorfiusumut (2020-2023) aningaasaliissutissai Ilulissat Nuullu immikkoortuini, attaveqaatit nutaat atuutilernerini pisinnaasanik annertusititsinissamut pisariaqartitsiviusutut annerpaatut isigineqartuni pisinnaasat annertusitinneqarnissaannut eqiterutsinneqassapput. Taamatut aningaasaliinikkut misilittakkat pissarsiarineqartut suliffeqarfissuup nunap immikkoortuinut allanut 2024-miit siumut suliaasaanut ilaatinneqassapput.

Naggasiutigalugu erseqqissaatigineqarsinnaavoq, Air Greenlandip nunatsinni attaveqaatit nutaat atorlugit angallassinerinut niunermik tunngaveqartunut pilersaarutaani angallannerit sinneruttut naleqqussarneqassammata, tassani Kangerlussuup aamma Nuup Ilulissallu akornanni angallassinerit peertussaammata. Angallannernut pilersaarutit naleqqussarneqarnissaat politikkikkut oqallisaaajumaartut naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Tassalu ornigassani angallavinnilu niunermik tunngaveqanngitsuni angallavinni angallassinerit aalajangersimasut ingerlaannarnissaannut, tassungalu ilanngullugu annertussisissaannut politikkikkut aalajangiinerit apeqqutaassapput. Taamaattumik angallaviit ornigassallu taakku pillugit siunissami qaninnerpaamik oqallittoqarnissaa Air Greenlandimiit ilassilluarneqarpoq.”

Tamatuma saniatigut Air Greenlandimiit nunani tamalaani timmisartuussinerit pillugit paasisutissat imaattut tapiliunneqarput:

”Air Greenland siunissami Imarpik qulaallugu Kangerlussuarmut timmisartuussisoqartalissappat, tamatuma attartortitsilluni timmisartuussinertut ingerlanneqarnissaa ilimanartoq. Air Greenland maannarpiaq 2023-mi aamma 2024-mi Københavnip saniatigut ornigassanit allaniit Kangerlussuarmut niunermik tunngavilimmik attartortitsilluni timmisartuussisoqarsinnaanersoq nalilersuimmat ilumoorpoq.

Air Greenlandimiit 2024-p kingorna Kangerlussuup timmisartuussiffigineqarnissaa isummerfigineqanngilaq, 2024-p kingorna Kangerlussuup mittarfiata killiffissai ilisimaneqanngimmata, taamaattumillu isummernissamut aalajangersimasunik tunngavissaqartoqanngilaq, tamannalu allakkiami taaneqartumiit issuaanermi, matuma siulianiittuni allassimavoq. Tassunga tunngatillugu oqaatigineqassaaq, ullumikkut Kangerlussuarmut takornariartartut amerliartormata, tamatumalu peqatigisaanik ATV-nut aqqusineq ammarneqaqqammersoq takornarianut periarfissanik amerlanerusunik ammaammat. Taakkununga peqatigitillugu mittarfiup killiffia ilisimaneqaleriarpat siunissami ilisimatusartut suliaat illersornissaqarfiullu pisariaqartitai nalileeqqinnissamut oqalliseqqinnissamullu tunngavissiisussaapput.”

”Sullissineq eqqarsaatigalugu Kangerlussuaq Nuummiit/Ilulissaniit qinigassatut tikikkuminassuseqarnerata kingunerisaanik ikummatissaq annikinnerusoq atorlugi timmisartuussisoqarsinnaalissaaq, aammalu timmisartut ilaannut pissutsit aalajangersimasut iluanni usisinnaassutsip (payload) annertusineranik kinguneqartussaalluni.

Air Greenlandimiit sullissineq eqqarsaatigalugu Kangerlussuaq atoriaannaanersoq atoriaannaannginnorsorluunniit annikinnerusumik isumaqartussaavoq, nalinginnaasumik Keflavik imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfittut qinigassatut atoratsigu, tamannalu attaveqaatit nutaat atulerpata allanngussanngilaq. Timmisartut minnerit, ikummatissamik annikinnerusumik usisartut atorlugit sullissisunut Kangerlussuaq usisinnaassutsip annertunerulerneranik kinguneqassaaq. Tamanna ulluni pingaartumik sila pequtigalugu

qinigassat marluunissaannik pisariaqartitsiviusuni, imaluunniit ulluni sakkortuumik anorimut assorfiusuni atorneqartassaaq.”

2.4.2 Icelandair

Aamma suleqatigiissitamit Icelandair, silaannakkut angallasseqatigiiffik alla, ukiut arlallit ingerlanerini nunani tamalaani angallavinni timmisartut atorlugit Kalaallit Nunaannut timmisartuussisartuq sammineqarpoq. Icelandairimiit siunissami Kangerlussuup mittarfiata atorneqarnissaanut naatsorsuutigisatik pillugit paasisutissat uku saqqummiunneqarput:

”In general, Icelandair position is that Kangerlussuaq plays an important role in our operation, both as an alternate airport for flights to/from US and Canada to Keflavik, and also the operation into Greenland. The weather is general good, and operational reliability good compared to other airports in Greenland.

It is difficult to say how that changes with the new airports in Ilulissat and Nuuk until we have more details on equipment, and weather minimums etc.”

(Kalaallisuunngorlugu: Icelandairimit nalinginnaasumik isumaqarpugut, USA-mut USA-miillu kiisalu Canadamit Keflavikimut timmisartuussisarnitsinni Kangerlussuup periarfissatut miffigineqarsinnaanera kiisalu Kalaallit Nunaannut timmisartuussisarnitsinni Kangerlussuaq pingaarutilimmik inissisimasooq. Kalaallit Nunaanni mittarfinnut allanut sanilliullugu nalinginnaasumik silagittarpoq, timmisartuussisarnermilu naatsorsuutigineqarsinnaanera pitsaasumik inissisimalluni. Ilulissani Nuummilu mittarfittaassanut tunngatillugu atortussat, silap pissusaa il.il. annerusumik paasisimanagit, tamanna qanoq allanngussanersoq oqaatigiuminaappoq.)

2.5 Siunissami Kangerlussuarmi ilaasunut tunngaviusussat

Nuummi Ilulissanilu mittarfiit 2.200 meterit atorlugit mittarfeqarnerup ilusaata nutaap atuutilerneratigut Kangerlussuarmi nunanit allaniit aamma nunatsinniit ilaasut ikinnerulissapput. 2018/2019-ip naanerani, suli covid-19 atuutilinngitsoq, ilaasut Kangerlussuup Mittarfianiit aallartut 73.000-iupput. Nunanut allanut allaniillu ilaasut amerlanerpaartaat sinerissami illoqarfinnut/illoqarfinniit toqqaannartumik ilaasarput, kisiannili aamma ilaat Kangerlussuarmiit/Kangerlussuarmut toqqaannartumik ilaasarlutik (innuttaasut najugaqartut, pikkorissartut, takornariat, ilisimatusartut, aammalu Kangerlussuarmi umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiinermut atatillugu timmisartunut attartukkanut ilaasarlutik.

Timmisartunut ilaasut, Kalaallit	Katillu- git	Kanger- lussuaq	Narsar- suaq	Kulusuk	Ilulissat	Nuuk	Nerlerit Inaat

Nunaanniit aallartut							
2018	92.677	73.060	4.701	5.161	3.189	4.894	1.672
2019	92.835	73.591	4.837	4.710	3.116	5.037	1.544

Nuummi aamma Ilulissani nunanit tamalaanit mittarfiit kiisalu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu killiliussatut piumasaqaatit pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 4, 22. november 2018-imeersup piareersarneqarneranut atatillugu ilaasut ingerlaartarneri misissueqqissaarfigineqarpoq. Ilaasut ingerlaartarnerinut misissueqqissaarnerit aamma suliat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik naliliinermik suliaqarnissamut tunngaviliipput.

Ilaasut ingerlaartarnerinut misissueqqissaarnerit tunuliaqutassatut nalunaarusianut, Nuummi, Ilulissani Qaqortumilu mittarfinnut killiliussatut piumasaqaatinut inatsisip akuerineqarneranut tunngaviusunut arlalinnut ilanngunneqarput. Tassani pineqartut tassaapput Rambøll-ip Kangerlussuup Mittarfiata siunissaa pillugu periarfissatut ilusilianut tallimanut nalunaarusiaa (2018), kiisalu Deloitte mittarfinnik alliliinermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerinut kingunerisassat, Imm. 2 (2018) pillugu nalunaarusiaa. Kingulliullugu taaneqartumi siulliullugu taaneqartoq tunngavissatut atorineqarpoq.

Misissueqqissaarnermi inerniliinerni takutinneqarpoq, Kangerlussuarmi ilaasut siunissami ullumikkornit ikinnerulissasut.

Rambøllip misissueqqissaarnerani naatsorsuutigineqarpoq, mittarfiit nutaat ammarnerini Naatsorsueqqissaartarfiup unnuisartunut kisitsisaataani Kangerlussuarmut takornariat kalaallit nunanillu allaneersut affaannanngorlutik 8.500-t missaanniilissasut, imaluunniit ilaasut tikittut aallartullu 17.000-iulissallutik. Taamatut naatsorsuutigisaqarneq Kangerlussuup siunissami nunanit tamalaaniit timmisartuussiffiujunnaarnissaa tunngavigineqarpoq. Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, taamatut naatsorsuutigisaqarneq allanngorsimasoq, Kangerlussuup nunanit tamalaaniit timmisartuussiffigineqartarnera ingerlaannarsinnaammat. Tamatuma saniatigut suleqatigiissitap umiarsuaatileqatigiinnut apeqqutit immersorlugit akisassat atorlugit misissuinerani paasineqarpoq, Kangerlussuaq siunissami sulii ilaasunik taarsiisarfittut atorineqassasoq.

Aamma Kangerlussuaq umiarsuarnut sinersorlutik takornariatitsisartunut ilaasunik taarsiisarnermi niuernikkut tunngavissaqarpoq. 2017-imi umiarsuarnut sinersorlutik takornariatitsisartunut ilaasut katillugit 7.000-it, tassalu timmisartumut ilaallutik tikittut aallartullu 14.000-it umiarsuarnut ilaasunut taarsiinermi ikisutut niusutulluunniit nalunaarsorneqarput. Rambøllip misissueqqissaarnermini 2018-imeersumi mittarfiit nutaat atuutilernerini umiarsuaatileqatigiit sinersorlutik takornariatitsisartut nutaanik periarfissaqalernerini kisitsisit taakku affaannanngornissaat naatsorsuutigisimagaluarppaa.

Ataatsimut isigalugu Rambøllip 2018-imi misissueqqissaarnermini naatsorsuutigaa, angallannermi kisitsisit tamakkiisut tunngavigalugit ilaasut kalaallit nunanillu allamiut 17.000-iussasut, Kangerlussuarmi najugallit 2.500-iussasut, 500-t ilisimatusarnermut attuumassuteqassasut, 7.000-it

umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut attuumassuteqassasut. Tassalu ukiumut ilaasartut katillugit 27.000-it.

Nalunaarusiami allassimavoq, (umiarsuarnik takornariartaatinik angalasut minillugit) Imapik qulaallugu ilaasartut Nuummot Ilulissanullu nuunneqarnerisa kingorna Kangerlussuup Mittarfiani ilaasartut amerlassutsimikkut siumuinnaq angalasunut 20.000-inut ikileriassasut. Tassalu Kangerlussuup Mittarfiani ilaasartut, 2016-imi 330.000-iusimasut 6%-iinnarmik amerlassuseqassapput.

Ilaasut ingerlaarnerinik misissueqqissaarnerup saniatigut Qeqqata Kommunia Naatsorsueqqissaartarfiup unnuisartut pillugit kisitsisitigut paasissutissaataanik immikkut ittumik misissuisimavoq. Immikkut ittumik misissuinermi Naatsorsueqqissaartarfiup 2016-imi Kangerlussuarmi akunnittarfimmi unnuinerit 17.300-usimasut, taakkunanngalu 10.100-t kalaaliusut aammalu 7.200-t Danmarkimiit, Islandimiit nunanillu allaniit tikittuusut akuutinneqarpoq. Tassalu unnuisunit katillugit 17.450-it kalaaliusimapput aammalu 17.150-it nunanit allaneersuusimallutik. Tassalu tikeraat nunanit allaneersut nunatsinneersuniit amerlanerusunik unnuisimapput.

Visit Greenland, Arctic Business aamma Qeqqata Kommunia 2016-imi asimi unnuisarfinnik tammaarsimaarfinnillu minnerusunik, Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiata unnuisarnernut naatsorsuutaanut ilaatinneqanngitsunik ilanngussititsiniarlutik ataatsimoortumik suliniuteqarput. Tassani paasineqarpoq, pingaartumik nunanit allaneersut Kangerlussuarmi eqqaanilu unnuineri 10.179-it pisortatigoortumik naatsorsoqqissaakkanut ilaatinneqanngitsut. Unnuinerit nalunaarsorneqarsimanngitsut taakku affaat sinnerlutik ilisimatusarnernut attuumassuteqarput. 40%-it sinnerlugit takornariaapput, nammineerlutik imaluunniit najukkami takornariartitsisartut aqqissuussaannik angalanerminnut atatillugu Kangerlussuarmiissimasut. Tassalu 2016-imi nunanit allaniit Kangerlussuarmut tikeraarlutik unnuisut Ilulissani unnuisimasut amerlaqatigiinnangajappaat. Kisiannili nunanit allaniit Kangerlussuarmi unnuisut Ilulissanut, ukiup sinneranut sanilliullugu aasaanerani qaammatini pingasuni amerlanerungaatsiartunik takornariaqartartumut naleqqiullutik ukiumut assigiinnerusumik agguarsimapput. Taamatut assigiinngissuseqarneranut Kangerlussuarmut Ilulissanullu tikeraartartut immikkoortuisa assigiinnginnerat peqqutaasut ilagisimasinnaavaat. Peqqutaasoq alla tassaasinnaavoq, ullumikkut Kangerlussuarmut timmisartorluni angalasarnerit nunap sinneranut sanilliullutik akikinnerunerat.

Paasissutissat matuma siuliani allassimasut saniatigut ukiumut takornariat 1.500-t missaanniittut Kangerlussuup Sisimiullu akornanni pisuinnaat aqquaat Arctic Circle Trail aqqutigalugu pisuttuarterput, taakkulu Kangerlussuarmi tammaarsimaarfimmi, angallavimmi tuperni kommunillu takornarianut illuaraataani unnuisarput.

Maluginiassallugu pingaaruteqarpoq, Kalaallit Nunaanni mittarfiit tallimaasut, 2019-imi nunanit tamalaaniit toqqaannartumik tikinneqartartut, Kangerlussuarmut naleqqiullutik toqqaannartumik ilaasukinnerusartut, tamannalu siunissami naatsorsuutigineqartoq.

Timmisartunut ilaasut, Kalaallit Nunaanniit aallartut	Jan	Feb	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Narsarsuaq	-	-	-	-	-	540	1.810	1.763	696	-	-	28
Kulusuk	21	35	206	328	270	690	1.163	1.439	366	81	53	58
Ilulissat	-	18	145	23	-	576	1.016	1.078	260	-	-	-
Nuuk	223	258	338	303	420	595	608	613	592	567	296	224
Nerlerit Inaat	61	17	65	112	80	51	155	346	425	162	39	31

Tamatuma kingorna Integra Qeqqata Kommunia sinnerlugu Kangerlussuup siunissaa pillugu nalunaarusiorpoq, ilaatigut siunissami mittarfiit ilusissaannut, ilaatigullu Kalaallit Nunaannut takornariartartut ineriartornerinut tunngasumik. Integrar 2019-imi upernaakkut, Covid-19-ip nunarsuarmi tuniluunnissaa sioqqullugu nalunaarusiamini siullermi uku eqqumaffigeqquai:

- A. *Silaannakkut angallanneq ataatsimut isigalugu nunarsuarmi siuariartortoq, aammalu mittarfiit nunap immikkoortuini ineriartortitsinermi aallaaviusut, taamatullu sumiiffiit/nunap immikkoortuisa ineriartortinneqarnerini tikikkuminarsititsisaramik pingaarutilittut inissisimasut.*
- B. *Mittarfiit attaveqaateqarnissamik eqqarsarnerusartut, tassani takornariat mittarfimmit ataatsimiit allamut imaluunniit najukkani innuttaasut aqqutigalugit nunanut tamalaanut mittarfimmut timmisartuussisarnermi tapertareqatigiittarlutik, taamaattumillu Kangerlussuup Mittarfia Kalaallit Nunaanni mittaveqarnikkut ataatsimut katersuuffittut pingaaruteqartoq, soorlu nunat immikkoortuisa nunanut tamalaanut mittarfiattut, sakkutuut mittarfiattut, ingerlasussanik piareersaasarnermi aqqissuussisarnermilu qitiusutut, dronilerinermi qitiusutut aamma/imaluunniit minnissamut qinigassatut.*
- C. *Mittarfimmi pioreersumi ingerlatsinerup aningaasartuutillu atuneq/pisariaqartitsineq malillugu qaffanneqarsinnaasoq/apparneqarsinnaasoq.*

Tamatuma kingorna Qeqqata Kommuniata Integra qinnuigaa, Kangerlussuup Mittarfiani takornariaqarnikkut suliaasat itisiliiffigeqqullugit. Integrar nalunaarusiamini 2020-mi maajimeersumi oqaatigaa, takornariaqarnermi, pingaartumillu umiarsuit sinersorlutik takornariaqartitsisarneranni nunani tamalaani mittarfiit tikinneqartarnerat 99%-iussasoq naatsorsuutigineqartoq. Assersuutigalugu Vagarip mittarfiani mittarfiup tallineqarnerani aammalu isumannaallisaanermut atortunut aningaasaliinermi tikittartut 99%-it sinnerlugit amerlassuseqalersillugit iluatsinneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik SAS timmisartuutileqatigiiffiillu allat Vagarimut timmisartuussisalerput, aammalu takornariartartut

amerliartupiluulerput. Tamatumani Kangerlussuaq Ilulissallu nunatsinni takornariartarfiit pingaarnersaattut inissisimaneri, aammalu tikittartut amerlisinnaaneri eqqarsaatigineqassaaq.

Tamatuma kingorna Integra Kangerlussuarmi Ilulissanilu takornariaqarnermi periarfissanik unammilligassanillu saqqummiussivoq: Integra tulluuttunik inerniliussaqaarlunilu innersuussuteqarpoq:

1. *"Naalakkersuisut ersarissumik oqariartuutigaat, Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni angallavimmik pingasunik teqeqqulimmik pilersitsinissamut akuersiniartut, tassanilu ingerlatseqatigiiffik nunanit allaneersoq nunami allami illoqarfimmit ataatsimiit timmisinnaasoq, Kalaallit Nunaanni illoqarfimmut ataatsimut missinnaasoq aammalu nunanit allaniit ilaasoqaarluni Kalaallit Nunaanni illoqarfiit marluk akornanni timmisartuussilluni ingerlaqqissinnaasoq (Qilersorsimannnginnissamut pisinnaatitaaffiit arfineq pingajuat). Taamaalilluni sullissisoq nunanit allameersoq sullitanut tunngavissanik naammattunik peqalissaaq, kiisalu illoqarfiup Ilulissatut ittup ukioq kaajallallugu soorlu Københavnimiit toqqaannartumik tikinneqartalernissaanik qulakkeerissalluni;*
2. *Kangerlussuaq annertuumik tikikkuminassuseqartoq, taamaattumillu Kangerlussuaq taamaatitsisarnernut kinguaattoortarnernullu peqqutaasartoq sullissisunut mittarfittut pitsaalluinnartuusoq, takornariartitsisartut mittarfik peqqutigalugu sulinerinut akornusersuutaasartut annikitsuararsuummata. Silaannakkut angallassinermi eqqoriaruminassuseq matuersaataavoq;*
3. *Takornariaqarnermi Kalaallit Nunaanni kommunit, illoqarfiit nunallu immikkoortui akimorlugit qanittumik suleqatigiinnissaq ineriartortitsinissamut periarfissaasoq annertoq;*
4. *Ilulissat aamma Kangerlussuaq tamarmik immikkut, pingaartumillu ataatsimoorlutik siunissami takornariartartut piumasaannik neqerooruteqarsinnaasut, taamaattumillu ataatsimoorlutik neqerooruteqartarsinnaanissaat Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermik ineriartortitsinermut pingaaruteqartoq;*
5. *Kangerlussuup Mittarfia ataatsimut isigalugu, pingaarnerusumillu takornariaqarnermi Ilulissat/Qeqertarsuup Tunuata aamma Kangerlussuup/Qeqqata suleqatigineqarneri eqqarsaatigalugit takornariaqarnerup ineriartortinneqarnerini pingaaruteqarput. Ilulissani Kangerlussuarmilu UNESCO-qarfiit ataatsimoorlutik takornariaqarnermi ornigassatut pitsaalluinnartuupput;*
6. *Kangerlussuup Mittarfianik iluarsaassinissamut pisariaqartitat piaartumik aalajangersarneqassasut, mittarfiup ullumikkut annertuumik tikikkuminassusiata attatiinnarnissaa, aammalu namminersortut pisortallu Kangerlussuup ineriartorneranut aningaasaliisinnaanissaannut tunngavissanik pilersitsinissaq anguniarlugu. Kangerlussuup aamma siunissami Kalaallit Nunaanni mittarfittut pingaarutilittut inissisimanissaata oqariartuutiginissaa pingaaruteqartorujussuuvoq;*

7. *Kangerlussuup Mittarfia attatiinnarneqaruni nunani tamalaaneernerusut silaannakkut angallattut Kalaallit Nunaannut pinngitsoorani pilerinartitsisinnaanissaa. Taanna Nuummot Ilulissanullu angallannissamut tapertatut isigineqassaaq, unammillertitut pinnani, aammalu Ilulissat ukioq kaajallallugu timmisartuussiffigineqarnissaannut pinngitsoorneqarsinnaasussaangilaq, tassunga maanna angallattut eqqarsaatigalugit ukioq kaajallallugu angallaviusinnaanissaa nalorninartoqartinneqarmat. Ilulissanut angallavimmi ilaasutigut tunngaviusut amerlinngippata, Ilulissat taamaallaat aasaanerani qaammatini pingasuni timmisartuussiffigineqarsinnaassaaq;*
8. *Kangerlussuup Ilulissallu suleqatigiinnissarpiaat peqqutaalluni Kalaallit Nunaanni takornariaqarnermi piffissaq atorneqartoq sivisunerulersinnaavoq, pisinnaasat atorluarneqarnerat, taamaalillunilu aamma sullissisut aningaasaqarnerat pitsaanerulersinnaalluni. Sullissisut aningaasaqarnerat pitsaanerulerpat, aamma suliaasaqarfiup immikkoortuanut tassunga aningaasaliisussat amerlanerulissapput;*
9. *Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassineq namminersortunngorsarneqartariaqartoq (Qilersorsimannginnissamut pisinnaatitaaffiit arfineq pingajuat), taamaalilluni ingerlatseqatigiiffiit nunanit allaneersut Kalaallit Nunaanni timmisartumik ornigassanut amerlanerusunut timmisartuussisinnaanissartik qularnaarsinnaassallugu;*
10. *Takornariaqarfiit akimorlugit nunani tamalaani akunnittarfiit ataqtigiit pillugit suleqatigiittoqarnissaa, taamaaliornikkut takornarianut unnuinissamut periarfissanik ilisimariigaannik neqeroortoqarsinnaassammat. Taamaalilluni takornariat amerlanerusut pileritsatsinneqarsinnaapput, pingaartumik takornarianut akunnittarfinnik ataqtigiinnik ataatsinik tamatigut toqqaasartunut”.*

2.6 Kangerlussuup Mittarfiata siunissami inissisimaffissaa pillugu suleqatigiissitap isumaliutai

Kangerlussuup Mittarfiata Kalaallit Nunaanni nunanit tamalaaniit mittarfiit pingaarnersaattut inissisimareerluni, mittarfittut akunniffissatut aamma nunap immikkoortuani ineriartortitsineri ornitassatut pingaarutilittut inissisimalernissaanut suleqatigiissitaq isumaqataavoq. Tamatuma peqatigisaanik mittarfik Kalaallit Nunaanni takornariaqarnerup ataqtigiinneranut, kiisalu pingaartumik nunatsinni angallanneri mittarfittut toqqagassatut, aammalu immaqaa Amerikap avannaata Europallu akornanni angallanneri pingaarutilittut inissisimassaaq.

Silaannakkut ingerlatseqatigiiffiit Kangerlussuup Mittarfiata siunissami inissisimaffissaa nalorniffigaaq suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq.

Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, nunani tamalaani silaannakkut angallasseqatigiiffiit siunissami Kalaallit Nunaanni mittarfinni silap pissusii, atortut il.il. pillugit tunngaviusumik

ilisimasassanik pissarserusuttut. Taamaattumik suleqatigiissitaq nalunaarusiaq manna aqqutigalugu piffissamik eqquisarnermik misissuinerit saqqummiussivoq. Aamma suleqatigiissitap suliamini matumani piffissamik eqquisarnermik misissuinerit saqqummiuppai. Aamma suleqatigiissitap suliamini matumani oqaloqatigiinnerit, Kalaallit Airportsip aamma Kalaallit Nunaanni sullissisuulersussat nutaat ingerlassimasinnaasaasa saqqummiunnissaat naatsorsuutigaa.

Silaannartap avammut ammanerulernissaanik Integrap inassuteqaataa suleqatigiissitap oqallisigai, tassanilu Namminersorlutik Oqartussat aallartitaat isumaqarput, nunatsinni attaveqaatini tamarmiusuni timmisartuussisarnerullu ilusiinut ataatsimoortuni eqqarsaatigisassat Integramit misissuiffigineqarsimanngitsut, tamannalu nunap karsiata aningaasaqarneranut aammalu Kalaallit Nunaanni ornitassat allat kiffartuunneqarnerinut annertuunik kinguneqarsinnaasoq. Nunap immikkoortuaniit aallartitat namminersortunngorsaanermi takornariartitsinermi ineriartortitsiffiusinnaasut aammalu najugaqartunut bilitsit akikitsut isumalluarfigineqarput, taakkunungalugu qilersorsimannginnissamut pisinnaatitaaffiit arfineq pingajuat, ilaasunik timmisartuussinissamut, taamaalillunilu timmisartuutileqatigiiffiit Kalaallit Nunaanni mittarfiit marluk aamma mittarfiup Kalaallit Nunaanniinngitsup akornanni pingasunik teqqequlimmik timmisartuussisinnaanissamut akuersissuteqarfiusoq ilaatinneqarpoq.

Aamma suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, ilaatigut Kangerlussuup Mittarfiata umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik paarlaassivissatut atorneqarsinnaaneranut naliliinerit assigiinngitsut kingunerisaannik, umiarsuarnik sinersortitsillutik takornariartitsisartunut ingerlatseqatigiiffinnut apeqqutinik immersorlugit akineqartussanik atuisoqarsimasoq. Apeqqutit immersorlugit akineqartut Kangerlussuarmi umiarsualiviup nutaap sananeqarnissaanut atatillugu Rambøllimit sukumiinerusumik misissuiffigineqarput, taakkulu kapitali 4-mi sukumiinerusumik suliarineqarput.

Aammattaaq suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, mittarfiit ilusissaat nutaaq peqqutaalluni Kangerlussuaq aqqusaarlugu ilaasartussat amerlassutsimikkut killilerneqartussaagaluartoq, Illersornissaqarfiup mittarfimmik iluarsaassinerani aamma Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ATV-nut aqquserngup sananeqarnerani Kangerlussuup Mittarfiani isumannaallisaanerup nutarterneqarnerata kingunerisaanik, maanna sullissisuusut aammalu sullissisut Kalaallit Nunaanni mittarfinnut timmisartuussinissamut isumaliuteqarsinnaasut qulannginnerulernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

2.7 Suleqatigiissitap Kangerlussuup Mittarfiata siunissami inissisimaffissaanut inassuteqaatai

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, Kangerlussuup Mittarfiata iluarsaanneqarnissaa piaartumik inissinneqassasoq, taakkunungalugu iluarsaassisoqarenera kingorna teknikkimut atortut, teknikkimut atortut nutaajusinnaasut, mittarfiup tikittunik tigusisarneranut atortut, atortut il.il. ilaatinneqarput.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, Kalaallit Nunaanni silaannakkut angallassinermut ornigassanullu atatillugu suliat ornigassat tamaasa akimorlugit ataqatigiissaarneqartarnerat ingerlaannassasoq, taamaalillunilu nunap immikkoortuini nunanilu tamalaani mittarfiit nittarsaanneqassasut, aammalu mittarfinnut aningaasaliissuterpasut iluaqutiginiarneqassasut.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, ilaasunik nassiussanillu timmisartuussisinnaanermut akuersissut ilanngullugu silaannakkut angallassinernup avammut ammanerulersinneqarnissaanni, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni mittarfiit marluk, Kalaallit Nunaatalu avataani mittarfiup akornanni timmisartuussisinnaanermi periarfissami aningaasatigut kingunissanik Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup misissuinini ingerlateqqissagai.

3. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq

1960-ikkunnili Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinniornissaq sumiiffimmi ineriartortitsinermut atatillugu pilersaarutaasimavoq. Ilaatigut pilersaarut amerikamiunut Kangerlussuarmiittunut, Sisimiut Kommunanut, Landsrådimut aamma danskit Kalaallit Nunaannut Ministereqarfianut tapersersortissarsiorneqartaraluarsimavoq. Taamani pilersaarut piviusunngortinneqanngilaq.

Nalinginnaanngorsaanerup ingerlanneqarnerani aammalu 2001-imi kommunimut qinersisoqareernerani pilersaarut qaqqeqqinneqarpoq, taamanilu Sisimiut Kommuniat kingunerisassanik misissueqqissaarpoq, tassanilu takutinneqarpoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu aqqusineq imminut akilersinnaasoq, inuussutissarsiormi periarfissat, tassungalu ilanngullugu pingaartumik takornariaqarnermik ineriartortitsineq eqqarsaatigineqanngikkaluarlutik. Namminersornerullutik Oqartussat Kommunillu akornanni suleqatigiissitaq aqutsisooqatigiiffillu ataatsimoortoq erseqqissaavoq, Nuup kujataata tungaani 3.000 meterimik mittarfiliornissamut aningaasaliinissap aamma umiarsuit angallannerinut sipaaruteqarnissap eqqarsaatigineqartup kingunerisaanik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarneq nalornissuteqarfigineqartoq.

Tamatuma kingorna kommunip 2007-imi Sisimiuni aluminiuminik aatsitsisarfiup inissiffissaanut, kingusinnerusukkullu 2010-mi Sisimiuni uuliasiortunut pilersuiviup inissiffissaanut siunnersuutai aqqusinniornissamut ilanngunneqarput. Suliassat taakku arlaannaalluunniit piviusunngortinneqanngilaq.

2016-imi Qeqqata Kommunia missingersuutimini Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni ATV-nut aqqusinniornissamut immikkoortitsivoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik misissueqqissaarnermi 2016-imeersumi allassimavoq, ATV-nut aqqusinniornissamut isumassarsiaq pinngortoq,

- Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinivimmut aningaasaliissutaasussanik nassaartoqarsinnaanngimmat
- Tasersuup avannaata tungaani aqqusinniorfissaq nutaaq annertoorsuarmik qaartiterinngikkaluarluni sanaartorfigineqarsinnaammat
- periarfissanut aalajangersimasunut tikikkuminassuseq piumaneqarmat

- Kangerlussuup eqqaani umiarsualivimmut nutaamut, tatsinut, biilnik misileraasarnermut aamma Aasivissuarnut
- Sisimiut qanitaani sisorartarfimmut Solbakkenimut aamma Kangerluarsuk Tulliup qinnguani illuaraqarfimmut
- qamutit assakaasullit, soorlu ATV-t, UTV-t aamma Umimoq-it angallatigiuminartorujussuummata, aammalu aqqusinertigut akisuumik sananeqarsimanngikkaluartutigut angallatigineqarsinnaasut paasinarsisimammat

Tamatuma kingorna Qeqqata Kommunia ASN-imut nassuiaatinik, ATV-nut aqqusinermut tunngasumik suliaqartitsivoq, tassungalu aqqusinermut ujaraaqqanik qallikkamut piorsaasinnaaneq ilaatinneqarpoq. Kangerlussuup aamma Kangerluarsuk Tulliup akornanni aqqusinniassami immikkoortoq siulleg, 125 km-it missaannik takissusilik 2020-mi upernaakkut akuerineqarpoq, tamatumalu kingorna 2020-21-mi Kangerlussuup aamma Kangerluarsuk Tulliup akornanni ATV-nut aqqusineq sananeqarpoq. Immikkoortup tullia 25 km-it missaannik takissusilik, Sisimiuni imeqarfiup killeqarfia aqqusaarlugu Kangerluarsuup Tulliup Sisimiullu akornanni aqqusinissaq 2022-mi juunimi akuersissutigineqarpoq, taamaalillunilu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni ATV-t aqqutissaat aqqusinissarlugu tamakkerlugit oqartussanit akuerineqarsimalerluni.

3.1 Nalunaarusiaq “Arctic Circle Road aqqusaarlugu takornariaqarnermik ineriartortitsinissaq” 2019-imeersaq

Arctic Circle Businessip aamma Qeqqata Kommuniata 2019-imi nalunaarusiaq una tamanut ammasumik saqqummiuppaat: *”Arctic Circle Road aqqusaarlugu takornariaqarnermik ineriartortitsinissaq”*.

Nalunaarusiami pissutsit, nunat sanilitta angallannermi attaveqaatinut aningaasaliinerit kingunerisaannik takornariaqarnermik ineriartortitsilluarneminni misigisimasaat tunngavigineqarput. Aamma Kalaallit Nunaanni mittarfiit nutaanik ilusilerniarneqarnerini eqqarsaatit taakku ilaatigut tunngavigineqarsimapput, tassanilu ilaatigut takornariaqarnermik ineriartortitsilluarnep Ilulissani Nuummilu mittarfiit nunaat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaareernerisa saniatigut sunniutinik uummaarissunik pilersitsisinnaaneq annertusineqarsinnaammat.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerni nutartikkani nutaani ukiuni kingullerni 25-ni Kangerlussuup Sisimiullu akornanni takornariaqarnerup ineriartornerata annertuumik ineriartortinneqarsimanera aallaavigineqarpoq, tassungalu takornariat tuperni aammalu kommunip Arctic Circle Trailimi takornarianut illuaraataani unnuisarneri 10.000-it missaaniittut ilaatinneqarput.

Arctic Circle Trail, *Arctic Circle Race* aamma *Polar Circle Marathon* nunani tamalaani iluatsitsilluarfiusutut taaneqarsinnaapput, taakkulu ukiuni kingulliunerusuni Sisimiuni umiarsualiviup nutaap sananeqarnerata, Aasivissuit-Nipisat UNESCO-p nunarsuarmi kingornussat

allattorsimaffianut ilanngunneqarnerata, kiisalu eqalunniartitsisarnerit tammajuitsussanillu aallaaniartarnerit kingorna malinnaaffigineqalerput.

Suliniuterpassuarni maannamut angallannerup iluserisimasai, ukioq kaajallallugu nunap immikkoortuani takornariaqarnermik ineriartortitsinerimi ineriartorfissanik tunngavissiisimasut tunngavigineqarput. Taamaalilluni najukkami suliffeqarfiit takornariartitsinermik suliaqartut minnerit ukioq kaajallallugu takornariartitsinerimi suliffissanik pilersitsinissamut periarfissinneqarsimapput. Takornariartitsinerimi ukioq kaajallallugu suliffissat Kalaallit Nunaanni amigaataapput, nunap immikkoortuani amerlasuuni aasap qaammataani piffissami marlunni – pingasuni piffissami takornariaqarfiunerpaasumi takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqarnerup iluani sulisussanik amerlasuunik tikisitsisoqartartoq takussaammat.

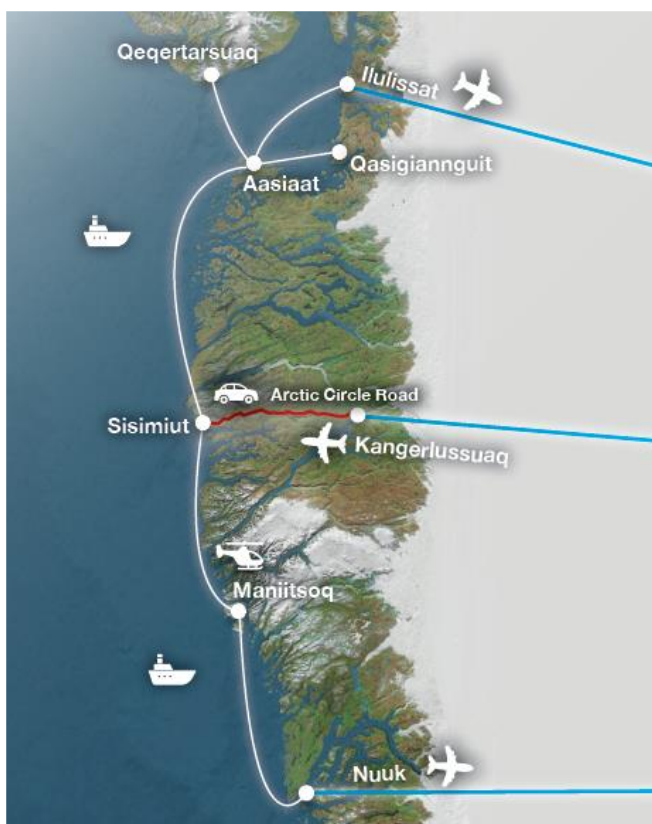
Ornigassami takornariaqarnermik ineriartortitsinerimi pilerisaarutininuk nukittuunik pilersitsisoqarsimavoq, aammalu Kommuni aamma Arctic Circle Business-ip naatsorsuutigaat, Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniormi pilerisaarineq tamanna iluaqutigineqarumaartoq. *Arctic Circle Road* Kalaallit Nunaanni nunarujussuarmik ammaasinnaavoq, aammalu aqqusineq taanna sinerlugu misigisaqartitsisinnaalluni. Nunarsuup sinnerani pisutulli Arctic Circle Road sumiiffinnut tikikkuminaassimagaluartunut takusassaqaqarfiusunullu iserfissanngussaaq. Nunani allani oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu aqqusernit takornariaqarnermik ineriartortitsinerimut tapertaasarput, aammalu misilittakkat malillugit Kangerlussuarmi nunap timaani sersersuarmut aqqusineq peqqutaalluni tikeraarpassuit aningaasaliisinnaanerat ajornarunnaarsimavoq. Ornigassami misilittagaareersut kingunerisaannik Arctic Circle Business suleqatigiissitamut ilisimatitsivoq, nunap immikkoortuani suliffeqarfiit najugaqartut Arctic Circle Road sinerlugu akunnittarfinnik, qasersertarfinnik, isersimaartarfinnik illuaqqanillu sanaartornissamut aningaasaliinissamik soqutiginninnerminnik takutitsisimasut.

Aningaasaleerusussuseq maannamut piusimanngilaq, 1992-imi amerikamiut sakkutooqarfiat matuneqarmalli Kangerlussuup siunissaa nalornissutigineqarsimammat, maannamullu annertuunut, soorlu akunnittarfinnut isersimaartarfinnullu nutaanut aningaasaliisoqarneranik takusaqartoqartarsimanngilaq. Kisiannili mianersornerusumik aningaasaliisoqartarpoq, soorlu vandrehjemmini siniffissanut akikitsunut. Taamaalilluni Kangerlussuarmi akunnittarfinni unnuiffiusinnaasunik, nunatsinni akunnittarfeqarnernermi attaveqaatinut allanut pitsaassutsimikkut naleqqiunneqarsinnaanngitsunik, taamaattumillu nunatsinni takornariaqarnerup ilusaani ataqatigiissitsinissamut tapertaanngitsunik pilersitsisoqarsimavoq.

Arctic Circle Road Kalaallit Nunaanni sumiiffiit marluk taakku akornanni nunakkut assartuussinermik akikitsumik tapersiisinnaanissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna ornigassamut akikinnerulersitsisinnaavoq. Kalaallit Nunaanni misigisaqarnerorusunneq tunngavimmigut Kalaallit Nunaannut takornariarusuttunik amerlisitsisinnaavoq. Tamatumunnga atatillugu qeqqata Kommuni aamma Arctic Circle Business-imit Kangerlussuup, Sisimiut aamma Ilulissat akornanni sumiiffik pingasunik teqqequlik “the Golden Circle of Greenland”-imik taagorneqalersimavoq, tassanilu aqqusineq attaveqaatit allanngorarnerrulernissaannut iluaqutaasaaq, taamaalillunilu takornariat “nunami, immami silaannarmilu” allanngorartunik misigisassaqartinneqalissallutik. Nunap immikkoortuani takornariaqarnerup ineriartortinneqarnerata

ingerlaannarnissaa, aammalu Arctic Circle Road sinerlugu takornariartartut amerlinissaat nunap sinnerani nunap immikkoortuini takornariaqarnermut sunneeqataanissaat ilimanaateqarpoq.

Tassalu nunap immikkoortuanut takornariartut aamma ukiup qanorluunniit ilinerani Ilulissani aamma Kalaallit Nunaanni UNESCO-qarfinnut tikeraarsinnaalissapput. Aamma UNESCO-qarfiit akornanni nunap immikkoortuini sumiiffiit ineriartortinneqarsinnaassapput, taamatullu Nuummi takornariartitsisarneq pioreersoq pitsaannerusunik atugassaqartitsiffiulersinnaalluni. Takornariat Arctic Circle Road-ikkoornerminni qanittumik allanik misigisaqarusussappata Aasiaat Maniitsorlu takornariarfissatut pitsaannerusumik ineriartortinneqarsinnaassapput. Mittarfiit nutaamik iluseqalerlutik arlallit takinerusunik mittarfeqalerpata, aamma nunanut allanut angallaviit amerlanerulerpata, Kangerlussuarmut takornariartut kaajallaarusuttut Ilulissat Nuullu aqqusaarlugit angalasartussat amerlanerulissapput, tamannalu matuma kinguliani assimi takussutissiorneqarpoq.

3.2 Arctic Circle Road tunngavigalugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarneq

Qeqqata Kommunia 2016-2017-imi Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinivimmi sananissap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut misissueqqissaarnermik suliaqartitsivoq. Misissueqqissaarnermi periaaseq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siulittaasuanit Sisimiuni Umiarsualivik pillugu takornariaqarnermik tunngasumik suliaqarnermi atorneqartoq atorneqarpoq. Tamatuma saniatigut misissueqqissaarneq

Islandimi aamma Alaskami naatsorsueqqissaartarfinnit pisortatigoortunit takornariaqarneq pillugu tunngavissanik suliaqarnermut atorneqarpoq.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi tunngaviusoq pingaarnerpaaq tassaavoq, kommunip aamma najukkami takornariartitsisartut, sumiiffinni unnuiffissanik sanaartornissamik pilersaaruteqartut akornanni siunniussat pillugit nalunaarummik atsiortoqarsimanera. Aamma Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniortoqarnissaa tunngavigineqarpoq. Takornariartitsisartut najukkami kommunip Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineramik piviusunngortitsinissamut pilersaarutitut tapersersuina sulissuteqarneralu suleqatitut aningaasaliisussanullu takutissallugu pisariaqartippaat. Qeqqata Kommunia sullissit Sisimiuni, Kangerlussuarmi aammalu aqqusineq sinerlugu akunnittarfinnut nutaanut naapertuuttumik pilersaarusiornissamut soqutiginninnerannik ilisimasaqalernissamut pisariaqartitsivoq. Tamatuma kingorna kommunimut pilersaarummut tapiliussanik arlalinnik, akunnittarfiit, qasuersaartarfiit illuaqqallu inissiffissaannik imaqtut suliarineqarput, taamatullu aamma nutaat akuerisassatut suliasatullu inissisimapput.

Ataatsimut isigalugu takornariartitsisartut akunnittarfinnik, qasuersaartarfinnik illuaqqanillu katillugit 838-nik siniffilinnik sananissamik kissaateqarput, taamaattumillu suliat ingerlateqqillugit periarfissatut ilusiliat marluk suliarineqarput. Siniffissat 838-t, aammalu missiliuineq nalinginnaanerusoq atorlugu siniffissat 300 tunngavigineqarput. 2017-imi Qeqqata Kommuniata misissueqqissaarneq taanna Naalakkersuisunut saqqummiuppaa, tamatumalu kingunerisaanik suliasat allattorsimaffiat ataatsimoortoq aamma Qeqqata Kommuniata aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suleqatigiissitaq pilersinneqarput. Suliasat allattorsimaffiat 1. decembari 2017-imi atsiorneqarpoq, 1. aprili 2018 nallertinnagu naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarluni.

2018-ip ukiuata affaani siullermi suleqatigiissitap najoqqutassiaq misissorpaa, tassanilu najoqqutassiarpiami allannguuteqartoqarnissaa isumaqatigiissutigineqarpoq, tamatumalu kingorna suliaq unippoq, najoqqutassiami aningaasaliisussat siniffissat sananeqartussat amerlassusissaat pillugu isummat pingaarnertut isumaqatigiinngissutigineqarmata. Tamatuma kingorna 2019-imi aprili Arctic Circle Business aamma Qeqqata Kommunia aalajangerput, najoqqutassiaq nalunaarusiami "Arctic Circle Road aqqusaarlugu takornariaqarnermik ineriartortitsineq"-mi tamanut ammasumik saqqummiunnarlugu. Siniffiit 300-t aningaasaliisussanit namminersortunit sanaartorneqarpata, tamatumalu kingorna suliffissanik pilersitsisinnaappata, aammalu takornariat kiffartuunneqarneri akileraarutitugut isertitaqaataasinnaappat, aqqusineq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq nalunaarusiami takutinneqarpoq. Pisortat pissarsiassaasa amerlaqatigiikkannerlutik Namminersorlutik Oqartussanut aamma Qeqqata Kommuniatut tutsinneqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Aamma kommunit allat annikinnerusunik pissarsisassapput, saniatigut sunniutitut takornariat ilaasa Kalaallit Nunaanni ornigassanut allanut ingerlaqqillutik angalasarnissaa naatsorsuutigineqarmat.

Tamatumunnga peqatigitillugu Qeqqata Kommuniata Kangerlussuarmi Sisimiunilu aamma nunap timaani sersersuarmut aqqusineq sinerlugu, aammalu Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniassaq/ATV-nut aqqutissaq sinerlugu akunnittarfinnik, qasuersaartarfinnik illuaqqanillu sananissamut kommunimut pilersaarummut tapiliussaq akueraa.

3.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerup attuumassuteqanngitsunit naliliiffigineqarnera

2020-mut Aningaasanut Inatsimmi 5 mio. koruunit Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusineq pillugu misissueqqaarnissamut pilersarusiornissamullu immikkoortinneqarput. Salliutitsinermi Namminersorlutik Oqartussat Kommunillu akornanni isumaqatigiissut tunngavigineqarpoq, taamaattumillu aamma Qeqqata Kommuniata missingersuusiani 5 mio. koruunit siunertamut tassunga immikkoortinneqarput. Aningaasanut Inatsimmi nassuiaatigineqartumi piumasarineqarpoq, tamanna sioqqullugu aqquserniassaq attuumassuteqanngitsunit naliliiffigineqassasoq.

2020-p aallartinnerani suleqatigiissitami isumaqatigiissutigineqarpoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerup attuumassuteqanngitsunit misissueqqissaarneqarnissaa pillugu tuluit siunnersuisarfiat Oxford Global Projects (OGP) qinnuigineqassasoq, tassungalu aqquserniornissamut aningaasartuutissanut missingiut, iluanaarutissatut naatsorsuutigisat, ulorianartorsiorfiusinnaasunut takussutissat, kiisalu siunissami suliap ingerlariaqqiffigisinnaasanut inassuteqaateqarnissaq ilaatinneqarput.

OGP Reference Class Forecast (RFC), siornatigut suliaasimasunut kisitsisitigut paasissutissanik assersuussineq tunngavigalugu attaveqaatini sulianik misissueqqissaarnissamut tunngaviusoq, suliaassami eqqarsaatigineqartumi assigiissutsinik takutitsiffiusinnaasoq atorlugu immikkut ittumik piginnaanngorsarsimasuuvoq.

2021-mi apriliip qiteqqunnerani Oxford Global Projects-ip nalunaarusiaa tuluttut allaqqaagaq suleqatigiissitamut peqataasunut saqqummiunneqarpoq, aammalu 3. septembari 2021-mi kalaallisut danskisullu Naalakkersuisut nittartagaatigut tamanut ammasumik saqqummiunneqarluni.

Misissueqqissaarnerup inernerit ilitersuutillu immikkoortunut pingaarnernut 13-inut ukununnga eqikkaarneqarput:

1. *Takornarianut iluaqutissat pingaarnert, suliaassanut pilersaarummi saqqummiunneqartut ilimanaateqarneri inerniliissutigissallugu soqutiginnittunik apersuinerniit, suliaassamik misissuinerniit allagaatiniillu ilisimannittut saqqummiussaap tapertaasinnaasut naammapput. Aamma aningaasaliisoqarnerani najukkani pisariaqartitat naammassisinnaanissaat ilimanaateqarpoq.*
2. *Iluaqutissat allat, tassungalu aningasaliinerit attuumassutillit, inuuniarnermi aningaasartuutit appasinnerusut aamma ilisimatuussutsimik ilisimatusarnermillu siuarsaanissaq ilanngullugit. Maannarpiaarli aningaasaqarnermik naliliinermit takornariaqarnermut iluaqutissat kisimik aallunneqarput.*
3. *Ataatsimut isigalugu isummersuutit, iluaqutissat anguneqarnissaannut pisariaqartinneqartut tamangajammik inissilersutut isikkoqarput. Kangerlussuarmi inuiaqatigiit agguagaaneranni allanngortoqarsinnaanera inooqatigiinnermi aningaasaqarnermik misissueqqissaarnermi iluaqutissanik aningaasartuutissanillu misissuinermit sunniuteqartussatut isikkoqanngilaq,*

tassani takornariaqarnermik aallaaveqartumik pissusiulersussat immikkorluinnangajak isiginiarneqarmata.

4. Kisitsisitigut paasissutissanik misissueqqissaarneq tunngavigalugu OGP isumaqarpoq, Arctic Circle-p aqquserna aningaasartuutissat/aningaasarsiassat eqqarsaatigalugit sinneqartoorfiusinnaasoq – atuutereersut tunngavigalugit periarfissatut ilusiliaq atoraluaraanniluunniit. OGP-p paasissutissatut misissugai annertuut, aqquserniat 793-it iluaqutissartaannik saqqummiussiffiusut assersuutigigaanni, Arctic Circle-p aqquserna inissisimaffiusut misissugassatut nalaatsornerinnakkut tigusiffiusut ajornerpaat 9-15%-iisa akornanniissinnaavoq, tassanilu aqqusernup iluaqutissartai, sulilu iluaqutissanik pitsaasunik pigisaqarfiusussat tunngavigalugit uuttuisoqarpoq.
5. Issittumi aqqusernianut aningaasartuutissat piffissamullu pilersaarutit annertussusissaannik naliliinermi takutinneqarpoq, missiliuinerit tunngaviusut saniatigut missingersuutit piffissamullu pilersaarutit qaffanneqarnissaat pisariaqartinneqartartoq, aalajangiisartut annaasaqarsinnaanermut piumassuseqarnerat apeqqaatillugu.
6. Aningaasartuutissanut missiliuinerit pisoqalisimagaluartut, aammalu aqqutissatut periarfissanut piumaneqarnerusunut ataasiakkaanut naleqqutinngikkaluartut, OGP-p malussajassutsimik misissueqqissaarnerani takutinneqarpoq, sanaartornermut aningaasartuutit annertoorujussuit akuerineqarsinnaasut, aammalu suli suliassanut pilersaarutit iluanaaruteqarfiusussat pigiinnarneqarsinnaasut.
7. Kisiannili suliassap ilusissaa ineriartoqqinnissarluni inaarutaasumik aalajangiisoqannginnerani annertunerusumik suliaqarfiusariaqarput. Maannarpiaq aqqusernup ilusiligaanera inerissimanningsorujussuuvoq, aammalu nalornissutaasut pitsaanerusumik paasineqassappata ineriartorteqqinneqartariaqarluni.
8. Aqqusernup ingerlavissaatut periarfissaq piumaneqarnerusoq ataaseq aalajangerniarlugu nassuiarniarlugulu, aammalu aqquserniassami aalajangersimasumi unammilligassat periarfissallu pitsaanerusumik paasiniarlugit misissuinerit, ilusiliinerit piareersagassallu allat pisariaqarput. Taakku inissinneqarpata aningaasartuutissanut missiliukkat nutarterneqarsinnaapput.
9. Missiliukkat nutartikkat aningaasaqarnikkut periarfissaqarfiusutut isikkoqarpata, suliassat allattorsimaffianik nutartikkamik suliaqarnissaq pisariaqartussaavoq – taakkunungalu aningaasaliissutaasinnaasut isertitallu ingerlaarnerini sinneqartoorfiusinnaasut uppersarsarneqarnissaat ilaatinneqarpoq.
10. Tamatuma saniatigut aamma inaarutaasumik aalajangiinissap tungaanut nunap immikkoortuani aningaasalersuinissamut periusissiat, aningaasartuutitik agguaanissaq suliassamillu siuarsaaniarluni annaasaqarnissamut piumassuseqarneq aalajangiiffigineqartariaqarput.
11. Suliassap siumut ingerlanissaanut iluaqutissallu piviusunngortinneqarnissaannut soqutigisaqartut pingaarnerit akornani soqutigisanik nalimmassaanissap

anguneqarsinnaanissaa pisariaqarpoq. Tamanna pissappat periusissiornermi soqutigisaqartut akornanni oqaloqatigiinnissaat sunniuteqartorujussuusussaavoq.

12. *Suliassap killiffiini ingerlaqqinnissamut iluaqutaasumik aalajangiinerni siunertat, aningaasaleerusussutsimik siuarsaanissamut aamma soqutigisaqartut taakku akornanni oqaloqatigiinnissamut pisariaqartinneqartut oqariartuutigineqarsinnaanissaat ilimanaateqarpoq.*
13. *OGP-p misissuinerani ingerlanerini ataatsimut naliliinerit tunngavigalugit suliassap, maanna killiffimmini aqquernup ingerlavissaata piumaneqarnerusup ataatsip aalajangernissanut suliarineqarnissaanullu siunertaqarfiusumik misissuinerinik amerlanerusunik akuutitsiffiusariaqartup ingerlateqqinneqarnissaa taperserneqarpoq.*

3.4 Suleqatigiissitap Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinermit isumaliutai

Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, Arctic Circle Business aamma Qeqqata Kommunia Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquernup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarfigineqarnerani sinneqartoofiusumik suliaqarsimasut. Tamatuma saniatigut soqutigisaqartunik apersuinerit, tunngavissanik misissuinerit atuagassiallu tunngavigalugit attuumassuteqanngitsutut aqqusinermit ulorianartorsiofiusinnaasunik naliliinermik Oxford Global Projects suliaqarpoq, massakkullu killiffigisami sulis misissuisoqartariaqarluni pilersaarut nangillugu suliarineqassasq tassani ilaatigut innersuussutigalugu.

Suleqatigiissitamit erseqqissaatigineqarpoq, OGP-p nalunaarusiaa tunngavigalugu katillugit 10 mio. koruunit, nunatta karsiata kommunillu karsiata Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquerniornissamut misissueqqaarnernut pilersarusiornernullu immikkoortitaat OGP-mit tikkuarneqartunik misissueqqaarnernut atugassanngortinneqarsimasut. Qeqqata Kommunia b-overslagiliorluni aqqusinermit aningaasartuutissanut missingersuuterpiaasussat pissarsiariniarlugit aallartippoq. Siunnersortitut suliassat neqerooruteqartitsivigineqarput, aammalu 2023-p naanerani missingersuutit pissarsiarineqarsimanissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Suleqatigiissitamit periusissiornermi oqaloqatigiinnissaq OGP-mit siunnersuutigineqartoq tapersorneqarpoq. Aningaasaliisartut timmisartuutileqatigiiffiillu akuutinneqarnissaat Suleqatigiissitamit pissusissamisoortutut isumaqarfigineqarpoq, taamaalluni periusissiornermi oqaloqatigiinnerni aamma siunissami Kangerlussuarmi, nunap immikkoortuani Kalaallilu nunaani tamarmiuseumi innuttaasunik timmisartuuseriaatsit sammineqassammata. Suleqatigiissitamit erseqqissaatigineqarpoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnerup nutartikkap aningaasartuutinit isertitanullu tunngasortai aqqusinermit b-overslagiliornermit ilassutigitillugu piaarnerpaamik saqqummiunneqartariaqartut, aammalu maannamut misissueqqissaarnerusimasoq assigalugu suliami missingersuutini naatsorsuusiornermullu inatsimmi aalajangersakkat malinneqarsinnaanissaat, tassalu suliami isertitat ingerlaarnerisa naammattumik ingerlanissaat aallunneqartariaqartoq.

Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik suliasat nammagassallu agguarneqarnissaannut inassuteqaammik saqqummiussinngilaq, kisiannili sanaartorfissagissaanermi suliasanut nammagassanullu agguasaarneq 1998-imeersoq nutarterneqarluni suliarineqartoq eqqumaffigeqquneqarpoq. Suliaq taanna ukiuni arlalinni uninngasimavoq, kisiannili sumiiffinnik nutaanik atuilernermi, kiisalu suliasanik anginerusunik sanaartornermi suliasanik nammagassanillu naammaginartumik agguasaarnissap anguneqarnissaa suliasanut ilaavoq. Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik suliap taassuma piaartumik aallarteqqinneqarnissaanik, aammalu Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniornissamik siunnersuuteqarneq eqqarsaatigalugu apeqqutinik suliasanut isumalinnik, apeqqutinillu assingusunik mittarfiit nutaat sanaartorneqarnerinut attuumassuteqartunik ataatsimoortitsinissaq, taamaalillunilu suliasat taamaattut isumagineqarneranut tunngavissat assigiiaarnerulernissaannik nutarterneqarnissaannillu inassuteqarluni.

Aamma Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup siunnersuut taanna 2023-mut ataatsimoorussamik tapiissutit pillugit isumaqatigiissusiornissaq sioqqullugu kommunit tekniikkimut tunngasunik oqalliffigisaannik ataatsimiinnissami, piaarnerpaamik pisussami saqqummiunniarpaa. Assigiimmik suliaqarnissaq aallaavigalugu apeqqut taanna aamma suliasanut siunnersuutitut assingusunut allanut atasutut isigineqassaaq. Siusinnerusukkut nammagassanik agguasaarnermik pisoqqamik nutarterinissamut atatillugu kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat suleqatigiinnernik aallartitsisarsimapput.

Nalunaarusiap inaarutaasumik immikkoortuini Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup erseqqissaatigaa, oqaatigineqartut Oxford Global Projectsip siulittuutigineqartut tunngavigalugit Reference Class Forecast (RFC) nalinginnaasumik atortaraa. Paasissutissat killeqarsimanerisa kingunerisaanik, nalunaarummi OGP-p saqqummiussaani periuseq tamanna atorneqarsimanngilaq.

3.5 Suleqatigiissitap Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinnermut inassuteqaatai

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq, Oxford Global Projectsip Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqqusinnermik misissueqqissaanera tunngavigalugu Namminersorlutik Oqartussat nunallu immikkoortuata akornanni qanittumik suleqatigiittoqarneratigut aqqusineq pillugu aalajangiinissamut tunngavissap suliarineqarnera ingerlateqqinneqassasoq.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, sanaartornermut akinik missiliuinerup aallartinneqartup saniatigut aamma, ingerlatsinermi aningaasartuutit missiliorneqarnerinik nutartikkamik pissarsiniartoqassasoq.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, inuussutissarsiutinik ingerlataqartut namminersortut, timmisartuutileqatigiiffiit, aningaasaliisartut, Arctic Circle Business-ip, Qeqqata Kommuniata, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfiup, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup akornanni periusissiornermi oqaloqatiginnerit tunngavigalugit akunnittarfinnut, qasuersaartarfinnut

illuaqqanullu aningaasaliisussat namminersortut isertitassaasa taamatut nutarteriffigineqarnissaat aamma suliarineqassasoq.

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, pisortanit suleqataasut (Namminersorlutik Oqartussat aamma Qeqqata Kommunia) akornanni nammagassanik agguaanissamut apeqquut politikkikkut inissinneqassasoq.

4. Kangerlussuarmi umiarsualivik

Kangerlussuarmi umiarsualivik Kangerlussuup nunaqarfiata mittarfiatalu kitaani 12 km-inik ungasissuseqarluni inissisimavoq. Kangerlussuaq umiarsuarmik juunimiit oktobarimut pilersorneqartarpoq, Kangerlussuup kangerlua decembarimiit maajimut annertunerusumik annikinnerusumilluunniit sikoqartarmat. Kangerlussuaq pingaartumik Royal Arctic Linep (RAL) umiarsuaanit pilersuisunit aamma nunanit allaniit umiarsuarnit sinersorlutik takornariartitsisartunit tikinneqartarpoq, kisiannili aamma angallatit annerit arlallit Kangerlussuaq aallaaniarnermut, takornariaqarnermut, aatsitassarsiorfinnik ingerlatsinermut mernguersarnermilu siunertanut atortarpaat.

Kangerlussuarmi Umiarsualivik kuuat avissaarfiisa isuniikkami aserfallakkiartorpoq, Sermersuup aanerani imeq kuuttoq sioqqanik il.il. katersuutsitsisarmat. Taamaattumik umiarsualivik taamaallaat 2 meterinik itissusilimmiippoq aammalu angallatit aqquataanni sioqqat akuttoqatigiinnik milluarlugit piiarneqartarput. Umiarsuit umiarsualivimmiit 500 meterinik ungasissusilimmi kisarsimasariaqartarput, kiisalu ilaasut nassiussallu angallatit minnerit prammillu atorlugit angallatit aqquataasigut siumut utimullu assartortariaqartarput. Taamaalilluni atuisut aningaasartuutaat, kisiannili aamma umiarsualiviup aserfallatsaaliorneqarneranut aningaasartuutit amerlanerusarput, tassalu annaasaqarfiusarluni.

4.1 Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq

Suleqatigiissitaq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap siulittaasuata Chresten Sørensenip ataani pilersinneqartoq 2012-imi inerniliivoq, Sisimiut Umiarsualiviata allineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu iluanaaruteqarfiusussaasoq, tassanilu “umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerannut atatillugu periarfissat amerlinerinut tunngassuteqartut pingaarnertut peqqutaapput”.

Aamma suleqatigiissitaq inerniliivoq, “umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut umiarsualivinnut arlalinnut tikittarnissaq pisariaqartimmassuk, Kalaallit Nunaanni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut ornittagaanni pingaarnerni umiarsualivinni atortut pitsaasuunissaat pingaaruteqarpoq. Sisimiut Umiarsualiviat pingaartumik Ilulissanut atassuteqarpoq, kisiannili aamma Kangerlussuarmut Nuummullu atassuteqarluni”.

Suleqatigiissitaq naliliivoq, Sisimiuniinnaq umiarsualivimmik sananermiit umiarsualiviit arlallit pitsanngorsaavigineqassappata, tamanna umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut amerlanerusut pilerisulernerinik kinguneqartussaavoq. Pingaartumik umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut amerlasuunut tikittartut ilaasunik inuttanillu Kalaallit Nunaanni taarsiisarput, kiisalu nioqqutissanik, Kalaallit Nunaanni pisianik imminnut pilersortarmata tamanna kaaviiartitsinermik inuiaqatigiinnilu iluaqutissanik pilersitsiffiusarpoq. Tamatuma saniatigut aamma pingaartumik uuliamik orsersortarnerat kaaviiartitsiffiusarpoq inuiaqatigiinnilu iluaqutissanik

pilersitsiffiusarluni, kisiannili aamma umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut umiarsualivinni pissutsinik pitsaasunik atorfissaqartitsipput.

Suleqatigiissitap nalunaarusiaa tunngavigalugu Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfik aamma Qeqqata Kommunia naliliipput, Kangerlussuarmi umiarsualivimmi pissutsit pitsaanerulersinneqarnissaannut periarfissat misissuiffiginissaat pissusissamisoortoq, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut amerlasuut ilaasunik inuttanillu taarsiiniarlutik Kangerlussuarmiittarmata, aammalu tamatuma kingorna Sisimiuni uuliamik orsersortarlutik. ARTEK/DTU-p aamma Rambøll-ip suleqatigiinnerisigut, aamma Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfiup 2012-14-imut RUS-imut aningaasaliissutit atorlugit aningaasaliineratigut Kangerlussuarmi talittarfimmik nutaaliortoqarnissaanut periarfissat misissuiffigineqarput.

2014-imi Rambøll-ip nalunaarusiaq “Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq” tamanut ammasumik saqqummiuppaa, tassanilu takutinneqarpoq Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq umiarsualivimmit pioreersumiit kangerlummi 10 km-it missaannik silarpasinnerusumi inissisimaguni inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq. Nalunaarusiami Kangerlussuup Kalaallit Nunaanni imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfittut inissisimanera taamanikkut aallaavigineqarpoq.

Sisimiut pillugit nalunaarusiaq assigalugu naliliisoqarpoq, nutaamik umiarsualiviliortoqassappat umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut amerlanerusut pilersunnerulersinnaasut. Missiliuineq malillugu umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Kangerlussuarmut talissinnaappata, aammalu ilaasunik kuffertinik nassartunik ikaartaatit atorlugit taarsiisarneq ajornakusoortoq arriisaarnartorlu pinngitsoorneqarsinnaappat tikittartut ukiumut arfiniliusut 15%-it missaannik amerlissapput.

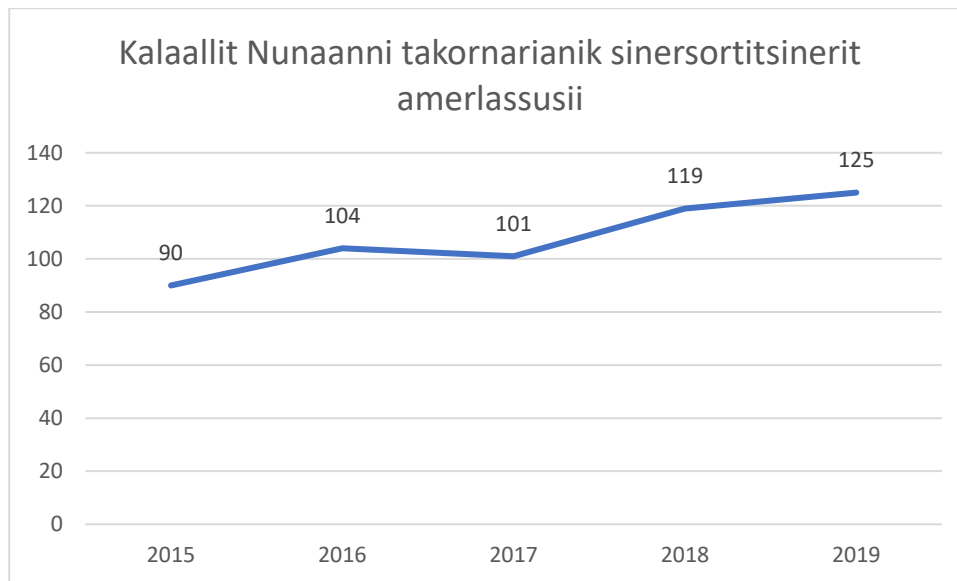
Tamatuma saniatigut nunap karsia aningaasaqarnikkut iluaqutissarsissaaq, angallatit aqqutaanni sioqqanik ingerlaavartumik milluaasernerit unissinnaalissammata, taamatullu RAL-ip umiarsuaatai pilersuisuusut containerit nassiussallu allat umiarsuup talittarfiullu akornanni toqqaannartumik usilersorneqarsinnaalerpata piffissarujussuarmik sipaarsinnaalissapput.

Namminersorlutik Oqartussat 2016-2026-mut Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut pilersaarutaanni umiarsualiviit nutaat pingasut sananeqarnissaat salliutinneqarpoq, taakkunungalugu Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq ilaatinneqarpoq. 2017-imi ilassutitut aningaasaliissutitut inatsimmut atatillugu Kangerlussuarmi umiarsualiviup nutaap pilersaarusiorneqarnissaanut 2 mio. koruunit aningaasaliissutigineqarput. 2019-imut Aningaasanut inatsimmi aamma 2 mio. koruunit allat immikkoortinneqarput, taamaalillunilu Kangerlussuarmi umiarsualiviup nutaap pilersaarusiorneqarnissaanut katillugit 4 mio. koruunit immikkoortinneqarput.

4.2 Umiarsuarnik sinersorluni takornariartitsisarnerup ineriartornera

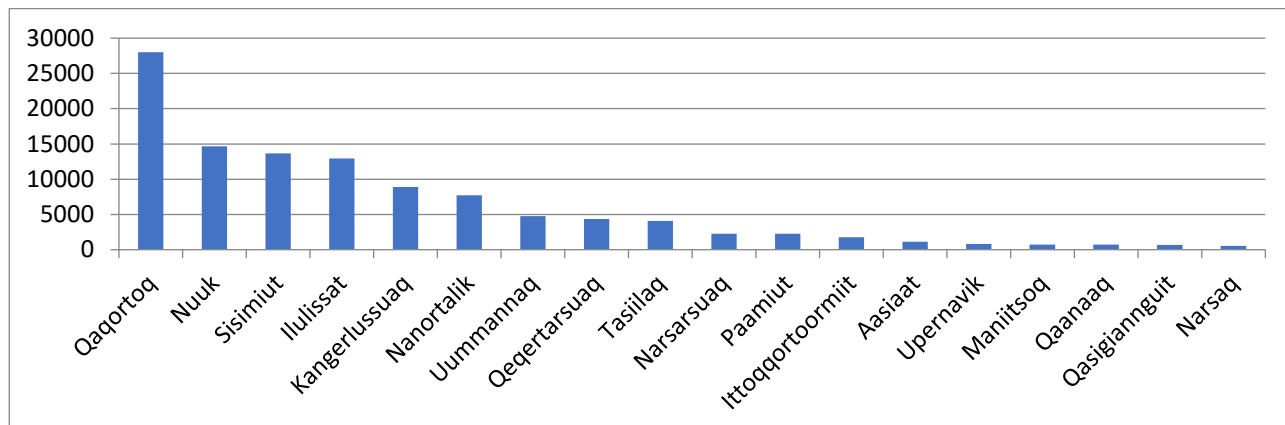
2014 tikillugu umiarsuit Kalaallit Nunaanni sinersorlutik takornariartitsisartut ikiliartorsimapput. Ineriartorneq tamanna 2015-imi umiarsualivinnut aamma umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunut akitsuutit allanngortinneqarnerinut atatillugu siumut saappoq. Tamatuma kingorna umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut Kalaallit Nunaanni

umiarsualivinnut tikittartut 2015-imi 71.029-usimasut 2019-imi 122.314-inut amerleriarput, tak. Naatsorsueqqissaartarfiup umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunut kisitsisitigut paasissutissaatai.

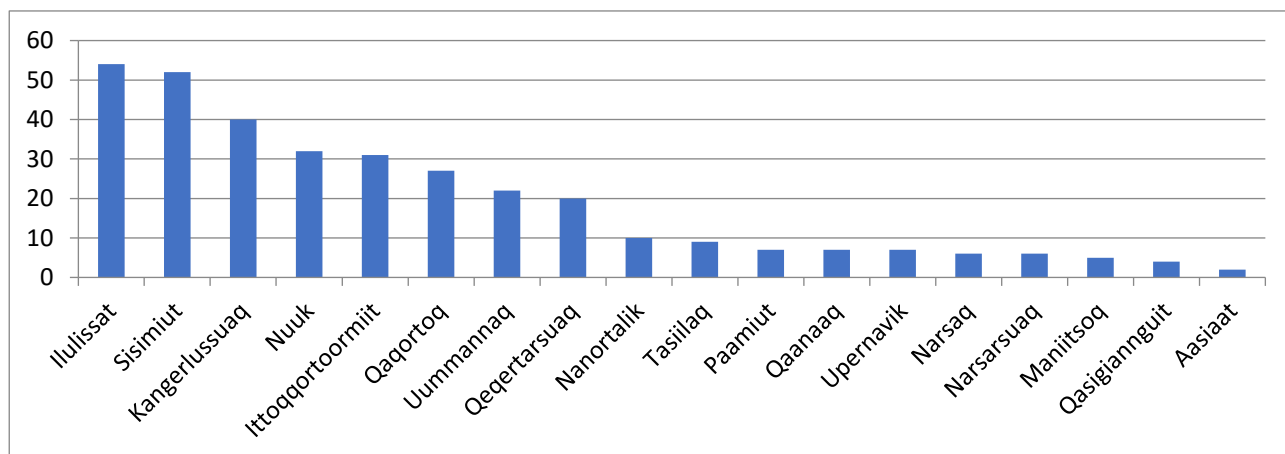

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Ilaasut	Tikittut	Ilaasut	Tikittut	Ilaasut	Tikittut	Ilaasut	Tikittut	Ilaasut	Tikittut
Aasiaat	618	15	963	8	1072	3	1133	2		2
Ilulissat	8250	45	12577	35	15560	41	12914	54		48
Ittoqqortoormiit	1273	20	1916	17	1649	9	1754	31		30
Kangerlussuaq	8603	35	5939	31	9384	34	8904	40		35
Maniitsoq	381	7	1460	9	80	1	717	5		2
Nanortalik	3024	8	5879	13	5963	13	7719	10		14
Narsaq	1336	5	2601	9	2772	6	550	6		7
Narsarsuaq	664	8	2205	11	2882	6	2281	6		12
Nuuk	7309	24	10849	29	14975	29	14683	32		37
Paamiut	2609	8	2961	10	3327	8	2255	7		11
Qaqortoq	13652	21	12086	24	23837	28	28025	27		38
Qasigiannugit	456	3	449	3	739	2	693	4		2
Qeqertarsuaq	4061	16	3117	12	6154	19	4336	20		18
Qaanaaq	1184	8	396	4	507	3	713	7		7
Sisimiut	7973	41	10657	35	11686	36	13660	52		41
Tasiilaq	1963	6	3971	10	5302	9	4074	9		7
Upernavik	1719	12	2000	6	903	2	812	7		4
Uummannaq	3163	17	3579	17	2618	14	4747	22		16
Katillugit	71029	299	83605	283	109996	263	110567	341		331

2018-imi ilaasut sumunnarfinnut agguarlugit

2018-imi tikittut sumunnarfinnut agguarlugit

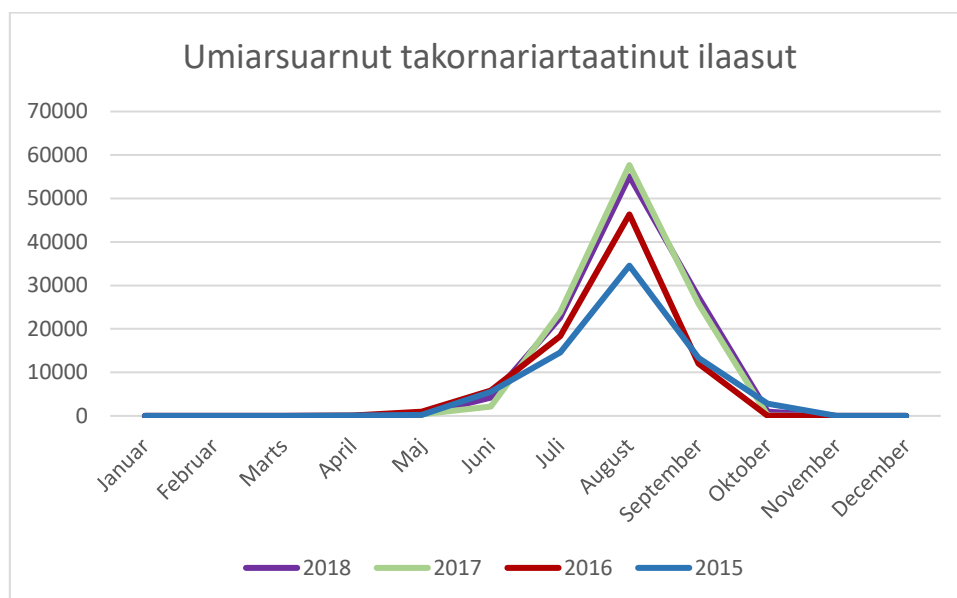
Umiarsuit Kalaallit Nunaanni sinersorlutik takornariartitsisartut pingaartumik nunani allani umiarsualivinni pilersorneqartarnerat ilaasunillu ikisisarnerat, ilaasullu taarserneqartussanngoraangata aammalu nerisassanik, uulianik il.il. pilersorneqarlutik ikaassisussanngoraangamik Kalaallit Nunaata imartaanut tikittarnerat qimaguttarnerallu tunngavigineqarpoq. Tassani umiarsuit sinersortitsillutik takornariartitsisartut angisuut, Imarpik ikaarlugu angalasartut, imaluunniit umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, Islandimi imaluunniit Canadami umiarsualivinnik taarsiiffissatut toqqaasartut pineqarput. Umiarsuit taakku taamaallaat Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut talinnissamut piffissaqartarput, piingaartumillu umiarsualiviit annerit, soorlu Qaqortumi, Nuummi, Sisimiuni Ilulissanilu umiarsualiviit toqqartarlugit.

Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut ornitaminni uteriarfissani aningaasanik amerlanerusunik atuisarput. Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut arlallit pingaartumik uteriarfissat angallassinert pillugit nuisitsinerit sammisarpaat, tamatumunngalu suliffissanik amerlanerusunik

pilersitsinissaq, ingerlatseqatigiiffiullu sumiiffimmut amerlanerusunik aningaasaliisarnera peqqutaavoq. Sumiiffik uteriarfissaq umiarsuup sulisunik ilaasunillu taarsiiffigisarpaa, taamaattumillu ornitami uteriarfissami mittarfimmut akitsuutinik akiliiffigisarlugu. Aamma umiarsuaq nutaanik, pingaartumillu orsussamik pilersorneqarnissamik pisariaqartitsisarpoq, aammalu eqqaaviit imarneqartussaapput, tamakkiisumik eqqiaasoqartussaavoq allarpassuarnilu suliaqartoqartussaalluni. Ingerlasussanik piareersaasarneq ataqatigiissaarisarnerlu annertunerusoq ingerlasarpoq, tamatumunngalu timmisartut pisinnaasaqarluarnissaat pisariaqartinneqarpoq, mittarfiillu patajaassuseqarluinnarnissaat immikkut pingaartinneqartarpoq.

Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut arlallit ilaasuminnik Kalaallit Nunaanni taarsiiniarlutik aalajangertarput, tamannalu piffissami matumani Kangerlussuarmi pisarpoq. Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, Kangerlussuarmi taarsiinissamik toqqaasimasut umiarsuupput mikisuniit akunnattumik angissusillit, taakkulu aamma Kalaallit Nunaata avannaani Kangerlussuarmiit qaanaamut umiarsualivinnut amerlasuunut tulanniarlutik aalajangertarput. Kangerlussuarmi umiarsualivimmi pissutsit amigarnerat peqqutaalluni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut ikittuinnaat ilaasuminnik Kangerlussuarmi aamma Kalaallit Nunaanni taarsiiniarlutik aalajangertarput. Tassalu umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut, Kangerlussuarmut tikittut 2015-imi 8.603-usimapput aammalu 2018-imi 8.904-usimallutik.

Kalaallit Nunaanni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisarnerat Issittup sinnerani pissutsit assigalugit aggustip qaammataata missaani annertunerpaasarpoq. Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut 110.567-iusut, 2018-imi Kalaallit Nunaanni umiarsualivinnut tikittut affaat aggustip qaammataani tikissimapput, aammalu 95%-ii qaammatini pingaarnerni pingasuni, tassalu juulimi, aggustimi septembarimilu tikissimallutik. Tassalu piffissaq matumani pineqartoq sivikingaatsiarpoq.

Covid-19-ip atuutilernissaa sioqqullugu Issittumi umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasartut suli amerliartungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Nunarsuaq tamakkerlugu umiarsuarnut sinnerlutik takornariartitsisartunut ilaallutik takornariartartut ataatsimut isigalugit

amerlinerat, umiarsuarnut takornariartitsillutik sinersortunut ilaasartut ornigassanut nalinginnaasunut, soorlu Caribiamut Manerassuarmullu angalareerlutik ornigassanik nutaanik kissaateqarnerat, minnerunngitsumillu 2018 Expedition Marked Report (<https://www.cruiseindustrynews.com/store/product/digital-reports/2018-expedition-report/>) naapertorlugu Tunup Avannaarsuata Sullualuullu ammarneri tamatumunnga peqqutaapput.

Cruise Industry News 2018-imi ilisimatitsivoq, ukiut tallimat ingerlanerini umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisartunik, Issittumut naleqqussakkanik 28-nik sanasoqarniarloq. Taamaalilluni umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut, Issittumut angalatinneqartut 80-iniit 108-nut amerlissapput. Arctic Today-imiit umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut nutaat tallimat uku taaneqarput: Hurtigruten-ip umiarsuaataa "MS Fritjof Nansen", 535-nik ilaasoqarsinnaasoq, Hapag-Lloyd-ip umiarsuaataa "Hanseatic Inspiration", 199-inik ilaasoqarsinnaasoq, Lindblad-ip umiarsuaataa "National Geographic Endurance", 126-nik ilaasoqarsinnaasoq, Ponant-ip umiarsuaataa "Le Commandant Charcot", 270-inik ilaasoqarsinnaasoq aamma Crystal Yacht Expedition-ip umiarsuaataa "Endeavor".

Hurtigruten-ip umiarsuaatai nutaat MS Roald Amundsen aamma MS Fritjof Nansen

Hapag-Lloyd-ip umiarsuaataa "Hanseatic Inspiration"

Aamma Cruise Industry News-imit oqaatigineqarpoq, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut atorlugit takornariartitsisarnermi ukioq kaajallallugu Issittumi takornariartitsisarnerup siaruarnissaanut periarfissat isiginiarneqartarnerat nutaatut ileqqusoq. Assersuutigalugu umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut upernaap qaammataani Svalbard-imut ornigarineqarluartartumut tikeraartoqarsinnaanera aallunneqarpoq.

4.3 Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit taarsiiffiusartut

Nuummi Ilulissanilu nunani tamalaani timmisartunut mittarfiit nutaat sananeqarnerini umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Kalaallit Nunaanni taarsiisarnissaanut periarfissaat pitsaanerulissapput; pingaartumik Kangerlussuup sikuunerani periarfissat pitsanngussapput. Tusagassiorfitsigut oqaatigineqarpoq, umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ingerlatseqatigiiffik ataaseq Nuuk aallaavigalugu sivisunerusumik Kalaallit Nunaanni takornariartitsisalernissamik aallutaqartoq. Piffissaq umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut angalaffigisaa sivitsussappat, Kangerlussuup kangerluani silarpasinnerusumi, siusissukkut kingusissukkullu sikusanngitsumi nutaamik umiarsualiviliortoqarnissaa naleqqutissaaq, maanna umiarsualivik ikkattumiimmat tamanna pisarmat.

Umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut atorlugit sullissisunit silap unerisimanera aamma mittarfiup takinera, tamatumalu peqatigisaanik umiarsualivimmi pissutsit pitsaasut umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiisarnermut pingaaruteqarneqarnerat eqqumaffigineqarput. Umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisartut namminneerlutik timmisartuutileqatigiiffinnut attartorlutik nunanit angisuuniit, soorlu Tysklandimiit, Frankrigimiit, USA-miit il.il. tikeraatitassaminnik ilaasunik taarsiiffisamut toqqaannartumik timmisartuussisarnerat, tamatumalu peqatigisaanik tikeraanik allanik oqqussisarnerat eqqarsaatigineqassaaq. Taamatut sullissinermi timmisartut umiarsuillu umiarsuarnut sinersorlutik

takornariartitsisartunut ilaasunik taasiiffissamut tikinnerisa silarlummit pissutsinillu allanit aserorneqarnissaanik pinngitsuuinissaq pingaaruteqartorujussuuvoq.

Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiisarnermi pingaarutilik alla tassaavoq, umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ingerlatseqatigiiffiit timmisartunik toqqaasarnerminni eqaatsumik aaqqiisinnaagamik, taamaalillunilu 260-inik umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasussaqarunik timmisartoq ataaseq naammagisinnaavaat, imaluunniit 600-nik ilaasussaqarunik timmisartut marluk atorsinnaallugit.

Nuup umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiivissatut umiarsualiviup sikuneq ajornera, ilaatigut ilaata nutaajunera aammalu arlalinnik qinigassaqarluni pitsaasuunera iluaqutissartaraa. Nuummi mittarfissaq 2.200 meterinik takissuseqarpoq, taamaattumillu timmisartunik 300-t sinnerlugit ilaasulinnik kiffartuussinissamut piginnaaneqartussaalluni, soorlu Kangerlussuaq ullumikkut taamaattoq. Sikuki Nuuk Harbour timmisartumik angalasut Nuummi umiarsualivimmut toqqaannartumik ingerlaannarsinnaaneri, kiisalu nassatat isumannaallisakkamik assartorneqarsinnaaneri pillugit Kalaallit Airports International A/S-imut isumaqatigiissuteqarpoq, taamaalillunilu kiffartuussinerup siunissami pitsaassusiata qaffatsinneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Ilulissani mittarfissaq Nuummi mittarfissap takeqatigaa, kisiannili piffissamik eqquisinnaaneq pitsaanerungaatsiartussaalluni. Ilulissani Umiarsualivik upernaakkut sikuusarami, aammalu sikoqanngiffiani Kangianiit ilulissanik aniffigineqartarami, kiisalu minnerunngitsumik maannarpiaq umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut umiarsualivimmi pissutsit naammanngimmata pitsaanerpaanngilaq. Ilulissani Umiarsualivimmi mittarfissap avannaata tungaani nutaamik umiarsualiviliorinissaq avannaata Kommuniata illoqarfinnik ineriartortitsinissamut pilersaarutaanut ilaatinneqarpoq.

Kangerlussuup Mittarfiata 2.500 meteriunissaa naatsorsuutigineqarmat, aammalu piffissamik eqquisinnaaneq 99%-iummat, mittarfik umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiiffissatut pitsaasuuvoq patajaatsuullunilu. Kisianni umiarsualivimmi pissutsini maajip naanerani tikillugu sikuusarnera, aammalu talittarfiup umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisartunik taliffigineqarsinnaannginnera unammillernartoqartinneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni umiarsualiviit pingasut, siunissami umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasunik taarsiisarfissat arlaannaalluunniit pitsaasunik atugassaqaqtitsiffiusussatut naatsorsuutigineqanngillat, kisiannili ataatsimoorlutik umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut atorlugit takornariartitsisarnermut periarfissanik amerlasuunik, umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut Kalaallit Nunaat sallinneqarnissaanut soqutiginnilersitsisussanik neqerooruteqarsinnaasussaapput. Kangerlussuarmi Ilulissanilu umiarsualivinni pissutsit pitsaanerulersinneqarpata, periarfissat taakku pitsanngortinneqassapput.

4.4 Apeqqutit immersorlugit akisassat atorlugit misissuineq

Suleqatigiissitaq 2019-20-mi Kangerlussuarmi umiarsualivimmik atuisunut apeqqutit immersorlugit akisassat atorlugit misissuineramik ingerlataqarpoq, umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ingerlatseqatigiiffiit pingaernerutillugit. Umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut 26-nut apeqqutit immersorlugit akisassat nassiunneqarput, aammalu taakkunannga 19-it tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit apeqqutitut akissuteqarput. Ataatsimut isigalugu siunissami Kangerlussuarmut aamma Kalaallit Nunaannut tikittartut amerlinissaat ingerlatseqatigiiffinnit naatsorsuutigineqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiit 26%-ii 2018-imi Kangerlussuarmut tikisitsinngillat, kisiannili ingerlatseqatigiiffiit tamarmik, ingerlatseqatigiiffik ataaseq kisimi pinnani, siunissami Nuummi Ilulissanilu mittarfiit nutaat naammassigaluarpataluunniit Kangerlussuarmut tikisitsisarnissamik naatsorsuuteqarput. Ingerlatseqatigiiffiit 25%-iisa siunissami Kangerlussuarmi taarsiisarnissaq naatsorsuutiginngilaat, aammalu 44%-it taamaaliortarnissamik aalajangiisimapput. Sukumiisumik misissuueqqissaarnermi takutinneqarpoq, ingerlatseqatigiiffiit Kangerlussuarmut tikisitsinerpaasartut sulit Kangerlussuaq taarsiiffissatut atorniaaraat, kiisalu ingerlatseqatigiiffiit tikisitsineq ajortut imaluunniit ikittuinnarnik tikisitsisartut sulit aalajangersimangitsut.

Apeqqutit immersorlugit akisassat ingerlatseqatigiiffinnit Kangerlussuaq takornarianik taarsiisarfitut atorniarneqarnersoq, ilaasut amerlassusissaat, takissuseq, itsineqqortussuseq atuisullu procentinngorlugit eqqarsaatigalugit umiarsuit angissusissaat pillugit apeqqutit arlalippassuarnik imaqarpoq. Ataatsimut isigalugu umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisarnermut ingerlatseqatigiiffiisa 25-50%-ii akissuteqarput, Kangerlussuarmi umiarsualivimmik sanasoqartuuppat tamanna tunngavigineqartunut tamanut isumaqarluartussaasoq. Umiarsualivimmik nutaamik sanasoqartuuppat, tamanna ingerlatseqatigiiffiit Kangerlussuarmik takornariartitsivittut taarsiisarfitullu atuinerannut aammalu ilaasut amerlassusaannut pitsaanerpaamik isumaqartussaavoq, tassami 36-47%-it tamatumunnga akuersaarlutik akissuteqarmata. Kiisalu 25%-it missaannaat umiarsualivimmik sanasoqassappat siunissami umiarsuit annerit, takinerit itsineqqortunerillu Kangerlussuarmut tikittarnissaannut akuersaarput.

Ingerlatseqatigiiffinnit amerlasuut Kangerlussuarmi pissutsit pitsaanerulernissaannik, pingaartumillu umiarsualivivimmik taliffigisinnaasaminnik pisariaqartitsisoqartoq akissuteqarput. Ilaatigut ikaartaatit Kangerlussuarmi Umiarsualiviup ikkannera peqqutigalugu ikkarlittarnerat pitsaanngitsoq oqaatigineqarpoq. Sullissisoq ataaseq umiarsualivimmik itisuumik imartalimmik kissaateqarpoq, umiarsuaatissartik 10 meterit sinnerlugit itsineqqortussuseqarmat. Kisiannili umiarsualivivik kisimi umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ingerlatseqatigiiffinnit piumaneqanngilaq. Umiarsualivimmi pioreersumi umiarsualiviliortoqassappallu nutaassami umiarsualiviup pitsaanerusunik atortoqarnissaa kisaatigineqarpoq, tassungalu imermik nutaamik pisarsinissamut, orserneqarnissamut eqqakkanillu tunniussinissamut, kiisalu tikeraat isersimaarfissaannut periarfissiisoqarnissaa ilaatinneqarpoq. Aamma ataaseq mittarfiup illutaani inissap annerunissaanik kissaateqarpoq.

Apeqqutit immersorlugit akisassat aamma Kalaallit Nunaanni sullissisunut arfinilinnut (Polaroil, RAL, Issittumi Sakkutooqarfik aamma takornariartitseqatigiiffiit pingasut) nassiunneqarput,

taakkunanngalu sisamat akissuteqarput. Atuisunit umiarsualiviup nutaap taliffigineqarsinnaasup sananeqarnissaa isumalluarfigineqarpoq. Ilisimatitsipput, tamanna maanna prammit ikaartaatillu atorlugit isumaginnittarnermut naleqqiulluni sipaarfiussasoq aammalu kiffartuussineq pitsaanerulissasoq. Tamatuma saniatigut angallatit aqqutaat naammattumik itissuseqarnersoq, aamma umiarsuit kiffartuunneqarnerat tininngatillugu uninngassanersoq pillugu nalornisarneq piissaaq.

Aamma ingerlatseqatigiiffinnit taakkunannga umiarsualivimmi nutaami atortut pitsaasuunissaat tikkuarneqarpoq, taakkununngalu umiarsuarnut sinersorlutik takornariartitsisartunut ilaasut nassatanik tunniussinerinut kuffertiisalu isumagineqarnerinut illu, tankeqarfiliornissaq kiisalu containerinut inissiivik naammattoq ilaatinneqarput.

4.5 Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu attuumassuteqanngitsut naliliinerat

Nuummi, Ilulissani Qaqortumilu mittarfinnut sinaakkutitut piumasaqaatit pillugit inatsisip akuerineqarnerani, aamma 2019-imut aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissutit akuerineqarneranut atatillugu aalajangiisoqarpoq, Nuummi Ilulissanilu Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit nutaat sananeqarneri eqqarsaatigalugit Kangerlussuarmi umiarsualivimmi nutaamik pisariaqartitanik naliliineq aammalu imminut akilersinnaassutsimik misissuineq nutarterlugu suliarineqassasoq. 2019-imut Aningaasanut Inatsimmi 2 mio. koruunit allat immikkoortinneqarput, taamaalillunilu Kangerlussuarmi umiarsualivimmut nutaamut pilersaarusiornissamut immikkoortinneqartut katillugit 4 mio. koruuninngorput.

Tamanna tunngatigalugu suleqatigiissitap Rambøll aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmiit “Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik naliliinermik saqqummiussisarnermut ilitsersuut” tunngavigalugu Kangerlussuarmi umiarsualiviup nutaap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik nutaamik naliliitippaa.

Nalunaarusiap matuma saqqummersinneqarnerani Rambøll-ip Kangerlussuarmi umiarsualiviup nutaap inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik naliliinini naammassisimangilaa.

4.6 Suleqatigiissitap Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu isumaliutai

Angallannermi attaveqaatit nutaat, mittarfiliortiternermik aamma Nuummi Sisimiunilu nutaanik umiarsualiviliortiternermik ilaqartut umiarsuarnik sinersorluni takornariartitsisarnermik inuussutissarsiuteqartut periarfissaannik pitsannguisussaasut suleqatigiissitap isumaqataavoq. Suleqatigiissitamit maluginiarneqarpoq, umiarsuit sinersorlutik takornariartitsisartut Kangerlussuup umiarsualivianik annertunerusumik, kisiannili taarsiisarnermut annikinnerusumik atuinnissaminnik naatsorsuutigisaqartut.

Suleqatigiissitamit erseqqissaatigineqarpoq, umiarsualivik pioreersoq ingerlatsinermut annertuumik aningaasartuuteqarfiusoq, aammalu maanna inissisimaffia iluaqutissartaqartoq ajoqutissartaqartorlu. Nutaamik umiarsualiviliortoqassappat ingerlatsinermut aningaasartuutit ikilissasut, aamma Kangerlussuup pilersorneqarnerani pissutsit pitsaanerulissasut, kiisalu umiarsuarnut sinersorlutik

takornariartitsisartunut pissutsit pitsaanerulissasut ilimanaateqarpoq. Kisiannili ingerlatsinermut aningaasartuutit nutaamik umiarsuaviliortoqassappat sanaartornermut aningaasartuutitut naleqqiullugit naliliiffigineqartussaapput. Taamatuttaaq pisariaqartitat, umiarsualivimmi nutaami naammassineqartussat aalajangersimasut takussutissiorneqarnissaat amigaatigineqarpoq, taakkunungalugu assersuutigalugu utaqqisarfiit, perusersartarfiit, ilioraaviit aamma containeritut nillartaatsivinnut sarfaq il.il. ilaatinneqarput.

Kangerlussuarmi umiarsualivik nutaaq pillugu pitsaanerumik siumukarnissaannik suleqatigiissitaq kissaateqaralarpoq. Ukiut pingasut sinnerlugit matuma siornatigut Rambøll umiarsualiviit pillugit nalunaarusiamik nutartikkamik suliaqarnissamik suliakkerneqarpoq. Kisiannili inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisassanik naliliinerup inernissaat pillugit suliap ingerlateqqinneqarnissaat suleqatigiissitami qilanaarinerpoq.

4.7 Suleqatigiissitap Kangerlussuarmi umiarsualivimmut nutaamut inassuteqaatai

Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, Rambøll-ip nalunaarusiaa tunngavigalugu nutaamik umiarsuaviliornissamik aalajangiinissamut tunngavissap suliarineqarnera ingerlateqqinneqassasoq, tassungalugu pisariaqartitanik paasiniaanermik suliaqarnissaq ilaatinneqassaaq.

5. Kommuni angallannermut attaveqaatinut piginnittuunissaanut siunnersuut

Qeqqata Kommuni kkommunalbestyrelsi 24. maaji 2018-imi ataatsimiinnermini aalajangerpoq,

- Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap Sisimiuni kommunip umiarsualivia aamma Sermersuup Kellyville-llu akornanni aqqusineq akileeqataassutigalugit angallannermi aktianik piginneqatigiiffik A/S Arctic Circle Traffic pilersissagaa
- Namminersorlutik Oqartussat piaarnerpaamik Kangerlussuup mittarfiata A/S Arctic Circle Traffic-imut akileeqataassutigineqarnissaanik tunineqarnissaanilluunniit qinnuigineqassasut
- Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq Qeqqata Kommuni A/S Arctic Circle Traffic-ip ataani pisortat angallannermi attaveqaatinut sanaartugaataasa tamarmik inissiffissaat pillugit Namminersorlutik Oqartussanut isumaqatiginninniarnissamut piginnaatinneqassasq.

Aalajangiinissamut tunngavissiami inassuteqaammut tunngaviusoq imatut nassuiarneqarpoq:

”Qeqqani Kommunalbestyrelsi aalajangerpoq, aktianik piginneqatigiiffik A/S Arctic Circle Traffic, nunap immikkoortuani angallannermit attaveqaatinik sanaartukkanik piginnittuusussaq, sanaartortussaq ingerlatsisussarlu pilersinniarlugu. Kangerlussuup Mittarfiata tiguneqarnissaa qulakkeerneqarnissaalu aammalu Arctic Circle Road-ip sananeqarnissaa pingaarnertut sallitinneqarput.”

aamma

”Qeqqata Kommuniata aallaqqaammut Sisimiuni kommunip umiarsualiviutaanik aamma Sermersuup Kellyville-llu akornanni aqqusinermik ingerlatseqatigiiffimmut aningaasaleeqataassuteqaarnissaa naapertuutissaaq. Tamatuma kingorna Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuarmi Mittarfik ingerlatseqatigiiffimmut ataatsimoorussamut aningaasaleeqataassutigisinnaavaat, imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmut piginneqataanissartik kissaatinngippassuk, Qeqqata Kommuniata Kangerlussuarmi Mittarfik 1 koruunilerlugu pisiarinissaa neqeroorutigisinnaavaa. Taamatuttaaq Namminersorlutik Oqartussat Qeqqata Kommuni mittarfiutai umiarsualiviutaalu allat ingerlatseqatigiiffimmut aallarniutitut akileeqataassutigineqartariaqarput, imaluunniit Ingerlatseqatigiiffimmit ataasiakkaarlugit 1 koruunilerlugit pisiarineqartariarlutik. Naggataagut ingerlatseqatigiiffik A/S Umimmak Traffic-imut pilersaarusiart assingi atorlugit Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinermik sananissamut pilersaarusiortariaqarpoq.”

Nalunaarusiami matumani Kangerlussuarmi mittarfik aallaavittut sammeneqarpoq, Maniitsumi Sisimiunilu attaveqaatini sanaartukkat assersuutigalugu Kangerlussuup siunissaa pillugu

suleqatigiissitamut attuumassuteqanngimmata. Kisiannili assersuutigalugu umiarsualiviit pillugit apeqqutit kapitalimi matumani tikinneqarput.

Kommunip inassuteqaatai piviusunngortinneqarsinnaassappata, tamatumunnga atugassatut tunuliaquttatut nalunaarusianik arlalinnik aamma akimmiffissanik arlalinnik peqarpoq.

5.1 Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa

Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliaq 2003-mi Naalakkersuisunit pilersinneqarpoq, taannalu teknikkimut suliaasanullu tunngasunik misissueqqissaarnernik, pisortat suliaasaqarfiini tamani suliaasanik isumaginninnissamut sinaakkutissat allanngortinneqarnissaannut aalajangiinissamut tunngaviusinnaasunik suliaqarnissamik suliakkerneqarpoq.

Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliaq qinnuigineqarpoq, pisortat ingerlatsineranni nammagassanik suliaasanillu agguasarnernit allanngortinneqarnissaannut najoqqutassiani assigiinngitsuni iluaqutissat ajoqutissallu naliliiffigeqqullugit.

Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliaq isumaliutissiissummini 2015-imeersumi kapitali 12-imi, ilaasunik nassiussanillu assartuussinermut tunngasumi inassuteqarpoq:

- siunissami umiarsuit angallannerinut silaannakkullu angallassinermut isumaqatigiissusiaasartussanut isumaqatiginninniarnissamut akisussaaffik kommuninut nutaanut tunniunneqassasoq
- umiarsualivinni iluarsaassinissamut, aserfallatsaaliuinissamut ingerlatsinissamullu akisussaaffik kommuninut nutaanut tunniunneqassasoq
- Mittarfeqarfinni ingerlatsineq sanaartukkanillu aserfallatsaaliuineq ingerlaavarteq kommuninut nutaanut tunniunneqassasoq. Umiarsualiviit ataatsimut ingerlanneqarnerini aputaajaanermi ikuallannermullu upalungaarsimanermi pisariillisaanermi pissarsiassanik anguneqarsinnaasussaavoq

Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliamiit inassuteqaatit matuma siulianiittut isumaliutissiissutip malitseqartinneqarnissaanut tunngaviliisimanngillat, tamatumunngalu tamatuma kingorna inatsisit ataatsimut isigalugit ilaatinneqarput. Ilusiliinissamut ataatsimiititaliamit asimi aqqusinniornissaq taaneqanngilaq. Ilusiliinissamut Ataatsimiititaliap inassuteqarnerata kingorna Qeqqata Kommunianit Sermersuarmut aqqusineq biililiorfimmit VW-miit tiguaa, Kangerlussuarmi ikaartarfik kuup koorujussuarneranit aserorneqartoq iluarsaappaa, Sisimiuni kommunip umiarsualivia sanavaa aammalu Kangerlussuup aamma Kangerluarsuk Tulliup akornanni aqqusineq sanallugu. Najukkamit piginnittoqarnissaanut inatsisitigut tunngaviusut immikkoortumi kingusinnerusumi sammineqarpoq.

5.2 Nunani tamalaani misilittakkat

Integra Holding nalunaarusiamini, 2019-imi upernaakkut saqqummiunneqartumi erseqqissaateqarpoq, mittarfiit nunap immikkoortuini ineriartortitsinermut aallaaviusartut, aammalu mittarfimmik piginnittut mittarfimmut qaninneruppata ineriartorneq pitsaanerusumik ingerlasartoq. Integra Holding erseqqissaateqarpoq, Danmarkimi mittarfiit kommuninit pigineqartarnerat nalinginnaasorujussuanngorsimavoq, aammalu Aalborgimi mittarfik kommuninit qanitaniittunit pigineqarluni innuttaasunut sakkutuunullu mittarfittut ingerlalluatoq.

Integra Holding tamanna tunngavigalugu inerniliivoq, mittarfinni oqartussaaffiit piginnittoqarnerisalu ilutsit allannguuteqangaatsiarsimasut, taamaattumillu mittarfiit nunanut tamalaanut tunngassuteqanngitsumik najukkaniunerusoq aallaaveqalersimapput. Taamaattumik Kangerlussuarmi mittarfiup najukkaneersunit imaluunniit kommunimit pigineqalernissaa eqqarsaatigineqartariaqartoq Integra-miit inassutigineqarpoq.

Kisiannili Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfimmit erseqqissaatigineqassaaq, Aalborgip Mittarfianut tunngatillugu kommunit arlallit, inuiaqatigiit eqqarsaatigalugit amerlanerusunik tunngavissaqartut mittarfik amigartooruteqassagaluarpas aningaasaqarnikkut nammagassanik akiliisussaammata.

5.3 Inatsisit pioreersut

Kommunip Namminersorlutik Oqartussat peqatigalugit angallannermi aktianik piginneqatigiiffimmik ataatsimoortumik pilersitsinissamut inassuteqaataani, imaluunniit ingerlatseqatigiiffiup angallannermut attaveqaatinik sanaartukkanik tamanik pigisaqartup kommunimit tamakkiisumik pigineqalernissaata piviusunngortinniarneqarnerani arlalinnik akimmiffissaqarpoq.

Qeqqata Kommuniata Sisimiuni kommunip umiarsualiviutaanik sanatitsinermut atatillugu angallannermi attaveqaatinik, soorlu umiarsualivinnik, mittarfinnik asimilu aqqusinernik sanaartortoqassappat kommunimut piginnaatitsissut naammassineqarsinnaanersoq inatsisitigut naliliiffigitippaa. Kommunip umiarsualiviutaanik sananerup kingorna suliassaqarfimmut inatsisit akuerineqarput, taakkulu kapitalimi matumani kingusinnerusukkat sammineqarput. Paarlattuanik kommunimut piginnaatitsissuteqarnerup kingunerisaanik Qeqqata Kommuniata Kangerlussuup mittarfianik, aktianik piginneqatigiiffittut kommunimit pigineqartumik pisinissaa tigusinissaalu ajornarpoq, mittarfik nuna tamakkerlugu angallannermut attaveqaatinut pingaarutilinnut ilaammat, taamaattumillu kommunip kisimi susassa qarfiginngimmagu. Taamani Aatsitassanut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoqarfiusumi Nunamut Namminermut Immikkoortortaqarfik naliliivoq, tunniussisoqassappat tunisisoqassappalluunniit Inatsisartut inatsimmut, kommunip mittarfimmik pisinissaanut ingerlateqqillugulu tunniussinissamut pisariaqartinneqartumik inatsisitigut tunngaviliiffiusumut akuerseqqaartariaqartut. Mittarfik iluarsaanneqarluni maannamiit naannerulerualuarpalluunniit tamanna atuutissaaq, nuna tamakkerlugu angallannermi attaveqaatinut ilaaginnarnissaa naatsorsuutigineqarmat.

Qeqqata Kommunanit maluginiarneqarpoq, danskit kommunii inatsisinik aalajangersimasunik akuersisoqarsimanngikkaluartoq mittarfinnik piginnittuusartut (piginneqataasartut) kommuninut piginnaatitsissut tamatumunnga ajornarunnaarsitsisartoq paasinarpoq, aammalu Qeqqata Kommunanit paasineqarpoq, kommunimut piginnaatitsissut pillugu mittarfimmi nerisitsisarnerup/sassaallertarnerup ingerlanneqarneranut tunngasut oqallisigineqarsimasut, taakkuli pillugit akuersisoqarsimasoq.

5.3.1 Mittarfiit pillugit Inatsisartut inatsisaat

Mittarfiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12-imi, 5. december 2008-meersumi (Mittarfiit pillugit inatsit) mittarfinni nutaani, taamatullu pioreersuni ilaatigut sanaartornermut, iluarsaassinnermut, alliliinnermut annikillisitsinnermullu tunngasut maleruagassiuunneqarput.

Inatsit mittarfinnut pioreersunut, Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunut, aammalu Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffinni aktiaateqaraluarpataluunniit aktianik piginneqatigiiffinnut aallarniutitut akileeqaataassutigineqartunut atuuppoq.

Tamatuma saniatigut inatsit mittarfinnut pioreersunut, Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunut aamma mittarfinnut namminersortunit pigineqartunut, tamanit tikinneqarsinnaasunut, nutarterneqartunut, allanngortinneqartunut iluarsaanneqartunulluunniit alliliinerit annikilliliinerilluunniit apeqqutaatinnagit atuuppoq.

Tassalu Kangerlussuarmi mittarfik, mittarfiup Namminersorlutik Oqartussanit imaluunniit aktianik piginneqatigiiffimmit, soorlu A/S Arctic Circle Traffic-imit pigineqarnera apeqqutaatinnagu mittarfiit pillugit inatsimmut ilaatinneqartussaavoq.

Mittarfiit pillugit inatsimmi § 4 naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat mittarfinnik aktianik piginneqatigiiffinnut akileeqaataassuteqarsinnaapput, piumasaqaatit uku naammassineqarsimappata:

- 1) Akileeqaataassuteqarnermi piumasaqaatit niuerneramik tunngaveqartut tunngavigineqassapput, angallannermi aningaasaqarnermut iluaqutaassaaq, aamma tamanna taamaallaat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni tunngavissaqarpat pisinnaassaaq.
- 2) Akileeqaataassuteqarnermi angallanneq tamakkiisumik, ataatsimut isigalugu nunatsinni angallannikkut kiffartuussinnermik ajornerulersitsiffiusussaannngitsumik isiginiarneqassaaq.

Tassalu piumasaqaatit taakku naammassineqarpata Kangerlussuarmi A/S Arctic Circle Traffic-imut aallarniutitut akileeqaataassutigineqarsinnaavoq tunineqarsinnaalluniluunniit.

Namminersorlutik Oqartussaniit Nuummi Ilulissanilu Kalaallit Airports International A/S-imut, naalagaaffik peqatigalugu pigineqartumut akileeqaataassutigineqarsimapput, taamaattumillu piginnittuunerup avinneqartarnera nutaajunngilaq. Kisiannili matuma siuliani kommunimut piginnaatitsissuteqarnissamik isumaliuteqarnermut atatillugu kommunip peqataanissaa allaavoq.

5.4 Isumaliutigineqartut allat

5.4.1 Akileeqataassuteqartarnerit tamarmiusut pillugit

Matuma siuliani Kangerlussuarmi Mittarfiup pisortat ataatsimoorlutik piginneqatigiiffiannut akileeqataassutigineqarsinnaaneranut isumaliutit saniatigut, politikikkut tunngaviumik isumaliutit arlallit tamatuma pinnginnerani eqqarsaatigineqartariaqarput.

1. Nunatsinni kommunip ataatsip attaveqaatinik ingerlatseqatigiiffimmik pilersitsinissaa ajornarunnaarsinneqassava – imaluunniit kommuninut tamanut periarfissiissutigineqassava?
2. Mittarfinni aktianik piginneqatigiiffiup aamma pisortat ataatsimoorlutik piginneqatigiiffiata pigisaanni, imaluunniit mittarfinni aktianik piginneqatigiiffiup kommunimit pigineqartup akornanni suleqatigiinneq qanoq iluseqassava?
3. Mittarfeqarfiit mittarfinni pisortat ataatsimoorlutik pigisaanni imaluunniit kommunit pigisaanni inissisimaffissaat.

Tamatuma saniatigut Qeqqata Kommunianut akileeqatassuteqartoqassappat / tunisisoqassappat tamatuma qanoq iliorluni qaqugulu pinissaa immikkut eqqarsaatigineqartariaqarpoq. Kangerlussuarmi Mittarfik 2024-p naanissaata tungaanut Kalaallit Nunaanniit aamma Kalaallit Nunaannut matuussaaq pingaarutilik, aammalu mittarfiit nutaat sananeqariinngippata atorneqaleriinngippatalu oqarsinnaatitaaffeqartussaannngimmata nuna tamakkerlugu aningaasaqarnikkut annaasassanik nammassinnaanissaat ilimanaateqanngilaq. Taamaattumik aatsaat mittarfiit nutaat naammassippata akileeqataassuseqarsinnaaneq tunisisinnaanerlu pisinnaapput.

5.4.2 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu Kangerlussuarmi aningaasaleeqqinnissamut pisariaqartitat pillugit

Kangerlussuup Mittarfiani aammalu sullissinerni/sanaartukkani tassunga tunngaveqartuni aningaasaleeqqinnissamut pisariaqartitat amerlapput. Illersornissaqarfimmiit iluarsaassinermut ataasiarluni aningaasaliisoqaraluartoq, piginnittoq suli aserfallatsaaliuineranut aningaasaliissuteqartartussaavoq. Kangerlussuaq Arctic Circle Traffic A/S-ip ataani Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfittut ingerlaannassappat, aningaasaleeqqinnissamut, taamatullu ingerlatsinermi aningaasartuutissanut pisariaqartitat kommunip aningaasaqarneranut artorsartitsilertussaapput.

Mittarfiup iluarsaanneqarnerani aningaasaqarnikkut nammagassat Illersornissaqarfimmiit isumagineqarnissaat, taamaalillunilu Nunap Karsiata imaluunniit Qeqqata Kommuniata aningaasaliinnginnissaat naatsorsuutigineqarmat, matumani pingaartumik ingerlatsinermut atatillugu apeqqutit pineqarput. Kisiannili matuma siuliani taaneqartutut aamma aserfallatsaaliuineranut aningaasaliissuteqartoqartussaavoq.

Rambøll-ip nalunaarusiaa 2018-imeersoq naapertorlugu Kangerlussuarmi Mittarfik maannatut 2.810 meterinik takissuseqarluni annikitsumik amigartooruteqarfiussaaq, imaluunniit mittarfiit ilusii nutaat tunngavigalugit 2.200 meterinik takissuseqarluni annikitsumik sinneqartoorfiussalluni. Tamatumani

nunanit tamalaaniit angallavimmi Kangerlussuarmut toqqaannartumik timmisartuussisoqartannginnissaa, aammalu ETOPS-imut maanna isertitaasartut siunissami Nuup Mittarfianut tamakkiisumik tuttarnissaat tunngavigineqarpoq.

Suleqatigiissitap maluginiarpaa, Mittarfeqarfiit A/S pillugu inatsisissap suliarineqarneranut atatillugu nalinginnaasumik nassuiaatini missiliuutit nutarterneqarsimasut. Mittarfeqarfiit A/S-imik kiffartuussinissamik isumaqatigiissusiornissamik pisariaqartitsinermut kisitsisit tunngassuteqarput. Tamanna pillugu suleqatigiissitaq annertunerusumik paasisaqanngilaq, taamaattumillu nalunaarusiami matumani kisitsisit isummerfigisinnaasimanagit.

5.4.3 Aningaasaliissutissat pillugit isumaliutit

Nunatsinni angallannermi attaveqaatit tamakkiisumik ilaannaasumillu kommuninit isumagineqalernissaannut akisussaaffiup allanngortinneqarnissaa kommunit aningaasaqarnerinut sunniteqartussaavoq. Tunngaviusumik Namminersorlutik Oqartussat inuiaqatigiillu tamarmiusut isumaginninnerannut naleqqiullugu kommunit ataasiakkaat aningaasaqarnermi pissutsinik il.il., soorlu akileraarutinit isertitanik erniallu annertussusaannik allanngortoqartillugu sunnertianerulertussaapput.

Nunatsinni angallannermi attaveqaatinik kommuninut tunniussineq aamma kommunit pineqartut namminneq imaluunniit ingerlatseqatigiiffik/ingerlatseqatigiiffiit attuumassutilik/attuumassutilit akiitsuningaatsiarsinnaanerini kinguneqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Missingersuusiortarnermut Naatsorsuusiortarnermullu Inatsit kommunit akiitsoqalersinnaanerinut maleruagassanik ersarissunik imaqarpoq.

- Taamaallaat taarsigassarsisoqarsinnaavoq, akilersuutit erniallu isertitanit annertusisanit tamakkiisumik aningaasalersorneqarsinnaappata, taakkununngalu atuisut akiliutaat ilaapput.

Aktianik piginneqatigiiffimmut inissiinermi kommunit aallarniutissatut akiliutissanut pisussaaffii killilerneqassapput. Kommuni kisiimiilluni piginnittuunngippat, kisiannili Namminersorlutik Oqartussat peqatigalugit piginnittuuppat, Namminersorlutik Oqartussat piginneqataasutut taamaallaat akilersuutit erniallu isertitanit annertusisanit aningaasalersorneqarsinnaanissaat qulakkiissavaat.

Aamma Kommunit suliffeqarfinnik pigisaasa sanaartukkanillu pigisaasa ilaasa pisiarinerinut, qularnaveeqqusernerinut attartornerannulluunniit akuersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 23, 28. november 2018-imeersoq isiginiarneqartussaavoq. Tassalu inatsit kommunimullu piginnaatitsissut kommunip suliffeqarfimmik inuussutissarsiornermik ingerlataqarfiusumik ingerlatsinissaanut arlalinnik killiliipput. Mittarfinnik pisortallu attaveqaataanik allanik ingerlatsineq nalinginnaasumik inuussutissarsiornermi suliffittut isigineqarsinnaasusaaanngilaq, kisiannili eqqarsaatigisassat, kommunit inuussutissarsiornermi suliffeqarfinnik ingerlatsinissaanut killilersuutit matumani annertuumik atuupput.

Kommuni ataaseq qaqutigoortumik inuussutissarsiornermi suliffeqarfimmik ingerlatsissappat, matumani siullertut pingaarnertullu annaasaqaataasinnaasut, innuttaasut ataatsimoorlutik nammatassaannik killilerneqarnissaasa eqqarsaatigineqarnissaa pineqarpoq. Pissutsinik, innuttaasut annaasaqaatigisinnaasaasa iluaqutissatullu anguniarneqartut akornanni oqimaalutaaffiusussanik, iluanaaruteqarsinnaanerup annaasaqarsinnaanerullu akornanni pissusiviusunik toqqississimanartumik takutitsiffiunngitsunik pisoqarnissaa eqqarsaatigineqarsinnaavoq.

5.5 Mittarfeqarfinnut attaveqarneq pillugu

Mittarfeqarfiit ingerlanneqarnerini mikisunik ingerlataqarnermi akornutissat annertuut atuupput. Nunatsinni mittarfinnik ingerlatsinermut aningaasartuutit ilaasunik, nassiussanik allakkanillu assartuussinermut naleqqiullutik amerlapput. Taakkununga aningaasartuutit qaffasinneri ilaatigut innuttaasut ikinnerisa siammasissumilu najugaqarnerisa, aamma ilaatigut ingerlatsinermi suliassanik aaqqissuussinerup pisariaqartup kingunerisaannik mikisunik ingerlataqarnermi akornutissanut attuumassutilittut isigineqassaaq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqartut malillugit mikisunik ingerlataqarnermi ajoqutissat taakku Kalaallit Nunaanni mittarfinnut qaqutigoortuunngillat, kisiannili atugassarititaavoq, nunani avannarlerni mittarfinnut mikisunut assersuunneqarsinnaasunut atuuttoq. Islandimi, Finlandimi, Sverigemi aamma Norgemi, ilaatigut Kalaallit Nunaanni pissutsit assinginik atugaqarluni sullissiffiusuni mittarfinnik ingerlatsineq ingerlatseqatigiiffimmut ataatsimut kattutaavoq. Taamaalilluni angisuunik ingerlatsinermi iluaqutissanik pissarsisoqartarpoq, inuiaqatigiinnut ingerlatseqatigiiffinnullu ersarissunik pitsaaquteqarluni.

Mittarfeqarfiit aktianik piginneqatigiiffinngortinneqarnissaa pillugu 2022-mi ukiakkut ataatsimiinnermi imm. 125 Inatsisartut akuersissutigaat. Inatsisissatut siunnersuuteqarnermi Kalaallit Nunaanni timmisartunut mittarfiit il.il. tamarmik ingerlanneqarnerinik aquunneqarnerinillu Kalaallit Airports-imi ingerlatseqatigiiffiup ataanut katersuutsitsinissamut tunngavissaqarnissaaq siunertarineqarpoq.

Kalaallit Airports-ip aamma Mittarfeqarfiit akornanni suleqatigiinnerup annertusineqarneratigut mittarfiit pioreersut aamma Nuummi, Ilulissani Qaqortumilu mittarfissat pilersaarusiortigineqarnerini ingerlanneqarnerinilu suliat ataatsimut sunniutissaannik pissarsinissaaq naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfeqarfiit A/S-itut aquunneqalerpata, ingerlatsinerup pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaanut atugassarititaasut pitsaanerpaat anguneqassaaq, minnerunngitsumik siulersuisut piginnaaneqarluartut piginnaaneqarfiisa kattunneqarnissaannut periarfissaqalernissaaq peqqutigalugu.

Aamma Mittarfeqarfiit pigisaminnik nalilinnik aserfallatsaaliuinissamut pitsaanerpaamik atugassaqaartinneqalissapput. Tamatumunnga ilaatigut siulersuisut piginnaaneqarluartut ataanni aaqqissuussisinnaaneq aamma Nunap Karsia apeqqutaatinnagu siunissamut ungasissumut missingersuutitut pilersaarusiorsinnaaneq peqqutaavoq. Tamatuma aalajangersimasumik kingunerisaanik Mittarfeqarfiit Aningaasanut Inatsimmi tulleriiaarinerit ingerlaavartumik allannngortinneqartarnerinit eqqortiannginnerulissapput, paarlattuanillu Aningaasanut Inatsit

tassanngaannartumik ilassutitut aningaasaliinissamut sulianit, oqaluttuarisaaneq eqqarsaatigalugu Nunap Karsiata sillimmataanut sunniinerluttartunit eqqortiannginnerulissalluni.

Ullumikkut mittarfinnik ingerlatsinermi immikkut ittumik piginnaasaqarfiit Mittarfeqarfinnut katersuussimapput. Kisiannili maannangaaq Kalaallit Airports-ip aaqqissuussaanerani piginnaasaqarfiit taakku pisariaqartinneqarneri annertusingaatsiartoq takuneqarsinnaavoq, taamaattumillu tamanna suliaasaqarfimmi sulisussat immikkut piginnaanngorsakkat pillugit naammaginangitsumik unammillertoqarneranik kinguneqarpoq.

Taamaattumik inatsisissatut siunnersuutip annersaani nunatsinni mittarfiit tamarmik ingerlanneqarnerisa ataqatigiissinneqarnissaat tunngavilersuutigineqarpoq, tamannalu ilaatigut Qeqqata Kommuniata Nuummi aamma Ilulissani nunanit tamalaanit mittarfiit kiisalu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu killiliussatut piumasaqaatit pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 4-p, 22. november 2018-imeersup tusarniaassutigineqarnerani akissuteqaataani ersersinneqarpoq:

”Ingerlatseqatigiiffiit amerliartuinnartut pilersinneqartarnerat Qeqqata Kommuniata tulluartinngilaa. Qeqqata Kommunia naliliivoq allaffissornikkut oqimaatsorujussuaq aammalu aaqqiissutissaq akisoorujussuaq Namminersorlutik Oqartussat malersoraat. Qeqqata kommuniata siunnersuutigaa nunatsinni mittarfiit tamarmik ingerlatseqatigiiffimmit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartumit ataasiinnarmit ingerlanneqassasut. Immaqaluunniit mittarfiit Qeqqata Kommunianiittut ingerlatseqatigiiffimmut Namminersorlutik Oqartussanit aamma Qeqqata Kommunianit, immaqalu namminersortut allat peqatigalugit, pigineqartumut tunniunneqassasut.”

Qeqqata Kommunianit erseqqissaatigineqarpoq, Kalaallit Nunaanni mittarfissat nutaat marluk, minnerpaamik 2.200 meterinik takissusillit arlalinnik piginnittoqareersut. Kalaallit Nunaanni mittarfiit 2.200 meterinik takissusillit pingajuat aamma arlalinnik pigineqassappat Qeqqata Kommunianit pissusissamisoorluinnartutut isigineqarpoq. Mittarfinni pingasuni tamani ingerlatsineq Mittarfeqarfinnit isumagineqarsinnaavoq.

5.6 Sisimiut aamma Kangerlussuarmi Umiarsualiviit

Umiarsualiviit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 9-mi, 3. Juuni 2015-imeersumi allassimavoq, umiarsualivinnik ingerlatseqatigiiffiit umiarsualivinnik ingerlatsinissamut akuersissuteqarsinnaasut. Umiarsualivinnik ingerlatseqatigiiffiit taamaallaat umiarsualivinnik ingerlatsinissamik siunertaqartussaapput, tak. § 6. Taamaattumik maanna inatsisaasumi ingerlatseqatigiiffiup ataatsip Sisimiuni Kangerlussuarmilu Umiarsualivinnik aamma Kangerlussuarmi Mittarfimmik ingerlatsinissamut akuersisummik nalunaaruteqarfiginissaanik periarfissiiffiusumik inatsisitigut tunngavissaqartoqanngilaq.

Inatsimmi aaqqissuusaanermik, umiarsualiviit ingerlatseqatigiiffiup immikkoortortaanut, umiarsualivinnik ingerlatsinerinnarmik siunertaqartumut immikkoortitsiiffiusinnaasumik ilusiliisoqarsinnaanersoq ersarinngilaq. Taamaassappat soorunami ingerlatseqatigiiffimmi

anigaasaqarneq immikkorluinnaq ingerlanneqassaaq, aammalu ingerlatseqatigiiffiup pingaarnernup suliaasa ingerlanneqarneriniit anigaasanik tiguisoqarsinnaassanngilaq.

Umiarsualivinnut inatsip § 16-iata nassuiaataani allassimavoq:

”Akigititassat aalajangersarneqassapput, akigititat, isertitassat umiarsualivimmut tunngasut allat umiarsualiviutileqatigiiffiup isertitarisinnaasai, umiarsualivinni nunami sanaartugartaqartuni ataasiakkaani pilersitsinermut ingerlatsinermullu anigaasartuutunut naapertuuttunngorlugit, ilanngullugulu umiarsualivimmi nunami sanaartugartaqartumi erniaqartitsineq nalikilliliinerlu.”

Taamaattumik umiarsualiviit isertitaat anigaasartuutaallu oqimaaqatigiissapput. Taamaalilluni umiarsualivimmi suliaassanik allanik isumaginninnermut atuisoqarneranut akigititaasunut akiliisitsisoqarsinnaanngilaq.

Umiarsualivinnut inatsimmi § 8 naapertorlugu Kommuni umiarsualivinni ingerlatseqatigiiffimmut ataatsimut peqataanissamut akuersissummik nalunaaruteqarfigineqarsinnaavoq:

”Kommuni umiarsualivimmik ingerlatseqatigiiffimmi piginneqataassutinik pigisaqartutut peqataasinnaavoq, Naalakkersuisunit siumoortumik akuersissuteqarfigineqarnermigut. Naalakkersuisut kommunip peqataaneranut piumasaqaatit akuersissummi aalajangersassavaat, matumani kommunip piginneqataassutaasa annertussusissaat, anigaasanngorlugit siumut akiliutissai, anigaasalersuineq, aqutsineq allallu ilanngullugit eqqarsaatigalugit.”

Inatsimmut nassuiaatini piginneqataassuteqarnissamut piumasaqaatit itisiliiffigineqarput:

”Naalakkersuisut suliaassamik aalajangersimasumik aamma kommunit tassani peqataaneranik ataatsimoortumik nalilersissapput. Taamaaliornikkut kommunip siunissami anigaasaqarnikkut annaasaqarsinnaanerata killilerneqarnissaa aamma suliaassap nunami sumiiffimmi kommunimut pineqartumut atassuteqarnera aalajangiisuulluinnartumik pingaartinneqassapput. ...Tunngavissaritinneqarpoq qaqutigunnaq kommuni umiarsualiviutileqatigiiffimmi ingerlatseqatigiiffimmi aalajangiisussatut sunniuteqarluni peqataanissamut akuersissummik tunineqarsinnaasoq. Aalajangiisussatut sunniuteqarneq assersuutigalugu piginnittuunerup, piginnittut katitigaanerisa imaluunniit ingerlatseqatigiiffimmi peqataasut akornanni isumaqatigiissuteqarnerup malitsigisaanik atuussinnaavoq.”

Taamaattumik inatsit naapertorlugu Naalakkersuisut kommunip umiarsualivinnik ingerlatseqatigiiffimmut kisimi piginnittuunissaanut akuersissuteqarfigisinnaaneraat nalorninarpoq. Oqaaseq “qaqutigunnaq” killiliivoq, aammalu aalajangiisarnernut sunniuteqarsinnaanerup killilerneqarnera annertuvoq, taamaattumillu inatsisiliortumiit kommunip ingerlatseqatigiiffimmik nakkutilliinnginnissaa pingaaruteqartinneqartorujussuuvoq.

Sisimiuni umiarsualivik nunatsinni umiarsualiviit annersaata tulleraa, taamaattumillu anigaasat amerlasuut umiarsualivimmi pituttugaapput. Taamaalilluni umiarsualiviup anigaasaqarnerani allannguutit umiarsualivimmut minnerusumut naleqqiullugu kommunip anigaasaqarneranut annertunerusumik sunniuteqarsinnaapput. Nassuiaatini “kommuni siunissami anigaasaqarnikkut annaasinnaasaasa killilernissaat, aamma suliap nunami sumiiffimini kommunimut

attuumassuteqarnera pingaarutilittut inissinneqarpoq” oqaatigineqarmat, umiarsualiviup annertussusia tunngavigalugu aalajangiisarnernut sunniteqarsinnaanermut akuersissuteqartoqarsinnaanera siunnerfigineqarsimassaaq.

Qeqqata Kommunia Sisimiuni umiarsualivimmik sanasuusimammat piginnittuummallu, aammalu Umiarsualivinnut Inatsimmi umiarsualivimmik taassuminnga piginnittoqarneq akuerineqarsimassammat, paarlattuanik Sisimiuni umiarsualivippiaq maleruagassanik pingaarnernik qaqutigoortumik akuerineqarsimasoq tunngavilersuutigineqarsinnaavoq. Kisiannili Qeqqata Kommuni Sisimiuni umiarsualivimmik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartumik piginnittuunngilaq, Sanaartukkallu taakku imminnut kattunneqassappata, aammalu Namminersorlutik Oqartussat sanaartugaataat akileeqaataassutigineqassappat, tamanna ingerlatseqateqatigiiffiup piginnittuatalu (-tuisalu) aningaasaqarnikkut annaasaqarsinnaanerisa qaffanneranik kinguneqartussaavoq.

Tamanna pillugu sukumiisumik inissinissaaq maanna Namminersorlutik Oqartussani qitiusumik umiarsualivinnut oqartussaasuni, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup ataani inissisimasumi suliarineqartussaavoq.

5.7 Suleqatigiissitap piginnittoqarneq pillugu isumaliutai

Qeqqata Kommuniata suleqatigiissitami ilaasortaaitai inassuteqarput, Namminersorlutik Oqartussat kommunilu ataatsimoorlutik aktianik piginneqatigiiffimmi Qeqqata Kommuniani angallannermi attaveqaatinik piginnittunngussasut. Qeqqata Kommuniata ilaasortaaitaaniit ulluinnarni ingerlatsinerup mittarfinnut tunngatillugu Mittarfeqarfinniit ingerlanneqaannarnissaa aamma umiarsualivinnut tunngatillugu RAL-miit aamma KNI-miit ingerlanneqaannarnissaa ajornartorsiorfiusussatut isigineqanngilaq. Qeqqata Kommunianit ilaasortaaitat najukkami sullissisut Kangerlussuarmi aamma nunap immikkoortuani ineriartortitsinissamut sunniteqarsinnaanissamut qulakkeeriffigineqarnissaat pingaartippaat, tassanilu mittarfik pingaaruteqarluartutut inissisimavoq.

Paarlattuanik Namminersorlutik Oqartussat ilaasortaaitaanit piginnittoqarnerup ilusissaatut siunnersuutigineqartumi tunngavissat suliaassallu arlalinnik unammillerfissaqartutut isigineqarput. Maannarpiaq kommunip tungaaniit ingerlatseqatigiiffimmi piginnittuunissamut naammattumik annertussusilimmik akileeqaataassutaasinnaasut annertussusissaat suli inissinneqanngillat. Tamatumunnga ilaatigut aamma Mittarfeqarfiit due diligence malillugu nalissavia tunngavigalugu suli naliliiffigineqannginnerat peqquaaavoq. Taamaattumik piginnittoqarnissaaq pillugu apeqqutip inissinnissaanut minnerpaamik Mittarfeqarfiit aktianik piginneqatigiiffinngorlugit allanngortinneqarsinnaaneriniq tunngaviusumik aalajangiinissaaq utaqqineqartariaqarpoq, aammalu tamanna inissinneqartinnagu oqaloqatigiinnerup ingerlannissaa periarfissatut isigineqanngilaq. Taamatuttaaq kommunit akornanni assigiimmik pinninnissamut attuumassutilik alla inissinneqanngilaq. Nunatsinni mittarfinnut allanut atatillugu silaannakkut angallassinermi nuna tamakkerlugu attaveqaatit kommuninit piginneqaataaffigineqalernissaannut unammilligassaqartoqarnerisooq imaluunniit periarfissaqarnissamik kissaateqartoqarsimanersooq politikikkiknullu allaffissornikkullu paasineqarsimanngilaq. Tassungalu piginnittoqarnermi

akiligassani annaasaqaataasinnaasunik naliliinerit aamma inissinneqarsimannginneri ilaatinneqarpoq. Suliap tassunga tunngasortaa aaqqiissutissamik siunnersuusiortoqassappat pisariussutisimik annertusititsisussaavoq.

Mittarfiup siunissaata annersaa inissinneqareersimammat, Namminersorlutik Oqartussat ilaasortaaitai isumaqarput, piginnittoqarnerup avinneqarnissaani Kangerlussuarmi mittarfeqaannarnissaanik qulakkeerinninnissamut kajumissuseq pigineqanngitsoq. Naggasiutigalugu Namminersorlutik Oqartussat ilaasortaaitaat isumaqarput, Kangerlussuup maannatut iluseqarluni ornigassatut tunineqarsinnaanera akornutissaqanngitsoq, maanna Mittarfeqarfinni akit akiliisarnerlu pillugit maleruagassiaasuni kajumissaarutit ilusiligaareermata. Ornigassamik ineriartortitsineq pillugu sulinermi piginneqataanissaq pisarialittut inissisimanngilaq.

Tassalu suleqatigiissitap Kangerlussuup siunissaa pillugu suleqatigiissitamik oqaloqateqarnerani eqqarsaatigisassat akerliusut arlallit naammattoorneqarput. Kisiannili tamakku akulikitsumik oqallisigineqartarput, aammalu aaqqiissutissanut naaperiarfiusussat arlallit nalunaarusiami matumani inassuteqaatini ersersinneqarput. Kisiannili Kangerlussuarmi mittarfimmik piginnittoqarnissaq pillugu oqallinnermi tamakkiisumik isumaqatigiissuteqartoqanngilaq.

Tassalu ataatsimoorluni naaperiarfissanik, ilaatigut illuatungeriit kissaataannik naammassinniffiusut nassaarineqarput. Tamanna pissutigalugu oqalliffimmik nalinginnaasumik – mittarfiit pillugit isumasioqatigiinnik – pilersitsisoqarnissaa ataatsimoorluni siunnerfigineqarpoq, tassanilu kommunip najukkamilu sullissit Mittarfeqarfiit aamma Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuarmi mittarfimmut atatillugu ineriartortitsinissamik tunngaveqartumik oqaloqatigineqarnerinut peqataasinnaapput. Mittarfiit pillugit isumasioqatigiit minnerpaamik Qeqqata Kommunanit, Arctic Circle Business-imit aamma Issittumi Sakkutooqarfimmit, kiisalu silaannakkut angallasseqatigiiffinit, Kangerlussuup Mittarfianut timmisartuussisartunit ilaasortaaffigineqassapput.

5.8 Suleqatigiissitap piginnittoqarnermut tunngatillugu inassuteqaatai

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq, oqalliffimmik nalinginnaasumik – mittarfiit pillugit isumasioqatigiinnik – pilersitsisoqassasoq, tassanilu kommunip najukkamilu sullissit Mittarfeqarfiit aamma Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuarmi mittarfimmut atatillugu ineriartortitsinissamik tunngaveqartumik oqaloqatigineqarnerinut peqataasinnaapput.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq, Kangerlussuarmi mittarfiit pillugit isumasioqatigiit minnerpaamik Qeqqata Kommunanit, Arctic Circle Business-imit aamma Issittumi Sakkutooqarfimmit, kiisalu silaannakkut angallasseqatigiiffinit, Kangerlussuup Mittarfianut timmisartuussisartunit ilaasortaaffigineqassasut.

6. Nalinginnaanngorsaannermi suliat ingerlanissaat

Amerikamiut 1992-imi Kangerlussuarmiit qimagummata, amerikamiut illuutaat inissiaataallu tamarmik Mittarfeqarfinnut, 2002 tikillugu mittarfiup ingerlanneqarnerinnaanut akisussaasuunani, aamma pisortat kiffartuussinerinut tamanut akisussaasuusumut tunniunneqarput. Kommuni akisussaaffeqarfiisa nalinginnaasut amerlanersaat 1. januaari 2002-mi Sisimiut Kommunianut nuunneqarput, taakkunungalugu kiffartuussivimmik/kommuni allaffianik, inuit nalunaarsorsimaffianik, akileraarnermik, akiliisitsiniartarnermik, inissianik toqqakkanik, atuarfimmik, atuakkanik atorniartarfimmik, ulluunerani paaqqinnittarfinnik, aqqusinernik, kuuffeqarfimmik kiisalu isumaginninnermi, utoqqarnut suliffeqarnermullu suliassaqaarfinnik aqutsineq ilaatinneqarput.

Kisiannili akisussaaffeqarfiit tamarmik 2002-mi kommunimut nuunneqanngillat. Assersuutigalugu ilaatigut sunngiffimmi sammisaqarnermut atortut, bussit ingerlanneqarneri eqqagassalerinerlu Mittarfeqarfinniiginnarput. Aamma timersortarfiup, naluttarfiup, ataatsimeersuartarfiup imaluunniit bowlingertarfiup akisussaaffigineqarnerinik kommuni tiguserusunngilaq. Ilaatigut kommuni illoqarfiisa nunaqarfiisalu sinnerini sunngiffimmi sammisaqarnermut atortunik peqannginnera, ilaatigullu amerikamiut qimagunnerisa kingorna atortut pitsaasumik aserfallatsaaliorneqarsimannginneri tamatumunnga peqqutaavoq.

Kisianni sunngiffimmi atortut Mittarfeqarfinnit ingerlanneqarumanngimmata 2007-imi kommuni akeqanngitsumik tiguai. Tamatuma kingorna bowlingertarfik ataatsimeersuartarfillu matuneqarput, kisiannili timersortarfik naluttarfillu suli atorneqarlutik. Bussinik ingerlatsineq 2009-mi kommunimut nuunneqarpoq, tamatumalu kingorna kommuni suliassaq entreprenørimut namminersortumut suliakkiissutigaa. Eqqagassalerinerimut akisussaaffik suli Mittarfeqarfinniit kommunimut tunniunneqanngilaq, kisiannili siunissami qaninnermi tunniussiartuaarnissap pinissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna nalunaarusiami kingusinnerusukkut itisiliiffigineqassaaq.

Kommuni 2002-mili inissianik 68-inik, tamarmik INI A/S-imit aqunneqartunik sanaartorsimavoq. 2017-imi Mittarfeqarfiit inissiaataannut akisussaaffik INI A/S-imut nuunneqarpoq, aammalu 2022-mi inissianut akisussaaffik tamarmiusoq nuunneqarluni, taakkunungalugu inissiat ataasiakkaat, mittarfiup ingerlanneqarnerani sulisunut pisariaqartinneqavissunut atorneqartut ilaatinneqanngillat.

Akisussaaffeqarfiit tunniunneqartut takussutissiorneri skemami matuma kingulianiittumi takuneqarsinnaapput.

Ukioq tunniussiffiusoq	Suliassat
2002	Kiffartuussivik/kommuni allaffia, inuit nalunaarsorsimaffiat, akileraarnek, akiliisitsiniartarnek, inissiat toqqakkat, atuarfik, atuakkanik atorniartarfik, ulluunerani paaqqinnittarfik, aqqusernit, kuuffeqarfiit kiisalu isumaginninnermi, utoqqarnut suliffeqarnermullu suliassaqaarfiit

2007	Timersortarfik naluttarfillu, ataatsimeersuartarfik aamma bowlingertarfik
2009	Bussinik ingerlatsineq
2017	Ineqarneq – ilaannaasumik
2022	Ineqarneq
2023 (naatsorsuutigineqartoq)	Eqqagassalerineq, najukkami umiarsualivimmut oqartussaasut
2022	Innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuineq

6.1 Nalinginnaanngorsaanerup ingerlateqqinneqarnera

Mittarfeqarfiit suli Kangerlussuarmi suliassanik, nalinginnaasumik Namminersorlutik Oqartussat ataanni suliffeqarfinnut allanut inissinneqartartunik, pingaartumillu pilersuineri nalinginnaasumik Nukissiorfinnit isumagineqartartunik suliaqarpoq. Taamaalilluni maannarpiaq angisuunik ingerlatsineri iluaqutissat piginnaaneqarfiillu Nukissiorfinnit pigineqartut atorneqanngillat. Innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuinerup saniatigut aamma akunnittarfinni ingerlatsinerit, umiarsualivimmi ingerlatsineq, kiisalu gasoliamik benziinamillu innuttaasunut inuussutissarsiorfinnullu tunisisarnerit isumagineqarput.

Mittarfeqarfiit Kangerlussuarmi inuussutissarsiutinut arlalinnut ininik attartugaqarput, illut 1992-imi allat peqatigalugit tunniunneqarsimammata. Ukiut ingerlanerini inuussutissarsiortunut attartortitat naammattumik aserfallatsaaliorneqarsimanngillat, Mittarfeqarfinniit suliassamut tassunga aningaasassarititaasut naammannngimmata, aammalu suliffeqarfiup isumalluutaanik mittarfiup ingerlanneqarneranut salliutitsinissaq pisariaqarsimammat. 2020-mi suliamik aallartitsisoqarpoq, tassanilu Mittarfeqarfiit inuussutissarsiortunut attartortitaani attartortut tamarmik niuernerimi akiusutut naliliissutigineqartoq atorlugu attartukkaminik pisisinnaanissamut neqeroorfigineqarput. Namminersorlutik Oqartussat missingersuusiornermut malittarisassiaat 2008-meersoq naapertorlugu pigisanik nalilinnik tunisinermi, tamatuma niuernerimi naliusoq atorlugu pinissaa qulakkeerneqartussaavoq. Suleriaaseq tunngavigalugu pigisat nalillit neqerooruteqartitsinertaqanngitsumik attartortumut tunineqarnissaa periarfissinneqarpoq. Taamaalilluni attartortup attartukkaminut aningaasaliiffigisimasaasa tunisinermi naapertuutinnngitsumik annaaneqarnissaa qulakkeerneqartussaavoq. Illut ataasiakkaat piffissap ingerlanerani inoqarsimannginnamik tunineqarsimapput. Tamatuma kingunerisaanik ilaatigut vandrehjemmi nutaaq “Kangerlussuaq Vandrehjem”, mittarfiup kujataata tungaaniittoq pilersinneqarpoq. Taamatuttaaq neqileriffik, ikaartarfimmut qanittumiittoq namminersortumit pigineqalersimavoq. 2021-mi maajimi tuniniaasoqalerneraniit maanna inuussutissarsiortunut attartortittakkat tallimat tuniniarneqarput, aammalu inuussutissarsiortunut attartortittakkanik allanik ingerlaavartumik tuniniaasoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Aningaasaliisinnaasut arlallit ilaatigut Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornikkut takornariaqarnermik ineriartortitsinissamut pilersaarusiornermut atatillugu akunnittarfinnut, qasuersaartarfinnut illuaqqanullu aningaasaliinissamut soqutiginninnerminnik saqqummiussisimapput. Aningaasaliisoqarnissaanullu ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat unnuisarfiutaasa amerlasuut, ullumikkut Mittarfeqarfinnit ingerlanneqartut siunissami piginnittussaannik inissiinissaq apeqqutaassaaq. Kangerlussuarmi unnuisarfinni sullissisut namminersortut pioreersut aamma pisortat suliaasaqarfimmi tassani inuussutissarsiortunut namminersortunut unammillernerat eqqumiigaat.

Mittarfeqarfiit aamma Qeqqata Kommunια Mittarfeqarfiit Kangerlussuarmi akunnittarfinnik unnuisarfinnillu tuniniaanissaannut Naalakkersuisut akuersinissaannik kissaateqarnerminnik saqqummiussipput. Akunnittarfinnik unnuisarfinnillu tuniniaanissaq nalunaarusiami matumani inassuteqaatitut salliutinneqartussatut saqqummiunneqarpoq. Kiisalu Mittarfeqarfiit A/S pillugu inatsisissatut siunnersuummut unnuisarfiit tuniniarneqarnissaat ilanngunneqarpoq.

Kangerlussuarmi umiarsualivimmi oqartussaaneq Mittarfeqarfinnit isumagineqarpoq. Kisiannili suliaq nunaqarfimmi entreprenørimut namminersortumut suliaakkiissutigineqarsimavoq. Nunatsinni nunaqarfiit sinnerini umiarsualivinnut oqartussaaneq KNI Pilersuisumit isumagineqarpoq. Tamanna peqqutigalugu siunissami suliaasanik iluarsisarnissaq pillugu Mittarfeqarfeqarfiit aamma KNI-p akornanni suliamik aallartitsisoqarpoq. Kangerlussuaq nunanit tamalaanit umiarsuarnik sinersorlutik takornariartitsisartunik arlalinnik tikiinneqartarmat, taamaattumillu umiarsualivik International Ship and Port Facility Security Code (ISPS) naapertorlugu ajortumeerinianut isumannaallisagaammat maluginiassallugu pingaaruteqarpoq.

Aamma umiarsualivimmi suliamik, gasuuliamik benziinamillu tuniniaanerup namminersortunut inuussutissarsiutinilluunniit ingerlataqartunut tunniunneqarnissaanut periarfissanik paasiniaaffiusussamik aallartitsisoqarpoq, taamaalilluni angisuunik ingerlataqarnermi iluaqutissat suliatigullu piginnaasat, KNI Polaroil-imi atuuttut aamma Kangerlussuarmut iluaqutaasinnaassammata.

Kisiannili timmisartunut ikummatissamik tuniniaaneq AIR-BP-mit, mittarfeqarfiit atortuunik ikummatissamik maqitsisarnermik atuisuusumit isumagineqarpoq. Ruujorit atortullu, tankit pingasut pumpeqarfillit kisiisa pinnagit, Mittarfeqarfinnit pigineqarput aserfallatsaaliorneqarlutillu. Kisiannili Mittarfeqarfiit ruujoreqarfiisa aserfallatsaaliorneqannginneri AIR-BP-mut annertuumik unammillertitsivoq. Tamanna tunngavigalugu atortut qanoq issusii misissuiffiginiarlugit misissueqqissaarnermik aallartitsisoqarpoq. Misissueqqissaarnerup inernissai apeqqutaallutik atortut ilaannik iluarsaassinermut aamma/imaluunniit taarsersuinermit millionilippassuit atorineqarsinnaapput.

Aamma Mittarfeqarfiit pilersuinermit isumaginnittuupput, naak nunap sinnerani pilersuineq Nukissiorfinnit isumagineqaraluartoq. Pilersuineq 31. decembari 2022-mi Nukissiorfinnut tunniunneqarpoq (tamanna pillugu immikkoortoq kingusinnerusumiittoq takuuk). Imermik pilersuineq imeqarfimmit Lake Ferguson-imit, Kangerlussuup kujataaniittumit ingerlanneqarpoq, tassanngaanniillu imeq akuiaqassaq imilerivimmut, nunaqarfiup kujataata tungaani 5 km-inik

ungasissusilimmiittumut pumperlugu ingerlatinneqartarpoq. Imeq suliarineqareeraangami UV-millu qinngorneqareeraangami ruujorit agguassiffiusut aqutigalugit nunaqarfimmi kujallermut avannarlermullu ingerlatinneqartarpoq.

Innaallagissamik pilersuineri innaallagissiorfik nunaqarfiup avannaata tungaaniittoq atorneqarpoq, tassanilu generatorit dieselimik ingerlatillit 1996-imeersut pingasut tikillugit amerlassusillit innaallagissiorput. Innaallagissiorfik sillimmataasoq Kangerlussuarmi kujasinnerusumiippoq, “containerilluni innaallagissiorfik”, Nuummi Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanniit nuunneqarsimasoq.

Pissutsit immikkut ittuunerat peqqutaalluni Kangerluarsunnguami innaallagissap aqputai 60 Hz-inik sakkortussuseqarput (US-imi atugaq), sakkortussuseq nalinginnaasumik 50 Hz-inik sakkortussuseqartarluni (Kalaallit Nunaanni/DK-mi atugaq).

2003-2006-imi sarfamik sakkortuumik sakkukitsumillu pilersuivimmik ingerlaqataasumik, 14-inik transformereqarfilimmik sanasoqarpoq. Sarfamut sakkortuumut aqput 4.160 voltuvoq (US-imi atugaq), sakkortussuseq nalinginnaasumik 6.000-10.000 voltiusarluni. Transformereqarfinniit sarfamut sakkukitsumut kabelit illuni “kabelinut sikaavinnut”, innaallagissamut 230/400 voltimut attaviliiffiusinnaasunut ingerlateqqinneqarput, tamannalu nutaanik sanaartornerni iluarsaassinernilu inatsisitigut piumasaqaataavoq.

US-imiit innaallagissamik agguassinissamut atortuusimasut napparutitalit, qangatasunik ledningilersukkat nunamilu transformereqarfillit sarfaarunneqarsimapput piiarneqarlutillu. Taamaattumik illut suli US-ip atugai atorlugit innaallagissamik 115/208 voltimik pilersorneqartut “step-down”-imut transformerinik, illuni US-imi atukkanik el-tavlinut ikkusimasunik pilersorneqarput.

Ungasianiit kiassarnermut atortut, nunaqarfiup kujataata tungaaniittut kiassaateqarfimmit uuliamik ikummatilimmit nalinginnaasumit kissamik pilersorneqarput. Ungasianiit kiassarnermut atortut, nunaqarfiup avannaata tungaaniittut innaallagissiornermi kissap sinneranik pilersorneqarput, aammalu ukiuunerani kiassaateqarfik uuliamik ikummatilik nalinginnaasoq kissamik pilersuineri tapertaasarpoq.

2021-mi Kangerlussuarmi innaallagissamik, imermik kissamillu pilersuinerup Mittarfeqarfinniit Nukissiorfinnut tunniunneqarnissaa pillugu suliamik Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutitut avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfiup akornanni aallartitsisoqarpoq. Suliaq aallartillugu suliaasaqarfimmut nassuiaasiaasartorpasuarfik nutarterisoqarpoq. Nassuiaat Mittarfeqarfiit aamma Nukissiorfiit suleqatigiillutik suliaat. Nassuiaat 2022-mi aasakkut Namminersorlutik Oqartussat nukissiornermi imeqarnermilu pilersuinerannik aqutsinerup 31. decembari 2022 aallarnerfigalugu Mittarfeqarfinniit Nukissiorfinnut tunniunneqarnissaa pillugu Naalakkersuisut aalajangiinerinut tunngavigineqarpoq. Pilersuinerup nalinginnaanngorsarneqarnissaa, taamaalillunilu angisuunik ingerlatsineri iluaqutissat suliatigullu piginnaasaqarfiit, Nukissiorfinnit pigineqartut aamma Kangerlussuarmut iluaqutaanissaat siunertarineqarpoq.

6.2 Avatangiisinut suliassaqarfik

Ullumikkut Mittarfeqarfinni eqqaavissuaq Mittarfeqarfinnit ingerlanneqarpoq, aammalu inissiani taamatullu suliffeqarfinni eqqagassalerineq isumagineqarluni. Eqqaavissuarni eqqagassat ammaannartumik ikuallanneqartarput, aammalu savimikut sulii amerliartorput.

Ulloq manna tikillugu ingerlatsinerusimasoq:

Qeqqata Kommunianit oqaatigineqartut malillugit 2001-imi avatangiisinut suliassaqarfiup tiguneqarnissaa tunuarsimaarfigineqarsimavoq. Tamanna ilaatigut amerikamiut 1992-imi sakkutooqarfimmik qimatsinissaasa tungaanut avatangiisini annertunerusumik suliniuteqartoqarsimannginneranik peqquteqarpoq. Tassalu Kangerlussuarmi eqqagassat katersorneqartut eqqaavissuarmi ikuallanneqartarput. Taamatut aaqqiissuteqarneq siunissaq eqqarsaatigalugu atorineqarsinnaanngitsutut naliliiffigineqarpoq. Kalaallit Nunaanni eqqagassalerinermut pilersaarummi 1996-imeersumi allassimavoq, Kangerlussuarmi sanaartornermut aningaasassanik qulakkeerisoqartariaqartoq. Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisoqarfimmit oqaatigineqartut malillugit taamanikkut aningaasartuutissat 15-16 mio. koruuninut naliliiffigineqarsimapput.

Kiisalu Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisoqarfiup Kangerlussuaq pillugu tunngavissatut allakkiaani 2001-imeersumi allassimavoq:

”Namminersornerullutik Oqartussat tungaanniit illoqarfinni nunaqarfinnilu ikuallaavinnut tapiissuteqartoqartarpoq, kisiannili sulii Kangerlussuarmi ikuallaaviliortoqarsimanngilaq”.

aamma

”Kiisalu Kangerlussuarmi ikuallaaviup sananeqarnissaanut aningaasaliinissaq qulakkeerineqartariaqarpoq, Namminersornerullutik Oqartussat Kalaallit Nunaanni eqqagassalerinermut pilersaarut 1996-imeersoq naapertorlugu Kangerlussuarmi ikuallaaviliornissamut qangaaniilli sanatitsisimasussaagaluarmata”.

Tamatuma kingorna Kalaallit Nunaanni ikuallaaviit minnerit naapertuutinngitsutut naliliiffigineqarput, ikuallaaviit mikisut atorlugit ikuallaanermi kissassutsit naammattumik qaffasissuseqartut anguneqarnissaat ajornakusoormat. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat kommunillu Sisimiuni Nuummilu ikuallaavinnik angisuunik marlunnik sananissamik, kiisalu illoqarfinni nunaqarfinnilu ikuallaaviit sananeqarsimasut allat tamarmik atorunnaarsikkiartuaarnissaannik sulissuteqarput. Aamma tamanna pissutigalugu Namminersorlutik Oqartussat aamma Qeqqata Kommunia isumaqatigiipput, Kangerlussuarmi ikuallaaviliortarluni aaqqiinissaq aaqqiissutissatut naapertuukkunnaartoq.

2013-imi suliffissaaleqinerup immikkut ittumik akiorniarneqarneranik atuutsitsilernerumut atatillugu Namminersorlutik Oqartussat Kangerlussuarmi eqqaavissuup misissuiffigineqarnissaanut salinneqarnissaannullu 2 mio. koruunit aningaasaliissutigaa. Siunnersuisarfiup Inuplan-ip suliassamut siunnersuutaani, saviminikunik pioreersunik piiaanissamik umiarsuakkullu

nassiussinissamik, kiisalu siunissami eqqakkanik umiarsuakkut nassiussassanik tigooqqaavimmik pilersitsinissamik imaqtumi 11 mio. koruunit pisariaqartinneqartut takutinneqarpoq.

Tamatuma kingorna suliami susoqaqqissimanngilaq, aammalu aningaasaliissutinit katillugit 2 mio. koruuniusunit taamaallaat 0,5 mio. koruunit siunertamut atorneqarsimapput. 2017-imi Qeqqata Kommuni borgmesteri neqerooruteqarpoq, Namminersorlutik Oqartussat Kommuni ataatsimoorlutik aaqqiissutissamik misissuissasoq, tassanilu kommuni aamma aaqqiissuteqarnissamut aningaasaliissuteqarpoq. Suliassarli taanna naammassineqanngilaq.

Kangerlussuarmi eqqaavissuup torersarneqarnissanut (naatsorsuutiginnissamik aningaasartuutissat ilanngullugit) 9,1 mio. koruuninik aningaasartaqarluni missiliut B, Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisoqarfiup 2021-imi februaarimi tiguaa.

6.2.1 Avatangiisinut suliassaqarfimmi aaqqiissutissaq nutaaq

Kommunimiit piffissami sivitsortumi eqqaavissuup ajornartorsiutaanerata aammalu eqqagassanut akisussaaffiup tunniunneqarnissaata ataatsimut isumagineqarnissaa kissaatigineqarsimavoq.

Mittarfeqarfiit A/S pillugu inatsisissatut siunnersuutip 2022-mi ukiakkut ataatsimiinnermi akuersissutigineqarneratigut, Mittarfeqarfiit aktianik piginneqatigiiffingortinneqarnissanut Naalakkersuisut piginnaatinneqarput. Mittarfeqarfiit aktianik piginneqatigiiffingortinneqarnermigut, mittarfeqarfinnik piginnittuunissamik, ingerlatsinissamillu tunngassuteqanngitsut Mittarfeqarfissap aallaavittut suliarisussaannilai. Tamanna pissutigalugu inatsisissatut siunnersuummi eqqaavissuup Namminersorlutik Oqartussanit tigummineqaannarnissaa siunnerfigineqarpoq. Ajornartorsiutip taassuma “qanga ajortulianit” kingunerineqarnera, aammalu 1992-imi tunniussinermiit 2002 tikillugu saviminikut amerlisimanerat tamatumunnga peqqutaasutut eqqarsaatigineqassaaq. Tamatuma peqatigisaanik inatsisissatut siunnersuummi kommunip siunissami eqqakkanik isumaginninnissaa siunnerfigineqarpoq.

Siunissami eqqakkanik isumaginninnissamut tunngatillugu 2021-mi Qeqqata Kommuniata Kangerlussuarmi misileraalluni suliamik aallartitsinissamut 2,7 mio. koruuninik tapiiffigineqarnissamik avatangiisinut aningaasaateqarfimmut qinnuteqaatini akueritippaa. Taamaalilluni aaqqiissutissatut ESANI, kommunit ataatsimoorlutik eqqagassalereqatigiiffiat suleqatigalugu nunaqarfimmi eqqakkat poortorneqartartussanngorput ikuallatassanngorlugillu umiarsuakkut nassiunneqartartussanngorlutik. Tassalu misileraalluni suliami siunissami eqqakkat isumagineqartussanngorput, tamannalu eqqaavissuup ajornartorsiutaaneranut iluarsissutaanngilaq.

Mittarfeqarfiit eqqakkanik katersuisarnissaat poortuisarnissaallu isumaqatigiissutigineqarpoq. Mittarfeqarfinniit sulisut marluk, sapaatit akunnerannut ulluni marlunni sulisartussat siunertamut atugassanngortinneqarput, tamannalu maannamut isumalluutini atuinermut naapertuuppoq. Misileraalluni suliami annertunerusumik pisariaqartitsisoqassappat, kommunip isumalluutini allanik atugassiinnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Misileraalluni suliaq 2022-p naanerani naammassisussaavoq, kisiannili coronap unammillertitsinera peqqutaalluni containerit immikkut ittumik sanaat aatsaat 2021-mi kingusissukkat tunniunneqarmata,

suliaq ukiumik ataasingajammik kinguaattoorfiuvoq. Suleqatigiissitap nuannaarutigalugu paasivaa, containerit 2022-mi aasakkut Kangerlussuarmut apuunneqarsimasut. Eqqagassalerinermi eqqaavissuarmilu ataatsimut aaqqiissutissanut Qeqqata Kommuniata aamma Namminersorlutik Oqartussat politikkikkut akuersissuteqarnissaat pisariaqartinneqarpoq.

6.3 Suleqatigiissitap nalinginnaanngorsaaneq pillugu inassuteqaatai

Suleqatigiissitap inassutigaa, Kangerlussuarmi nalinginnaanngorsaanerup sinnerata 2023-mi naammassineqarnissaa anguniarneqassasoq, tassungalu illut namminersortunit inuussutissarsiorfiusut attartortunut tunineqarnissaat aamma akunnittarfiit unnuisarfiillu namminersortunngorsarneqarnissaat ilaatinneqarput. Suleqatigiissitap naammagisimaarlugu maluginiarpaa, suleqatigiissitap innersuussuteqarneratigut pilersuineq Mittarfeqarfimmit Nukissiorfimmut 2022-mi decembarip 31-ani tunniunneqarmat.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq, avatangiisinut suliaasaqarfik, tassungalu eqqagassalerineq ilanngullugu, kommunimut tunniunneqassasoq, aammalu tunniussinissamut piffissaliisoqassasoq.

Inatsisissatut siunnersuut tunngavigalugu suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, eqqaavissuarmi salinermi akisussaaffik Namminersorlutik Oqartussaniiginnassasoq aammalu tunniussinissamut piffissaliisoqassaaq. Eqqaavissuarmut akisussaaffeqarnek Mittarfeqarfiit suliaannit peerneqassaaq.

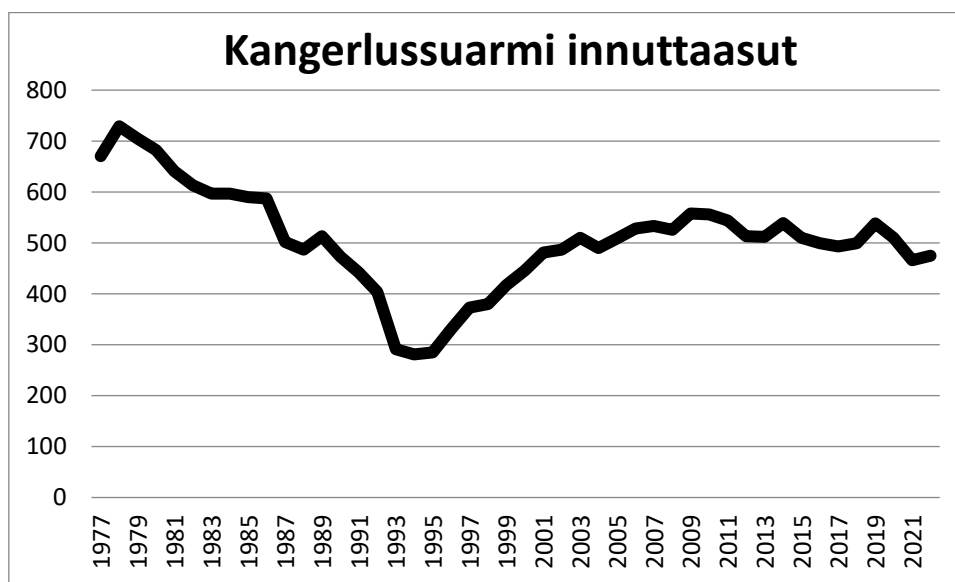
Suleqatigiissitaq inassuteqarpoq, Qeqqata Kommuniani kommunalbestyrelsi aamma Inatsisartut avatangiisinik suliaasaqarfimmik isumaginninnissamut aamma eqqaavissuup salinneqarnissanut pisariaqartinneqartunik aningaasaliissuteqassasut.

7. Innuttaasut inuussutissarsiutillu ilusiligaaneri

7.1 Innuttaasut

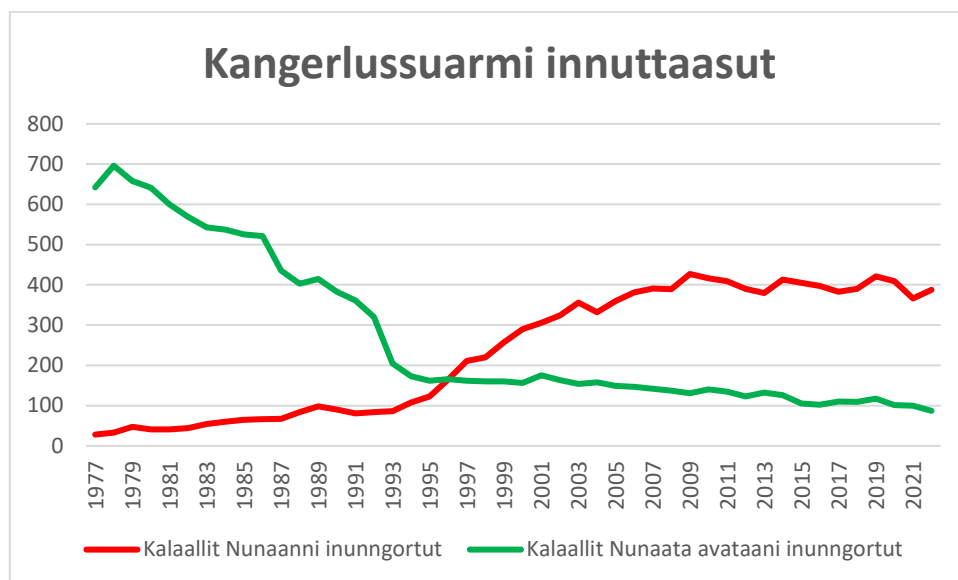
Kalaallit Nunaata Kangerlussuarmi mittarfik tigummagu piffissami sivikitsumi ingerlatsinermi sulisut tikisitat atorneqartariaqarsimapput. Taamaalilluni nunaqarfimmi, tikisitanik amerlasuunik inoqartumi ilaqutariit ilusiligaaneri suaassutsikullu inisisimaneq equngasumik inissipput. Taamaattoqarnerali ukiut ingerlanerini arriitsumik iluarsiaortarsimavoq.

1992-imi sakkutooqarfiup matunissaata tungaanut innuttaasut ikiliartorput, tamatumalu kingorna 2000-ikkut qiteqqunnerat tikillugu amerliartoriarlutik ikiliartoqqipput, 500-550-it missaannik amerlassuseqalerlutik. Covid-19-ip atuutilernerani mittarfiup suliai, takornariat ilisimasassarsiortullu ikilimmata, 2021-22-mi innuttaasut ikinnerulerput.

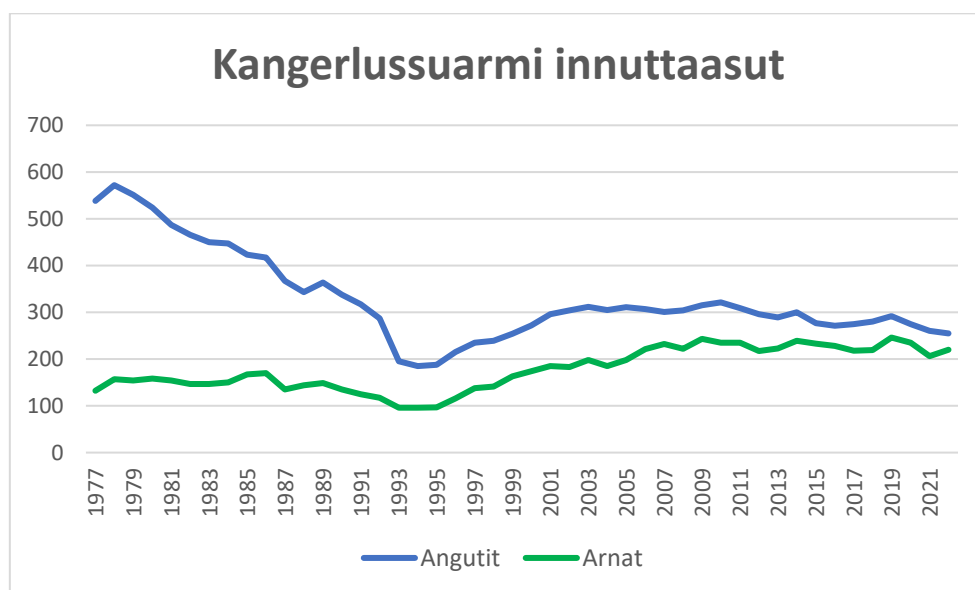

Kangerlussuarmi innuttaasut katitigaaneri allaaserineqareersutut ukiut ingerlanerini nalinginnaajartarsimapput. Ilaatigut innuttaasut Kalaallit Nunaanni inunngorsimasut amerlisimapput, kiisalu innuttaasut Kalaallit Nunaata avataani inunngorsimasut ikiliartorlutik. Tassalu piffissap ingerlanerani sulisut nunaqavissuunerulersimapput.

Aamma Kangerlussuarmi arnat angutillu amerlassutsimikkut assigiinngissuseqarneri ukiut ingerlanerini annikilliararsimavoq, tamannalu aamma nunaqarfimmi innuttaasuni nalinginnaaleriartornermut takussutissaavoq.

Kangerlussuarmi utoqqaat Kalaallit Nunaata sinneranut naleqqiullutik ikinnerungaatsiarput.

01.01.2022	0-5 ukiullit	6-15 ukiullit	16-24 ukiullit	25-66 ukiullit	67-99 ukiullit
Kangerlussuaq	8%	13%	12%	64%	3%
Nuna tamakkerlugu	9%	13%	12%	59%	7%

7.2 Maanna inuussutissarsiornermi ilusiusut

Kangerlussuarmi innuttaasut inuusuttut amerlanerummata, ikittunik utoqqartaqarlutik, aammalu ilinniarfeqanngimmat, tamangajammik ulluunerani sullissivinniittarput, atuarfinniittarput sulisarlutilluunniit. Suliffiit pingaartumik mittarfimmiipput takornariaqartitsisarfinniillutilluunniit, takornariaqarnermilu ilisimatusarnerit, Kangerlussuarmi innuttaasunut suliffissaqartitsisut ilaatinneqarput. Atorfiit mittarfimmut attuumassuteqartut pingaartumik Mittarfeqarfinni Air Greenlandimilu inissisimapput, kiisalu takornariaqarnermik inuussutissarsiuqarnermi, takornariaqarnermilu ilisimatusarnermi sullissisut angisuut, tassalu Mittarfeqarfiit aamma Albatros Arctic Circle-p saniatigut tammajuitsuerniarfiit/pisiniarfiit, misigisassarsiorfitsisarnerit, tammajuitsussanik aallaaniartitsisarnerit ilisimatusartunullu kiffartuussisarnerit iluanni sullissisut minnerit arlalissuupput.

Kangerlussuarmi ukioq kaajallallugu takornariartitsisarneq siunnerfigineqaraluartoq, suliffeqarnermi piffissap qanoq ilinerani allanngorarnerit annertupput, tassalu aasaanerani atorfillit ukiuunerani atorfilinnut naleqqiullutik 100-ngajannik amerlanerusarput. Pingaartumik timmisartunik kiffartuussiviit pineqarput, tassanilu Mittarfeqarfiit aamma Air Greenland aasaanerani timmisartut amerlasuut kiffartuussinnaaniarlugit amerlanerusunik atorfeqartitsisariaqarput. Kisiannili aamma takornariaqarnermi, ilisimatusarnermi entreprenøreqarnermilu atorfeqartut aasaanerani, ukiuuneranut naleqqiullutik amerlanerusarput. Suleqatigiissitamit sulisoqarnermi amerlassutsit imatut naatsorsorneqarput.

Suliassaqarti- tsinerit	Timmisartunik kiffartuussinerit	Takornariaqar- neq + Ilisimatusarneq	Pisortanik kiffartuussinerit	Inuussutissar- siutit nassataasut	Katillugit
Angalasukin- nerpaaffimmi	139	101	84	47	371
Angalasoqar- nerpaaffimmi	192	128	84	59	463

7.3 Aatsitassarsiorfik nutaaq

2019-imi Qaqortorsuarmi (White Mountain), Kangerlussuup kangerluata qiteqqunnerani inissisimasumi Hudsonip anortosite-mik piiavia ammarneqarpoq, kisiannili covid-19-ip unammillernartoqartitsinera peqqutigalugu aatsigassarsiorfik suli tamakkiisumik ingerlalinngilaq. Hudson Resources A/S aatsitassarsiorfiuvoq maanna ingerlasoq, Kalaallit Nunaanni sivisunerusumik misissuinissamut, maannalu piiannissamut akuersissummik pigisaqartoq. Hudson Resources ukiut untritilikkaat aallartinneriniilli siullermik diamantinik, tamatumalu kingorna nunami sakkussiassanik qaqutigoortunik kingullermillu anortosite-nik ujarlersimavoq. Hudson Resources-ip diamantinik

naammatunik nassaarfiginngimmagu, aammalu diamantit akii appasimmata diamantinik misissuinini taamaatissimagaluarlugu, nunami sakkussiassanik qaqutigoortunik ujarlerluni ingerlaqqippoq. Sumiiffimmi aamma niobium-eqarpoq.

Hudson-ip anortosite-mik piiaviani sulisut 60-it paarlakaallutik sulinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Aatsitassarsiorfimmi sulisut taarsertarnerini Kangerlussuaq aallaavigineqassaaq, tassanngaanniillu ilaatigut qulimiguullit atorlugit aatsitassarsiorfimmut timmisartuussisoqartassaaq aammalu imaatigut angallatit 12-inik ilaasoqarsinnaasut atorlugit assartuussisoqartassalluni. Ukiut ingerlanerini kommunimit naatsorsuutigineqarpoq, aatsitassarsiorfimmi sulisunit amerlasuut Kangerlussuarmini najugaqalissasut. Tamannali pissappat inissianik nutaanik sanasoqartariaqarpoq, imaluunniit inissianik immikkoortuni allani taamaatissimasuniit sulisunit pissarsiarineqartariaqarlutik. Ukiut sisamat-tallimat missaasa iluanni sulisut Kangerlussuarmini najugallit 60-it missaannik amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq, tamatuma nassatarisaanik Kangerlussuarmini innuttaasut amerlinerisa kingunerisaanik sulisussat pisortanilu sullissiviit amerlaqataannik amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Suliassaqarti- tsinerit	Timmisartu- nik kiffartuus- sinerit	Takornaria- qarneq + Ilisimatusar- neq	Aatsitas- sarsiorneq	Pisortanik kiffartuus- sinerit	Inuussutis- sarsiutit nassataasut	Katillugit
Angalasukin- nerpaaffimmi	139	101	40	91	55	426
Angalasoqar- nerpaaffimmi	192	128	40	91	66	517

7.4 Illersornissaqarfimmi ilinniartitaaneq

10. maaji 2022-mi Illersornissamut Ministerip Morten Bødskov-ip aamma Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisup Vivian Motzfeldt-ip Issittumi Piginnaasassanut ataatsimoortunut tunngavissat atsiorpaat.

Isumaqatigiisummi allassimavoq, Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermik nutaamik pilersitsisoqassasoq. Ilinniartitaanermi kalaallit innuttaasut Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanermi suliasanut iluarsiiisuteqarnissaq siunnerfigalugu tunngaviusumik ilinnialernissamut neqeroorfigineqartarnissaat, tamatumunngalu peqatigitillugu Illersornissaqarfimmi ingerlaqqiffiusumik ilinniarnissamut periarfissinneqarnissaat siunertarineqarpoq. Ukiumut 20-t tikillugit inissaqartitsisarnissaq pilersaarusiornermi tunngavigineqarpoq. Tamanna naatsorsuutigineqarsinnaavoq, kisiannili ilinniartut ikinnerpaamik 12-iusarnissaat anguniarneqartariaqarpoq. Kiisalu ilinniarfiup inissisimaffissaanut tunngatillugu ilinniarnerp

Kangerlussuarmi ingerlanneqarsinnaanissaa, kiisalu atortussat immikkut ittumik piumasqaateqarfiusut isumaqatigiisummi allassimapput.

7.5 Mittarfiit ilusissaat nutaaq

Ilulissani Nuummilu mittarfiit nutaat atulernerini mittarfiit ilusissaat 2025-miit Mittarfeqarfinni aamma Air Greenlandimi mittarfimmi sulisoqarnermut sunniteqarnerlussasoq naatsorsuutigineqarpoq. Mittarfiit ilusii nutaat atulerpata siunissamut naliliinissaq siulittuinissarlu ajornakusoortorujussuuvoq.

Mittarfik aqqusaarlugu angalasussat ikilissasut qularutigineqanngilaq, kisiannili Kangerlussuup sulii ilaasunik najugaqartunik, takornarianik ilisimatusartunillu timmisartuussiffigineqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut Illersornissaqarfimmiit aalajangerneqarpoq, Challenger siunissami ukioq kaajallallugu Kangerlussuarmi inissisimatinneqartassasoq, tassalu siornatigutut piffissap pingajorarterutaannaani pinnani. SAR-imut qulimiguullip taamatuttaaq Kangerlussuarmi inissisimanissaa ilimagineqarpoq.

Nunat tamalaat akornanni timmisartuussinerup annersaata Nuummul ilulissanullu nuunneqarnissaa, aammalu Kangerlussuup nunatsinni immaqalu nunanut allanut timmisartuussinermi mittarfittut ingerlaannarnissaa eqqarsaatigalugu suleqatigiissitaq naliliivoq, mittarfiit ilusiisa allanngornerini mittarfimmi suliffiit mittarfimmut attuumassutillit aamma timmisartunut attuumassutillit affaannanngornerinik kinguneqassasoq. Tamatuma kingunerisaanik Kangerlussuarmi sulisussat imatut amerlassusilerneqarput, taamatullu allannguutissat matuma siuliani taaneqartut malitsiusunik pisortaniillu suliffissaqartitsinernik kinguneqassapput.

Suliassaqarti- tsinerit	Timmisartu- nik kiffartuussi- nerit	Takornaria- qarneq + Ilisimatusar- neq	Aatsitas- sarsiorneq	Pisortanik kiffartuussi- nerit	Inuussutis- sarsiutit nassataasut	Katillugit
Angalasukin- nerpaaffimmi	70	101	40	79	41	331
Angalasoqar- nerpaaffimmi	96	128	40	79	49	392

7.6 Arctic Circle Road

Arctic Circle Road pillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarnermi takutinneqarpoq, siniffissanik nutaanik 300-nik sanasoqarnissaanut tunngavissat

naammassineqarsinnaappata, suliffissat nutaat 196-it pilersinneqarsinnaasut. Taakku 60%-ii Kangerlussuarmut inissinneqassappata, taanna Kangerlussuarmi suliffissanik ukuninnga nassataqartussaavoq:

Suliassaqarti- tsinerit	Timmisar- tunik kiffartuus- sinerit	Takornaria- qarnek + Ilisimatusar- neq	Aatsitassar- siorneq	Pisortanik kiffartuussi- nerit	Inuussutis- sarsiutit nassataasut	Katillugit
Angalasukin- nerpaaffimmi	70	219	40	99	64	422
Angalasoqar- nerpaaffimmi	96	246	40	99	70	455

7.7 Erngup nukinganut isumalluutitut neqerooruteqartitsineq

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutitut Avatangiisinullu Naalakkersuisup 10. maaji 2022-mi Kalaallit Nunaanni erngup nukinganut isumalluutit annersaannut neqerooruteqartitsinissaq allagarsiissutigaa, isumalluuteqarfiillu taakku aappaat Kangerlussuup Maniitsullu akornanni Tasersiap tasertaaniippoq. Atuinissamut suliniut inaarutaasoq suli aalajangersarneqanngilaq. Kisianni erngup nukinganut isumalluutitut misissueqqaarnissamut atatillugu suliat annertusinissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq, tassalu tamanna piffissami katersuiffiusumi tullermi pilereersinnaavoq.

7.8 Innuttaasut inuussutissarsiutillu ilusiligaaneritut kingunerisassat tamarmiusut

Matuma siuliani Kangerlussuarmi suliffeqarnermut kingunerisassanut naatsorsukkat annertuumik nalornissutigineqarput, kisiannili ataatsimut isigalugu Kangerlussuarmi timmisartunik kiffartuussinermi sulisut, tassalu mittarfimmi sulisut ikilissasut qularineqanngilaq. Paarlattuanik aatsitassarsiornermi, aammalu takornariaqarnermi ilisimatusarnermilu suliffissanik nutaanik pilersitsisoqassaaq. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniortoqassappat, timmisartunik kiffartuussinermi sulisut ikilinerat inuussutissarsiutini nunat allat aningaasaasa nalinginik isertitsiffiusussani (aatsitassarsiorfimmik ingerlatsineq, takornariaqarnek ilisimatusarnerlu) ikilissutissat sinnerlugit atorfinnik nutaanik pilersitsisoqartussaavoq.